

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΠΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΡΧΙΚΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΙΕΚ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ**

Συντάκτης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ε. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΣ
Επικ. Καθηγητής ΔΠΘ

ΚΟΜΟΤΗΝΗ
2011

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	3
A.1. Γενικά	3
A.2. Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα	5
B. Το Νομικό Πλαίσιο για την ΕΕΚ στην Ελλάδα	6
B.1. Η αρχική θεσμοθέτηση της ΕΕΚ	6
B.2. Άλλες ρυθμίσεις για την ΕΕΚ	7
B.3. Η θεσμοθέτηση της πρακτικής άσκησης	8
<i>B.3.1. Η παρέμβαση του Υπουργείου Παιδείας</i>	9
<i>B.3.2. Το νομικό πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης</i>	10
B.4. Επίδραση του νέου νομικού πλαισίου για τη Διά Βίου Μάθηση	10
<i>B.4.1. Οι βασικές ρυθμίσεις του Ν. 3879/2010 για την ΕΕΚ</i>	11
<i>B.4.2. Η οργάνωση της ΔΒΜ σε περιφερειακό επίπεδο</i>	12
<i>B.4.3. Η θέση των δημοσίων ΙΕΚ στο νέο σύστημα</i>	13
<i>B.4.4. Η λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ σε επίπεδο Περιφερειών</i>	15
<i>B.4.5. Ο ρόλος της Περιφερειακής Επιτροπής Επαγγελματικής Κατάρτισης</i>	16
<i>B.4.6. Η πρακτική άσκηση στη βάση του νέου νόμου</i>	17
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	18
B.5. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΕΕΚ	19
B.6. Το Σχέδιο Εθνικού Προγράμματος ΔΒΜ (Ελλάδα)	23
Γ. Η εφαρμογή της πρακτικής άσκησης στην Ελλάδα	24
Γ.1. Προβλήματα κατά τη διαδικασία συλλογής των στοιχείων	24
<i>Γ.1.1. Προβλήματα με την παροχή στοιχείων</i>	24
<i>Γ.1.2. Προβλήματα θεσμικού χαρακτήρα</i>	26
Γ.2. Η λειτουργία της πρακτικής άσκησης	26
<i>Γ.2.1. Η επιλογή και τοποθέτηση ασκουμένων</i>	27

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ.2.2. Διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων ασκουμένων	28
Γ.3. Καταγραφή απόψεων των εμπλεκομένων	30
Γ.3.1. Οι απόψεις των Επιμελητηρίων	30
Γ.3.2. Οι απόψεις των ασκηθέντων	34
Γ.3.2.1. Γενικά	34
Γ.3.2.2. Οι απόψεις των ασκηθέντων	35
Γ.4. Καλές πρακτικές στην ΕΕ και σε τρίτες χώρες	39
Γ.5. Προτάσεις για τη βελτίωση – αναβάθμιση του θεσμού	44
Γ.5.1. Χρόνος και διάρκεια πρακτικής άσκησης	28
Γ.5.2. Επιχειρήσεις και πρακτική άσκηση	46
ΠΡΟΤΑΣΗ	48
Γ.5.3. Η υλοποίηση προγραμμάτων από τα ΙΕΚ	49
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΙΕΚ	50
Δ. Οι Συντονιστές Πρακτικής Άσκησης	52
Δ.1. Η δημιουργία του θεσμού	52
Δ.2. Η διαχείριση του θέματος από τον ΟΕΕΚ	53
Δ.3. Ο ρόλος των συντονιστών πρακτικής άσκησης	54
Δ.3.1. Η λειτουργία του θεσμού στην Ελλάδα	54
Δ.3.2. Παραδείγματα από το διεθνή χώρο	56
Δ.4. Πρόταση για την αναβάθμιση του θεσμού	59
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	63

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΙΕΚ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ
ΘΕΣΜΟΥ**

A. Εισαγωγικές επισημάνσεις

A.1. Γενικά

Το Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων, διά της Ειδικής Γραμματέως διαχείρισης προγραμμάτων ΚΠΣ κ. Ιφιγένειας Ορφανού, έκανε την τιμή στον υπογράφο να του αναθέσει τη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης σχετικά με τη λειτουργία του θεσμού της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών των Δημοσίων ΙΕΚ μέχρι σήμερα και τη διατύπωση προτάσεων για την καλύτερη λειτουργία του θεσμού στο μέλλον.

Η παρούσα έκθεση αξιολόγησης επικεντρώνεται στο εξειδικευμένο ζήτημα της πρακτικής άσκησης, ωστόσο αυτό δεν θα μπορούσε να εξετασθεί μεμονωμένα, καθώς εντάσσεται μέσα στη συνολική λογική της **Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ)** συνεπώς, όπου κρίθηκε απαραίτητο, αναλύθηκαν γενικότερα ζητήματα σχετικά με την ΕΕΚ, προκειμένου να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα του συστήματος και να ενταχθεί το θέμα της πρακτικής άσκησης μέσα στο συνολικό πλαίσιο της ΕΕΚ.

Η έκθεση κινήθηκε στους παρακάτω άξονες:

- Ανάλυση και αξιολόγηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα από την θεσμοθέτησή της ΕΕΚ μέχρι σήμερα.
- Εξέταση του συνολικού πολιτικού και νομικού πλαισίου της Διά Βίου Μάθησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα ως της νέας πραγματικότητας μέσα στην οποία εντάσσονται πλέον όλες οι μορφές εκπαίδευσης.
- Συγκριτική ανάλυση των πρακτικών σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως οδηγός για τη βελτιστοποίηση του Ελληνικού συστήματος ή ως εναλλακτικές προτάσεις.
- Ανάλυση του θεσμικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΕΕΚ, καθώς το σύνολο σχεδόν των πιθανών χρηματοδοτήσεων της ΕΕΚ και της πρακτικής άσκησης προέρχεται από την Ε.Ε. και, κατά συνέπεια, οι επιμέρους δράσεις και δομή της ΕΕΚ στην Ελλάδα θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο δεδομένο αυτό.

- Υποβολή ερωτηματολογίου για την αξιολόγηση της μέχρι σήμερα λειτουργίας του θεσμού στους ασκηθέντες κατά την τελευταία φάση του θεσμού της πρακτικής άσκησης των δημοσίων ΙΕΚ και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων στο πλαίσιο της έρευνας (το ερωτηματολόγιο παρατίθεται ως παράρτημα).
- Συνεργασία με τους θεσμικούς φορείς της αγοράς εργασίας (επιμελητήρια) για τη δική τους εμπειρία – αξιολόγηση του θεσμού και προτάσεις για τη βελτίωση και την καλύτερη διασύνδεση της αγοράς εργασίας με τα ΙΕΚ.
- Εξέταση της λειτουργικότητας ενός νέου θεσμού συντονιστών πρακτικής άσκησης και σύνταξη πρότασης τυπικών / ουσιαστικών προσόντων και διαδικασίας επιλογής για την επιλογή των συντονιστών πρακτικής άσκησης.

Εκτός από τα ανωτέρω, κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος υλοποίησης της πραγματογνωμοσύνης ο υπογράφων πραγματοποίησε τις ακόλουθες επισκέψεις για την καλύτερη τεκμηρίωση της έκθεσης:

- Επίσκεψη στο *Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft*,¹ στη Βιέννη για την ενημέρωση και την μελέτη καλών πρακτικών σε ένα υψηλού επιπέδου σύστημα ΕΕΚ.
- Επίσκεψη στο CEDEFOP, στη Θεσσαλονίκη, που αποτελεί τον κύριο φορέα της Ε.Ε. για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και η τεχνογνωσία των στελεχών του είναι απαραίτητη για οποιαδήποτε έρευνα σχετικά με την ΕΕΚ.
- Συμμετοχή στη διημερίδα εργασίας ειδικών (Expert Workshop) με τίτλο «*Permeability in Education and Training*» (CEDEFOP, Θεσσαλονίκη, 27-28.1.2011) που ασχολήθηκε με την διασύνδεση της ΕΕΚ με τις άλλες μορφές εκπαίδευσης και κυρίως με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, κάτι που αποτελεί και στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα επόμενα χρόνια.

Με γνώμονα το γεγονός ότι η παρούσα έκθεση θα χρησιμεύσει ως εργαλείο χάραξης της νέας πολιτικής στον τομέα της ΕΕΚ καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε το παρόν κείμενο να είναι όσο το δυνατόν πιο συνοπτικό και ευανάγνωστο και να παρέχει τις απαιτούμενες

¹ Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft (Institute for Research on Qualifications and Training of the Austrian Economy). Το Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1975, είναι από τα παλαιότερα του είδους στην Ευρωπαϊκή Ένωση εκπονεί μελέτες και διεξάγει έρευνες για την Αυστριακή κυβέρνηση, τις τοπικές κυβερνήσεις, την ΕΕ, τον ΟΟΣΑ και μεμονωμένες εταιρείες. Θεσμικά, το IBW εκπροσωπεί την Αυστρία στο δίκτυο ReferNet που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του CEDEFOP (ιστοσελίδα: www.ibw.at). Η επιλογή του έγινε κατόπιν εξέτασης πιθανών φορέων για την πραγματοποίηση επίσκεψης εργασίας σε κράτος της ΕΕ, δεδομένης της τεράστιας εμπειρίας του συγκεκριμένου φορέα σε ζητήματα πρακτικής άσκησης και της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας.

πληροφορίες στον αναγνώστη κατά τρόπο σαφή αλλά και εμπειριστατωμένο, μέσω της παράθεσης των κύριων σημείων εντός του βασικού κειμένου και των βοηθητικών / υποστηρικτικών με τη μορφή υποσημειώσεων ή – όπου ήταν κατάλληλο – και παραρτημάτων. Εξάλλου, καταβλήθηκε προσπάθεια η έκθεση να συμβουλευτεί ένα μεγάλο τμήμα της πρόσφατης διεθνούς βιβλιογραφίας για την ΕΕΚ για να παράσχει μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της διεθνούς πρακτικής.

A.2. Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα

Το σύστημα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα κατατάσσεται στην μεταλυκειακή, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση και αντιστοιχεί στο επίπεδο **ISCED 4**, σύμφωνα με τα κριτήρια που υιοθέτησε η UNESCO το 1997.² Πρέπει να σημειωθεί ότι στην επαγγελματική κατάρτιση εντάσσεται και η δευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση που παρέχεται από τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) & τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) και θεσμοθετήθηκε στη σημερινή της μορφή με το Ν. 3475/06.³ Οι παραπάνω μορφές επαγγελματικής κατάρτισης δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης και δε θα εξετασθούν.

Στην Ελλάδα η μεταλυκειακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ), με τη σημερινή μορφή της, θεσμοθετήθηκε το 1992 με το Ν. 2009/92.⁴ Η οργάνωση και εποπτεία του συστήματος ανατέθηκε στον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, ο οποίος ιδρύθηκε με τον ανωτέρω νόμο και εφοδιάστηκε με ευρείες αρμοδιότητες για τη ρύθμιση του συνόλου των επί μέρους παραμέτρων λειτουργίας του.

Αν και στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος Vocational Education and Training (VET), η απόδοσή του στα ελληνικά έγινε ως Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Η χρήση του όρου «κατάρτιση» πιθανότατα ήταν ατυχής, καθώς αποτελεί μιν μια από τις ερμηνείες του όρου training, όχι όμως τη βασική που είναι «άσκηση / εξάσκηση». Αυτή η αναντιστοιχία επηρέασε εξ αρχής και τη συνολική θέση της πρακτικής άσκησης μέσα στο σύστημα της ΕΕΚ.

² Για την κατάταξη International Standard Classification of Education και τα κριτήρια που ακολουθήθηκαν βλ. http://www.uis.unesco.org/TEMPLATE/pdf/iscd/ISCED_A.pdf. Το σύστημα περιλαμβάνει βασικούς ορισμούς και κατατάξεις που συνιστούν ένα κοινό πλαίσιο για την συλλογή και παρουσίαση των διεθνών στατιστικών και δεικτών για την εκπαίδευση, παρέχοντας έτσι μια συμπαγή βάση για συγκριτικές μελέτες και αναλύσεις μεταξύ διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων.

³ Ν. 3475/2006, ΦΕΚ 146 Α' /13.7.2006, σελ. 1527 επ.

⁴ Ν. 2009/1992, ΦΕΚ 18 Α' /14.2.1992, σελ. 309 επ.

Μια ακόμη παράμετρος που πρέπει να θιγεί είναι το γεγονός ότι, σε αντίθεση με την σημασία που δίνεται στη λειτουργία της πρακτικής άσκησης στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΕΕΚ, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί μέσω των νομικών και πολιτικών κειμένων των οργάνων της ΕΕ αλλά και της δραστηριότητας του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, του CEDEFOP,⁵ στην Ελλάδα δεν υπάρχει η ανάλογη σπουδή.

B. Το Νομικό Πλαίσιο για την ΕΕΚ στην Ελλάδα

B.1. Η αρχική θεσμοθέτηση της ΕΕΚ

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, το θεσμικό πλαίσιο για την ΕΕΚ στην Ελλάδα καθιερώθηκε με το Ν. 2009/92. Ο νόμος αυτός ασχολείται με το ζήτημα της πρακτικής άσκησης εντελώς αποσπασματικά και δεν την εντάσσει στο δημιουργούμενο πλαίσιο της ΕΕΚ. Πιο συγκεκριμένα, το Αρθ. 5 § 3 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΟΕΕΚ ρυθμίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία στα ΙΕΚ, που μπορεί να περιλαμβάνει την εκπαίδευση στην τάξη ή σε εργαστήρια ή εξ αποστάσεως και να πραγματοποιείται με πλήρη ή μερική φοίτηση, καθώς και με εναλλασσόμενα στάδια εκπαίδευσης και ελεγχόμενης κατάρτισης στους χώρους εργασίας».

Χωρίς να γίνεται σε κανένα σημείο ρητή αναφορά στην πρακτική άσκηση, στο Αρθ. 12 § 1 (Μέριμνα για τους Εκπαιδευομένους) προβλέπεται ότι:

«Οι εκπαιδευόμενοι στα ΙΕΚ κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησής τους ασφαλίζονται στο ΙΚΑ μόνο για την περίπτωση ατυχήματος, που οφείλεται στην άσκησή τους».

Η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι μάλλον περίεργη ή, ενδεχομένως, υπονοεί ότι ο νομοθέτης είχε υπ'όψη του να εντάξει την πρακτική άσκηση στο σύστημα των ΙΕΚ αλλά για κάποιο λόγο αυτό είτε αποσύρθηκε ή διέλαθε της προσοχής, με αποτέλεσμα να παραμείνει μόνο η παραπάνω αναφορά.

Εξάλλου, το γεγονός ότι βασικές παράμετροι του δημιουργούμενου συστήματος αφέθηκαν στην διακριτική ευχέρεια του νεοδημιουργηθέντος ΟΕΕΚ, χωρίς καμιά κατευθυντήρια διάταξη του νόμου, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η αξιολόγηση και ο

⁵ European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP), ιστοσελίδα: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/Index.aspx>.

έλεγχος των αποφάσεων του ΟΕΕΚ για τη διαμόρφωση της ΕΕΚ αλλά και να μην έχει ο ίδιος ο Οργανισμός ένα σαφές πλαίσιο κατευθύνσεων ως προς τη δράση του.

B.2. Άλλες ρυθμίσεις για την ΕΕΚ

Η επόμενη σημαντική νομοθετική παρέμβαση στο ζήτημα της ΕΕΚ έγινε το 2003 με το Ν. 3191/2003⁶ που έχει τίτλο «**Το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της ΕΕΚ με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Κ.Α.)**». Προφανώς, η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία έχει ως αφετηρία το δεδομένο ότι διαπιστώθηκε η μικρή σύνδεση της παρεχόμενης κατάρτισης με την αγορά εργασίας και η ασυμβατότητα των παραμέτρων του θεσμικού πλαισίου για την ΕΕΚ. Με τον ανωτέρω νόμο επιχειρήθηκε η οργάνωση του συστήματος σε μια ολοκληρωμένη βάση, η διασύνδεση των επιμέρους μορφών επαγγελματικής κατάρτισης και η καθιέρωση της υποδομής για την πιστοποίηση των παρεχομένων γνώσεων και δεξιοτήτων.

Το δημιουργηθέν θεσμικό πλαίσιο βασίζεται στην καθιέρωση έξι συστημάτων (Αρθ. 4 § 1) που περιλαμβάνουν την έρευνα των αναγκών της αγοράς εργασίας (Σ1), τις μορφές ΕΕΚ (Σ2-Σ4), την πιστοποίηση (Σ5) και τη συμβουλευτική, επαγγελματικό προσανατολισμό και σύνδεση με την αγορά εργασίας (Σ6).

Ως φορέας υλοποίησης του Σ1 ορίστηκε ο ΟΑΕΔ και οι υπηρεσίες του, δηλαδή είχαμε μια αναπαραγωγή του ήδη υπάρχοντος λειτουργικού πλαισίου, με την προσθήκη μιας Ανώνυμης Εταιρείας (Παρατηρητήριο Απασχόλησης – Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε.), στην οποία ανατέθηκε η εκπόνηση ερευνών και μελετών. Η επιπρόσθετη αρμοδιότητα του Σ1 είναι η πληροφόρηση των υπολοίπων συστημάτων (Σ2-Σ6) για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε ανθρώπινο δυναμικό και ειδικότητες. Η πρακτική άσκηση ως πιθανός κρίκος διασύνδεσης των Σ2-Σ4 με την αγορά εργασίας δεν αξιολογήθηκε καθόλου και δεν περιελήφθη στους σκοπούς του Σ1 (Αρθ. 5 § 5, εδ. α-γ).

Η αρχική ΕΕΚ κατοχυρώθηκε ως Σ3 (Αρθ. 7) και περιλαμβάνει τον ΟΕΕΚ, τα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ, καθώς και την «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.» που ενσωμάτωσε όλα τα ΙΕΚ αρμοδιότητας ΟΑΕΔ. Στους σκοπούς (λειτουργίες) του συστήματος (Αρθ. 7 § 2) δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στην πρακτική άσκηση, ενώ το ίδιο συμβαίνει και στο πλαίσιο του Σ4 (συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση – Αρθ. 8).

Κύρια αποστολή του Σ6 (Αρθ. 10 § 1) είναι «... η σύνδεση με την απασχόληση των εκπαιδευομένων ή καταρτιζομένων ...» και ως βασική λειτουργία του Συστήματος ορίζεται

⁶ Ν. 3191/2003, ΦΕΚ 258/Α/7.11.2003, σελ. 4497 επ.

«Η υποστήριξη σύνδεσης των εκπαιδευομένων, των καταρτιζομένων και των αποφοίτων με την αγορά εργασίας και η παρακολούθηση της απασχολησιμότητάς τους» (Αρθ. 10 § 2, εδ. β').

Ακόμη όμως και στο καθαρά θεωρητικό επίπεδο της «Συμβουλευτικής» και της «υποστήριξης» δεν προτείνεται κανένας τρόπος εξειδίκευσης των παραπάνω για να επιτευχθεί η σύνδεση που διακηρύσσεται και, φυσικά, δεν υπάρχει καμιά απολύτως αναφορά στην πρακτική άσκηση.

Ο Ν. 3369/2005 με τίτλο «**Συστηματοποίηση της διά βίου μάθησης και άλλες διατάξεις**», σύμφωνα με τη διάταξη του Αρθ. 1 § 1, λειτουργεί συμπληρωματικά προς τον παραπάνω νόμο (Ν. 3191/03). Στο Αρθ. 4 § 2 του Ν. 3369/05 περιγράφεται ως «πρόγραμμα Διά Βίου Εκπαίδευσης και Διά Βίου Κατάρτισης» η μαθησιακή διαδικασία που αποσκοπεί:

«α) στην παροχή / εκσυγχρονισμό ή / και αναβάθμιση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας στο πλαίσιο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης,

β) στην παροχή / εκσυγχρονισμό ή / και αναβάθμιση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων συμπληρωματικών προς την τυπική εκπαίδευση, την αρχική επαγγελματική κατάρτιση και την προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης».

Ωστόσο, η ανάλυση των διατάξεων δεν αναφέρεται καθόλου σε πρακτική άσκηση αλλά σε φοίτηση σε πιστοποιημένους φορείς που οδηγεί στη λήψη πιστοποιητικού.

Σε μια συνολική αποτίμηση των ανωτέρω νομοθετικών παρεμβάσεων διαπιστώνεται ότι ενώ η λογική του νόμου έγκειται στη διασύνδεση της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, αυτή εξαντλήθηκε, σε επίπεδο στόχων και λειτουργίας, στη δημιουργία δομών, εταιρειών και επιτροπών, χωρίς καμιά πρακτική χρησιμότητα για τους ίδιους τους καταρτιζομένους αλλά και τους εταίρους της αγοράς εργασίας. Επίσης, η συνολική λογική του θεσμικού πλαισίου του Ν. 3191/03 αποτυγχάνει να μεταφέρει τη δημιουργούμενη υποδομή σε τοπικό επίπεδο και, πιο συγκεκριμένα, να καθιερώσει ή να επιτρέψει τη συνεργασία των τοπικών ΙΕΚ με τους τοπικούς φορείς επιχειρηματικότητας (επιμελητήρια, εμπορικούς συλλόγους) για την υλοποίηση των θεωρητικών στόχων του νόμου. Ο συμπληρωματικός νόμος (Ν. 3369/05) δεν περιέχει καμιά επιπλέον ρύθμιση σχετικά με την πρακτική άσκηση, άλλωστε, εντάσσει τις περιγραφόμενες δράσεις σε ένα πλαίσιο φοίτησης.

B.3. Η θεσμοθέτηση της πρακτικής άσκησης

Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας των ΙΕΚ έγινε σαφές ότι η απουσία οποιασδήποτε αναφοράς ή οργάνωσης πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο ενός θεσμού που ως βασικό του

στόχο είχε την προετοιμασία καταρτισμένου δυναμικού για την απευθείας πρόσβαση στην αγορά εργασίας ερχόταν σε αντίθεση με την ίδια της φιλοσοφία του θεσμού. Παράλληλα, ιδιωτικά ΙΕΚ διαφήμιζαν ακριβώς την πρακτική άσκηση σε γνωστές επιχειρήσεις που ήταν συμβεβλημένες με αυτά ως πρώτο στάδιο για τη γρήγορη και εύκολη επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων τους.

B.3.1. Η παρέμβαση του Υπουργείου Παιδείας

Αξιολογώντας τις ανωτέρω παραμέτρους, το Υπουργείο Παιδείας, επί υπουργίας του νυν Πρωθυπουργού, εξέδωσε την **ΥΑ Ζ'/1802/6.2.1996** με θέμα «**Πρακτική άσκηση αποφοίτων ΙΕΚ**». ⁷ Σύμφωνα με τη διάταξη του Αρθ. 1 § 1:

«Καθιερώνεται προαιρετική πρακτική άσκηση ενός εξαμήνου των αποφοίτων ΙΕΚ που περάτωσαν το τελευταίο εξάμηνο στο Δημόσιο, σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις».

Σύμφωνα με το Αρθ. 1 § 3 η πρακτική άσκηση «... **θεωρείται ότι συμβάλλει στην βελτίωση και συμπλήρωση της κατάρτισής τους ...**». Στην ουσία, η συγκεκριμένη φράση αποτελεί την αιτιολογική βάση για τη θεσμοθέτηση της πρακτικής άσκησης ενώ έμμεσα συμπληρώνει το βασικό νομικό πλαίσιο για την ΕΕΚ του Ν.2009/92.

Η πρακτική άσκηση, που διαρκεί 6 μήνες, προσδιορίζεται χρονικά μετά την αποφοίτηση από το ΙΕΚ και πριν τις εξετάσεις πιστοποίησης (Αρθ 1 § 2). Ως προς τα δικαιώματα των ασκουμένων, αυτά εξομοιώνονται με τα δικαιώματα των καταρτιζομένων (Αρθ. 1 § 3) δηλαδή, με έμμεσο τρόπο, επεκτείνεται η κατάρτιση έτσι ώστε να καλύψει και τη χρονική διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Προς το ίδιο συμπέρασμα άλλωστε συντείνει και η χρονική τοποθέτηση της πρακτικής άσκησης πριν την εξέταση πιστοποίησης, κάτι που, σε διαφορετική περίπτωση, δε θα είχε κανένα νόημα.

Πολύ σημαντική είναι η ρύθμιση του Αρθ. 2 § 2, σύμφωνα με την οποία «*Η εξαμήνη διάρκεια της πραγματοποιηθείσης Πρακτικής Άσκησης θεωρείται ως αναγνωρισμένη προϋπηρεσία για χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος*», με την οποία η πρακτική άσκηση εξομοιώνεται με επαγγελματική προϋπηρεσία ,συνδέοντας την έμμεσα με τον χώρο εργασίας.

Το υπόλοιπο τμήμα της ΥΑ είναι αφιερωμένο στην περιγραφή των πρακτικών & γραφειοκρατικών ζητημάτων που αφορούν την πρακτική άσκηση και, στον συγκεκριμένο τμήμα της έκθεσης, δεν κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν.

⁷ ΥΑ Ζ'/1802/6.2.1996, ΦΕΚ 104/Β/22.2.1996, σελ. 1089-1090.

B.3.2. Το νομικό πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης

Οι Υπουργικές Αποφάσεις δεν μπορούν να δημιουργούν αυτοτελές νομικό πλαίσιο αλλά πρέπει να βασίζονται σε υφιστάμενη νομοθεσία που εξουσιοδοτεί την έκδοσή τους και να κινούνται εντός των ορίων της εξουσιοδότησης αυτής.

Η ΥΑ που θεσμοθετεί την πρακτική άσκηση βασίζει την ύπαρξή της στο Αρθ. 5 § 4 του Ν. 2009/92 που προβλέπει ότι: «Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, που εκδίδονται μετά από γνώμη του Δ.Σ. του ΟΕΕΚ ρυθμίζονται τα κάθε είδους σχετικά με την πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων θέματα». Αν και ποτέ δεν αμφισβητήθηκε η νομική βάση για την καθιέρωση της πρακτικής άσκησης, επισημαίνω ωστόσο ότι το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο είναι προβληματικό, υπό την έννοια ότι η ΥΑ μπορεί να ρυθμίζει θέματα σχετικά με την πρακτική άσκηση, όχι όμως το ίδιο το αντικείμενο της πρακτικής άσκησης, για το οποίο δεν προβλέπεται ρητή εξουσιοδότηση στο Ν. 2009/92.⁸ Συνεπώς, θα πρέπει το νέο θεσμικό πλαίσιο της πρακτικής άσκησης να κατοχυρωθεί νομοθετικά ή με ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση προκειμένου να εξαιρεθεί η πιθανότητα νομικών προβλημάτων στη λειτουργία της πρακτικής άσκησης στο μέλλον, δεδομένου ότι αυτή θα τύχει και χρηματοδοτήσεων από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εξάλλου, οι λοιπές ρυθμίσεις τεχνικού χαρακτήρα είναι αρκετά γραφειοκρατικές, και με μεγάλο αριθμό εγγράφων που απαιτούνται σε κάθε στάδιο εφαρμογής του προγράμματος, χωρίς αυτό να προσθέτει κάτι στην εγκυρότητα ή τον ουσιαστικό έλεγχο των παραμέτρων της πρακτικής άσκησης.

B.4. Επίδραση του νέου νομικού πλαισίου για τη Διά Βίου Μάθηση

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο που καθιερώθηκε με το Ν. 3879/2010 με τίτλο «*Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις*»,⁹ αναμφίβολα έχει σημαντική επίδραση στο σύνολο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και είναι αναγκαίο

⁸ Πρέπει να σημειωθεί ότι οι Υπουργικές Αποφάσεις εντάσσονται στις κανονιστικές διοικητικές πράξεις, που καλύπτονται από το Αρθ. 43 § 2 εδ. β' του Συντάγματος όπου προβλέπεται ότι «*Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό*». Η εξουσιοδότηση αυτή πρέπει να παρέχεται ρητά από κάποιο νόμο και η πράξη πρέπει να βρίσκεται μέσα τα όριά της (Αρθ. 43 § 2 εδ. α' Σ.). Βλ. σχετικά Σπυρόπουλος Φ.: *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο* (Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006), σελ. 109.

⁹ Ν. 3879/2010, ΦΕΚ 163/Α/21.9.2010, σελ. 3401-3426.

οι ρυθμίσεις του να αναλυθούν προκειμένου να διαπιστωθεί το κατά πόσο αφορούν ή επηρεάζουν την πρακτική άσκηση.

Για πρώτη φορά δημιουργήθηκε ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που αφορά τη δομή, τους φορείς, τη λειτουργία και την πιστοποίηση της Διά Βίου Μάθησης, το οποίο όμως είναι υπό διαμόρφωση, καθώς εξαρτά την πλήρη λειτουργικότητά του από πολυάριθμα Προεδρικά Διατάγματα που θα καθορίσουν τις εξειδικευμένες παραμέτρους εφαρμογής του. Παράλληλα, το ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο θα λειτουργήσει μέσα σε ένα νέο αυτοδιοικητικό περιβάλλον που δημιουργήθηκε με το πρόγραμμα «Καλλικράτης»¹⁰ και εφαρμόζεται από την 1.1.2011.

B.4.1. Οι βασικές ρυθμίσεις του Ν. 3879/2010 για την ΕΕΚ

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο φιλοδοξεί να εναρμονιστεί με την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ένα ενιαίο πλαίσιο όλων των μορφών διά βίου μάθησης κατά τα πρότυπα του προγράμματος δράσης Lifelong Learning Programme 2007-2013¹¹ με το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση συνδέει και χρηματοδοτεί όλες τις μορφές και κατηγορίες εκπαίδευσης. Στόχοι του νέου νόμου, όπως περιγράφονται στο Αρθ. 1 § 3, είναι και οι εξής:

(α) η συστηματοποίηση και ο συντονισμός της διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης...

(γ) η ανάδειξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ως δύο ισότιμων πυλώνων της δια βίου μάθησης ...

(η) η συγκρότηση ενιαίου εθνικού πλαισίου αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Στους ορισμούς του νόμου (Αρθ. 2) οι έννοιες «Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» και «Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση» προσδιορίζονται ως εξής:

Αρθ. 2 § 6: «Αρχική επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση η οποία προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

¹⁰ Ν. 3852/2010, ΦΕΚ 87/Α/7.6.2010, σελ. 1785 επ.

¹¹ Απόφαση 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΟJ L 327 της 15.11.2006, σελ. 45), όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση 1357/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΟJ L 350 της 16.12.2008, σελ. 56).

Αρθ. 2 § 7: «Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση»: Η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

Και οι δύο ορισμοί προσδιορίζουν ως βασικό στόχο της επαγγελματικής κατάρτισης την πρόσβαση ή ανέλιξη στην αγορά εργασίας.

Κωδικοποιώντας τις διατάξεις που σχετίζονται με την ΕΕΚ, πρέπει να επισημανθούν οι παρακάτω ρυθμίσεις:

Το Αρθ. 5 που τιτλοφορείται «Συλλογικά όργανα Διά Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση» στην § 4 εδ. β, στοιχείο (δδ), στις αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου ΔΒΜ & σύνδεσης με την απασχόληση προβλέπει και την υποβολή εισηγήσεων για «τη σύνδεση των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης με το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (ειδικότητες, επαγγέλματα, προσόντα), με προσανατολισμό κυρίως στις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο».

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η σύνθεση του Εθνικού Συμβουλίου στην ουσία αναιρεί την παραπάνω δυνατότητα, καθώς ένα πολυμελές (26μελές) ετερόκλητο σχήμα, χωρίς καμιά σύνδεση με τις περιφέρειες, είναι μάλλον απίθανο να καταφέρει να προωθήσει τον στόχο σύνδεσης της ΕΕΚ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

B.4.2. Η οργάνωση της ΔΒΜ σε περιφερειακό επίπεδο

Πολύ σημαντικότερη είναι η ρύθμιση του Αρθ. 7 § 3 που περιγράφει το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΔΒΜ σε επίπεδο Περιφερειών, κατ'αρχήν εφαρμόζοντας τις κεντρικές πολιτικές που χαράσσονται σύμφωνα με το Αρθ. 4 § 2 και καταρτίζοντας το Περιφερειακό πρόγραμμα ΔΒΜ, στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της κάθε περιφέρειας (Αρθ. 7 § 1). Το περιφερειακό πρόγραμμα μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις, προγράμματα ή επί μέρους δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης.

Προβλέπεται επίσης (Αρθ. 9 § 2) η ηλεκτρονική διασύνδεση και λειτουργική ενοποίηση των διαφόρων υπηρεσιακών μονάδων της Διά Βίου Μάθησης με τη Γενική Γραμματεία ΔΒΜ του Υπουργείου Παιδείας, μέσω του δικτύου ΣΥΖΕΥΞΙΣ, για την υποβοήθηση της οποίας θα δημιουργηθεί ενιαία διαδικτυακή πύλη όλων των υπηρεσιακών μονάδων και φορέων «... μέσω της οποίας δίνονται πληροφορίες, παρέχονται υπηρεσίες και

αναπτύσσονται διαδραστικές σχέσεις με τους πολίτες σε θέματα εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης».

Πρακτικά ζητήματα λειτουργίας της παραπάνω πύλης (portal) δεν παρέχονται στο νόμο και εικάζεται ότι η οργάνωση, λειτουργία και διάδραση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων θα είναι αντικείμενο διευθέτησης από τη Γενική Γραμματεία ΔΒΜ, ως εποπτεύοντος φορέα. Πάντως, αν και εξαιρετικά χρήσιμη, η λειτουργία μιας τέτοιας πύλης προϋποθέτει πολύ καλό συντονισμό, κατανομή αρμοδιοτήτων και επίπεδο ηλεκτρονικής υποστήριξης, κάτι όμως που, με δεδομένη την προηγούμενη εμπειρία στο δημόσιο τομέα δεν είναι εύκολα υλοποιήσιμο.

B.4.3. Η θέση των δημοσίων ΙΕΚ στο νέο σύστημα

Αναφορικά με τα δημόσια ΙΕΚ, κατ' αρχήν, η διαχείριση και λειτουργία τους ανατίθεται στη Γενική Γραμματεία ΔΒΜ του Υπουργείου Παιδείας, ΔΒΜ & Θρησκευμάτων (Αρθ. 7 § 3 εδ. β).¹² Η εν γένει οργάνωση και λειτουργία τους επιτυγχάνεται μέσω προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτει το Υπουργείο Παιδείας με τις περιφέρειες (Αρθ. 12 § 3 και 21), με τη διαδικασία που προβλέπει το Αρθ. 100 § 1 α' του Ν. 3852/10 (Καλλικράτης).

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις εγγενείς δυσκολίες ανάληψης των ΙΕΚ από τους νεοσύστατους φορείς που δημιουργήθηκαν με το Ν.3852/10 (Καλλικράτης) αλλά και την αδυναμία άμεσης σύναψης προγραμματικών συμβάσεων, ο Ν.3879/10 προέβλεψε, παράλληλα με την κατάργηση του Ο.Ε.Ε.Κ. ως εποπτεύοντος φορέα των δημοσίων ΙΕΚ, την δημιουργία ενός μεταβατικού σταδίου, μέχρι την 30/06/2011, σύμφωνα με τη διάταξη του Αρθ. 24 § 15, κατά το οποίο προβλεπόταν η υπογραφή προγραμματικής σύμβασης με τον νεοσύστατο Ε.Ο.Π.Π.¹³ για τη συνολική διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ κατά τη μεταβατική περίοδο.

Το ανωτέρω πλαίσιο μεταβατικής λειτουργία των ΙΕΚ ήταν εξ' αρχής προβληματικό, καθώς η διαχείρισή τους ανατέθηκε σε έναν νεοσύστατο φορέα (Ε.Ο.Π.Π.) που, εκτός των δικών του οργανωτικών προβλημάτων, δεν είχε καμιά απολύτως σχέση με την εκπαίδευση

¹² Πρέπει να σημειωθεί ότι για τα δημόσια ΙΕΚ του Ν. 2009/92 το σύνολο των αρμοδιοτήτων, προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής μεταφέρονται στη Γενική Γραμματεία ΔΒΜ, ενώ για τα ΙΕΚ που ιδρύθηκαν από άλλους φορείς του δημοσίου (πχ. ΙΕΚ ΟΑΕΔ) η Γενική Γραμματεία ΔΒΜ εποπτεύει μόνο το εκπαιδευτικό έργο και τα λοιπά ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας παραμένουν στην αρμοδιότητα των φορέων ου τα συνέστησαν (Αρθ. 12 § 2 Ν. 3879/10).

¹³ Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων, η δημιουργία του οποίου προβλέφθηκε από το Αρθ. 11 του Ν. 3879/10.

και κατάρτιση ούτε αποτελούσε την εξέλιξη ενός προηγούμενου καθεστώτος με αντίστοιχες αρμοδιότητες. Αντιλαμβανόμενο το Υπουργείο Παιδείας την κατάσταση που απειλούσε την ίδια τη λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ,¹⁴ εν μέσω μάλιστα της εκπαιδευτικής περιόδου, με την **Απόφαση 722/22.12.2010 του Γενικού Γραμματέα ΔΒΜ** του Υπουργείου Παιδείας, ανέθεσε τη διαχείριση και λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ για τη μεταβατική περίοδο στο Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) που, τουλάχιστον, είναι εκπαιδευτικός φορέας με μακροχρόνια εμπειρία.

Το αν το ΙΔΕΚΕ θα έχει κάποιον μόνιμο εποπτικό ρόλο στο νέο μηχανισμό λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ ή αυτή θα παραμείνει εξ'ολοκλήρου στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης δεν είναι ακόμη σαφές. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, ο εποπτικός φορέας που θα επιλεγεί για τη μόνιμη εποπτεία των δημοσίων ΙΕΚ (Γενική Γραμματεία ΔΒΜ του Υπουργείου, ΙΔΕΚΕ, Επιτροπές Παιδείας των Περιφερειών ή άλλος) είναι απαραίτητο τα στελέχη και η ηγεσία του να διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία για τη διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ και τις γνώσεις για τη λογική και λειτουργία της ΕΕΚ γενικά, καθώς, αφενός το νέο θεσμικό πλαίσιο για τη ΔΒΜ δίνει μεγάλη σημασία στην επαγγελματική κατάρτιση και, αφ' ετέρου, η επιτυχής διεκδίκηση των πολυάριθμων ευρωπαϊκών προγραμμάτων που εντάσσονται στο Leonardo Da Vinci εξαρτάται από την εύρυθμη, ταχεία και αποτελεσματική διαχείριση του συστήματος.

Πάντως, σύμφωνα με το Αρθ. 12 § 7 ου Ν. 3879/10, όλα τα ζητήματα που αφορούν τα ακαδημαϊκά θέματα, τη λειτουργία και, εν γένει, τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τα ΙΕΚ θα καθορίζονται με την έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων προς αυτό το σκοπό. Πιθανότατα ο νομοθέτης, μέσω της κρατικής εποπτείας του όλου συστήματος, θέλει να διασφαλίσει ένα επίπεδο ποιότητας και λειτουργικότητας του θεσμού, τόσο για τα δημόσια, όσο και για τα ιδιωτικά ΙΕΚ.

Σε σχέση με τη λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ (αυτών που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης), η **ίδρυση, συγχωνεύσεις κατάργηση θα γίνονται με Υπουργικές Αποφάσεις** προς αυτό το σκοπό (Αρθ. 12 § 4 ου Ν. 3879/10), που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη, περιορίζοντας έτσι σημαντικά την αυτοτέλεια των περιφερειών ως προς τη διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ.

¹⁴ Η ίδια η απόφαση του ΓΓ ΔΒΜ του Υπουργείου Παιδείας στην παρ. 8 του προοιμίου αναφέρει «Την ανάγκη απρόσκοπτης και εύρυθμης λειτουργίας των δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), όπως επιτάσσουν λόγοι άμεσου δημοσίου συμφέροντος».

B.4.4. Η λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ σε επίπεδο Περιφερειών

Αν και ο Ν. 3879/10 αναθέτει την οργάνωση και λειτουργία των ΙΕΚ στις περιφέρειες, αυτό δεν αποτελεί νεωτερισμό του νόμου αλλά εφαρμογή του προγενέστερου νόμου του «Καλλικράτη» που στο Αρθ. 186, Η' § 2 προβλέπει τα εξής:

«Η άσκηση λειτουργικού χαρακτήρα αρμοδιοτήτων, περιλαμβανομένης και της θεματικής εξειδίκευσης, για τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.»

Θα μπορούσε λοιπόν βάσιμα να υποστηριχθεί ότι η υπαγωγή των δημοσίων ΙΕΚ στις περιφέρειες δεν ήταν απόφαση που ελήφθη με κριτήρια εκπαιδευτικά και λειτουργικά, αλλά με κριτήρια ενίσχυσης ή ενδυνάμωσης του νεοσύστατου θεσμού της αιρετής περιφερειακής αυτοδιοίκησης, όπου όμως δεν υπάρχει η απαραίτητη υποδομή για τη διαχείριση εκπαιδευτικών μονάδων.

Το συγκεκριμένο πλαίσιο διαχείρισης των δημοσίων ΙΕΚ που προβλέπεται από το Ν. 3879/10 δεν είναι ακόμη σαφές, πέρα από τις γενικές διατάξεις του νόμου και τις αρμοδιότητες που κατοχυρώνονται υπέρ του Υπουργείου Παιδείας, και οι προγραμματικές συμβάσεις που θα υπογραφούν θα εξειδικεύσουν τις επιμέρους αρμοδιότητες των φορέων. Ωστόσο, στο Αρθ. 7 § 3 προβλέπονται τα εξής:

«Η Περιφέρεια εφαρμόζει το περιφερειακό πρόγραμμα δια βίου μάθησης και διαχειρίζεται την εφαρμογή της πολιτικής και των κανόνων της παραγράφου 2 του άρθρου 4 που αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση στην περιφέρειά της. Στις αρμοδιότητές της περιλαμβάνονται ιδίως: ...

β) Η λειτουργία και η διαχείριση των δημοσίων Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 12» [το άρθρο 12 § 3 προβλέπει την υπογραφή προγραμματικών συμβάσεων].

Από την ανάγνωση της ρύθμισης αυτής μπορεί βάσιμα να υποτεθεί ότι το Υπουργείο Παιδείας προτίθεται να μεταφέρει το σύνολο των αρμοδιοτήτων του σχετικά με τη διαχείριση και λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ στις Περιφέρειες. Μια τέτοια προσέγγιση εμπεριέχει τόσο θετικά, όσο και αρνητικά στοιχεία.

Στα **θετικά** θα πρέπει να καταγραφούν τα εξής:

- αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων που θα συμβάλλει στην καλύτερη οργάνωση των ΙΕΚ,
- επιλογή των ειδικοτήτων με κριτήρια που θα ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες,
- αποτελεσματικότερη λειτουργία της πρακτικής άσκησης μέσω της διασύνδεσής της με την τοπική αγορά εργασίας.

Στις πιθανές **αρνητικές συνέπειες** πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

- Η ανυπαρξία μηχανισμού για τη διαχείριση και εποπτεία των ΙΕΚ από τις περιφέρειες.
- Η εγγενής αδυναμία οποιουδήποτε γραφειοκρατικού μηχανισμού συσταθεί ή του ανατεθεί η διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ (πχ. Συμβούλιο Παιδείας της Περιφέρειας) να ασχοληθεί με τα ακαδημαϊκά θέματα ή τα διοικητικά ζητήματα που σχετίζονται με τις σπουδές στα ΙΕΚ. Ακόμη και αν υποθεθεί ότι η «ακαδημαϊκή» διαχείριση των ΙΕΚ θα ανατεθεί στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης το πρόβλημα παραμένει, καθώς οι δομές που εκείνες καλούνται να διαχειριστούν δεν έχουν καμιά σχέση με τις αντίστοιχες των ΙΕΚ αλλά και ο ρόλος τους δεν είναι η χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

Από τα παραπάνω καθίσταται προφανές ότι καμιά από τις δύο λύσεις (απόλυτη συγκέντρωση ή απόλυτη αποκέντρωση του συστήματος) δεν δημιουργεί ένα ικανοποιητικό πλαίσιο για την εύρυθμη λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ. Ασφαλώς πρέπει σημαντικό μέρος του λειτουργικού πλαισίου των ΙΕΚ να ανατεθεί στις περιφέρειες, κυρίως για να καταστεί δυνατή η διασύνδεση με την τοπική αγορά εργασίας και τις επί μέρους ιδιαιτερότητες και ανάγκες της κάθε περιφέρειας.

Ωστόσο, τα ΙΕΚ χρειάζονται έναν μηχανισμό που να διαχειρίζεται τα θέματα και είναι προφανές ότι μια επιτροπή της περιφέρειας αποτελούμενη κατά τεκμήριο από πρόσωπα χωρίς καμιά επαφή με το αντικείμενο, δεν μπορεί, ακόμη και αν θέλει να επιτελέσει έναν στόχο που προηγουμένως είχε ανατεθεί σε έναν οργανισμό (ΟΕΕΚ) με αποκλειστικό αντικείμενο τη διαχείριση των ΙΕΚ. Είναι επίσης βέβαιο ότι οι περιφερειακές αυτοδιοικήσεις δε θα εφοδιαστούν με αρμοδιότητες αντίστοιχες με αυτές του ΟΕΕΚ και, κατά συνέπεια, προκύπτει ένα σημαντικό κενό στα ζητήματα διαχείρισης των δημοσίων ΙΕΚ.

B.4.5. Ο ρόλος της Περιφερειακής Επιτροπής Επαγγελματικής Κατάρτισης

Με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, συγκροτείται Περιφερειακή Επιτροπή Επαγγελματικής Κατάρτισης (Αρθ. 7 § 3 εδ. α)

«... με αρμοδιότητα τη διατύπωση εισηγήσεων στο Περιφερειακό Συμβούλιο για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης και σύνδεσής της με την αγορά εργασίας και ιδίως για τη διερεύνηση και εκτίμηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας και την ιεράρχηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων που πρέπει να λειτουργήσουν στα Ι.Ε.Κ».

Ήδη, στο προηγούμενο καθεστώς λειτουργίας των Νομαρχιών προβλεπόταν η λειτουργία αντίστοιχων Νομαρχιακών Επιτροπών με τη συμμετοχή των φορέων της αγοράς εργασίας, όμως ο θεσμός ποτέ δε λειτούργησε ουσιαστικά, υπό την έννοια της συνεισφοράς στην διαμόρφωση των ειδικοτήτων στα ΙΕΚ και της διασύνδεσης με την αγορά

εργασίας, εν μέρει, και λόγω του απόλυτα συγκεντρωτικού συστήματος λειτουργίας του ΟΕΕΚ.

Την αποφασιστική αρμοδιότητα για τη λειτουργία των ΙΕΚ θα έχει το Περιφερειακό Συμβούλιο (βάσει της συνδυαστικής εφαρμογής των Ν. 3852/10 και 3879/10, όπως αναλύθηκαν πιο πάνω), δεν είναι όμως ακόμη σαφές πως θα γίνεται η πρακτική διασύνδεση με τα ΙΕΚ, και αν θα υπάρχει κάποιος κεντρικός φορέας διαχείρισης των ΙΕΚ ή η συνολική τους λειτουργία θα είναι πλήρως αποκεντρωμένη, με τη Γενική Γραμματεία ΔΒΜ του ΥΠΔΒΜΘ να ασκεί απλώς έναν εποπτικό ρόλο.

B.4.6. Η πρακτική άσκηση στη βάση του νέου νόμου

Στο Αρθ. 12 § 8 του Ν. 3879/10 προβλέπονται τα εξής:

«Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν .... την οργάνωση των σπουδών, το περιεχόμενο των οδηγιών κατάρτισης ανά ειδικότητα, τους όρους σχεδιασμού και εφαρμογής της πρακτικής άσκησης, τα μέσα της διδασκαλίας και των πρακτικών ασκήσεων ...».

Με δεδομένο ότι μέχρι σήμερα το μοναδικό θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή της πρακτικής άσκησης των ΙΕΚ είναι η ΥΑ Ζ/1802/6.2.96, παρέχεται η δυνατότητα στο Υπουργείο Παιδείας να ρυθμίσει με ολοκληρωμένο τρόπο όλα τα θέματα που αφορούν την πρακτική άσκηση στα δημόσια ΙΕΚ, χωρίς τα νομικά ελαττώματα που επισημάνθηκαν στην προαναφερθείσα Υπουργική Απόφαση.

Πιθανότατα, η αναφορά σε «όρους σχεδιασμού και εφαρμογής της πρακτικής άσκησης» εννοεί την πρακτική άσκηση που πραγματοποιείται εντός του πλαισίου των σπουδών για ορισμένες ειδικότητες (πχ. νοσηλευτικής, βρεφονηπιοκόμων) ως υποχρεωτικό τμήμα των σπουδών των αντιστοίχων ειδικοτήτων, ωστόσο η γενική αναφορά θεωρείται ότι παρέχει επαρκή και σαφή νομική βάση για τη ρύθμιση – μέσω υπουργικών αποφάσεων – όλων των μορφών και παραμέτρων της πρακτικής άσκησης, σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις του Αρθ. 12 § 7 ου Ν. 3879/10, που προβλέπει ότι όλα τα ζητήματα που αφορούν τα ακαδημαϊκά θέματα, τη λειτουργία και, εν γένει, τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τα ΙΕΚ θα καθορίζονται με την έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων προς αυτό το σκοπό.

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**

(Οι ρυθμίσεις για την πρακτική άσκηση παρατίθενται με γκρί απόχρωση)

Νομοθέτημα	Περιεχόμενο	Θεσμοθέτηση / ρύθμιση πρακτικής άσκησης	παρατηρήσεις
N. 2009/92	Καθιέρωση συστήματος ΕΕΚ	ΟΧΙ	Αναφορά στην ασφάλιση πρακτικά ασκουμένων (Αρθ. 12 § 1)
ΥΑ Ζ' /1802/6.2.96	Πρακτική άσκηση αποφοίτων ΙΕΚ	<ul style="list-style-type: none"> • Προαιρετική άσκηση αποφοίτων ΙΕΚ • Διάρκεια 6 μήνες 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεξοδική ρύθμιση των γραφειοκρατικών διαδικασιών • Προβληματική νομική θεμελίωση
N. 3191/03	Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της ΕΕΚ με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.)	ΟΧΙ	
N. 3369/05	Συστηματοποίηση της διά βίου μάθησης	ΟΧΙ	
Απόφαση Δ/31648/22.12.08 ΔΣ ΟΕΕΚ	Κριτήρια επιλογής με μοριοδότηση πρακτικά ασκουμένων για την επιδόσή τους μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013	<u>Αξιολόγηση</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ειδικών κατηγοριών • Επίδοσης • Οικονομικών κριτηρίων • Οικογεν. Κατάστασης • Τόπου καταγωγής • Ειδικότητας 	
N. 3852/10	«Καλλικράτης» (διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας)	ΟΧΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάθεση λειτουργικών αρμοδιοτήτων για δημόσια ΙΕΚ στις περιφέρειες (Αρθ.186 Η §3) • Πρόβλεψη υπογραφής προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ περιφερειών & ΥΠΑΒΜΘ (Αρθ.100§ 1)
N. 3879/10	Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης	<u>Επαγγελματική κατάρτιση</u> <ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργία και διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ ανατίθεται στις Περιφέρειες (Αρθ. 7 § 3) 	Ίδρυση, συγχωνεύσεις, κατάργηση δημοσίων ΙΕΚ με απόφαση του ΥΠΑΒΜΘ (Αρθ. 12 § 4)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

		<ul style="list-style-type: none"> • ζητήματα που αφορούν τα ακαδημαϊκά θέματα, τη λειτουργία και, εν γένει, τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τα ΙΕΚ θα καθορίζονται με την έκδοση ΠΔ (Αρθ. 12 § 8) 	
		<p><u>Πρακτική άσκηση</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Νομοθετική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση με ΥΑ όλων των παραμέτρων της πρακτικής άσκησης (Αρθ. 12 § 8) 	Επαρκής και ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση της πρακτικής άσκησης σπουδαστών και αποφοίτων ΙΕΚ

B.5. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΕΕΚ

Ως αφετηρία της σύγχρονης προσέγγισης της ΕΕΚ από την Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται η **Διακήρυξη της Κοπεγχάγης** που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών στις 30/11/2002. Σύμφωνα με τη Διακήρυξη επιδιώκεται η «ενδυνάμωση της Ευρωπαϊκής διάστασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με στόχο τη βελτίωση μιας στενότερης συνεργασίας για τη διευκόλυνση και την προώθηση της κινητικότητας και της ανάπτυξης συνεργασιών και άλλων διεθνών πρωτοβουλιών μεταξύ των διαφόρων θεσμών, όλα με σκοπό την ενίσχυση του προφίλ του Ευρωπαϊκού χώρου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε μια διεθνή διάσταση, έτσι ώστε να αναγνωριστεί η Ευρώπη ως παγκόσμιο σημείο αναφοράς για τη γνώση».¹⁵

Το συγκεκριμένο κείμενο αποτέλεσε τη βάση για την εξελικτική πορεία της νέας στρατηγικής που ονομάστηκε Διαδικασία της Κοπεγχάγης καθιέρωσε μια ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών της ΕΕ και παροτρύνει την αξιοποίηση των διαφόρων ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης και με τη βοήθεια των εργαλείων που ήδη αναπτύχθηκαν στη ΔΒΜ.

Η διαδικασία συνεχίστηκε με το **Ανακοινωθέν του Maastricht**¹⁶ (14/12/2004) όπου συμμετείχαν 32 κράτη (τα 25 μέλη της ΕΕ, τα 4 υποψήφια κράτη και τα 3 κράτη του

¹⁵ http://ec.europa.eu/education/pdf/doc125_en.pdf. (δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

¹⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/maastricht_en.pdf.

Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου), προσδίδοντας έτσι μια ευρύτερη διάσταση στην διαδικασία αυτή. Μεταξύ των άλλων στοιχείων που επισημάνθηκαν ήταν και τα εξής:

- Η αύξηση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης της ΕΕΚ, όπως και η χρηματοδότηση της ανάπτυξης της ΕΕΚ με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η ανάπτυξη φιλικού προς την εξέλιξη της γνώσης περιβάλλοντος, τόσο στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όσο και στους χώρους εργασίας.

Το **Ανακοινωθέν του Ελσίνκι**¹⁷ (05/12/2006) επισημοποίησε τις ακολουθούμενες διαδικασίες συντονισμού και αποφάσισε την πρακτική εφαρμογή των:

- **Europass:** ως του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου για τη διαφάνεια στην καταγραφή και αναγνώριση των προσόντων
- **ECVET:** Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων για την ΕΕΚ (κατά τα πρότυπα του ECTS που ισχύει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) με σκοπό την ενίσχυση της κινητικότητας για τους αποφοίτους της ΕΕΚ μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών προσαρμοσμένο στις εξειδικευμένες ανάγκες της ΕΕΚ.
- **EQF (European Qualifications Framework):** Ανάπτυξη και αξιολόγηση ενός ευρωπαϊκού συστήματος προσόντων, βασισμένου στα αποτελέσματα των εκπαιδευτικών διαδικασιών ως μεθόδου για την καλύτερη διασύνδεση της ΕΕΚ με την ανώτατη εκπαίδευση.

Μεταξύ των βασικών προτεραιοτήτων που τέθηκαν στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ΕΕΚ είναι και οι ακόλουθες, πολύ σημαντικές για την πρακτική άσκηση επισημάνσεις:

- Ανοικτά συστήματα ΕΕΚ που θα παρέχουν πρόσβαση σε ευέλικτες, εξατομικευμένες διαδικασίες και θα δημιουργούν καλύτερες συνθήκες για τη μετάβαση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας
- Στενοί δεσμοί με το περιβάλλον εργασίας, τόσο στην αρχική, όσο και στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, και αυξημένες ευκαιρίες μάθησης στους χώρους εργασίας. (σελ. 6).

Εξάλλου, στη λογική της χρηστής διοίκησης των συστημάτων ΕΕΚ προσδίδεται ιδιαίτερη σημασία «στην ανταπόκριση στις ανάγκες των ασκουμένων και της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένης και της πρόβλεψης των αναγκών σε εξειδικευμένα προσόντα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων».

Στο **Ανακοινωθέν του Bordeaux**¹⁸ (26/11/2008) ένα ολόκληρο κεφάλαιο (III.3) είναι αφιερωμένο στην βελτίωση των δεσμών μεταξύ ΕΕΚ και της αγοράς εργασίας. «...

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/helsinki_en.pdf.

Προκειμένου να συμβάλλουν σε μεγαλύτερη απασχολησιμότητα και εργασιακή ασφάλεια, να προβλέψουν και να διαχειριστούν μεταβολές στην αγορά εργασίας και να προωθήσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, οι πολιτικές ΕΕΚ θα πρέπει να προσανατολιστούν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και θα πρέπει να εμπλακούν και οι κοινωνικοί εταίροι». (σελ. 11).

Μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων είναι και οι εξής:

«3. Η βελτίωση των υπηρεσιών καθοδήγησης και συμβουλευτικής με σκοπό τη διευκόλυνση της μετάβασης από την άσκηση στην απασχόληση ...» **[έχει ιδιαίτερη σημασία για το θεσμό των συντονιστών πρακτικής άσκησης]**

4. Ενδυνάμωση των μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένων και των οικονομικής φύσεως (δημοσίων και ιδιωτικών) που στοχεύουν στην προώθηση της πρακτικής άσκησης ενηλίκων, ιδιαίτερα στους χώρους εργασίας ...

6. Αύξηση της κινητικότητας των που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σχετική με την εργασία μέσω της ενίσχυσης των Κοινοτικών προγραμμάτων που υποστηρίζουν την κινητικότητα, ειδικά για ασκούμενους. ...

7. Αύξηση του ρόλου της ανώτατης εκπαίδευσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και στην διεύρυνση της ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας». [των αποφοίτων].

Το τελευταίο τέτοιου τύπου κείμενο είναι το **Ανακοινωθέν της Bruges**¹⁹ (07/12/2010) που έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς προσδιορίζει τις προτεραιότητες και τους άξονες συνεργασίας και παρεμβάσεων για τη δεκαετία 2011-2020, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της οικονομικής κρίσης.

Μεταξύ των στρατηγικών στόχων που έθεσε το Συμβούλιο Υπουργών ήταν και οι εξής:

- «Υψηλής ποιότητας Αρχική ΕΕΚ που θα θεωρείται πλέον ως ελκυστική επιλογή για τους σπουδαστές, τους γονείς και την κοινωνία, αντίστοιχης αξίας όπως η γενική εκπαίδευση. Η Αρχική ΕΕΚ θα πρέπει να εφοδιάζει τους σπουδαστές τόσο με βασικές δεξιότητες, όσο και με εξειδικευμένα επαγγελματικά προσόντα.
- Σημαντικά αυξημένες ευκαιρίες διασυνοριακής κινητικότητας των σπουδαστών και των επαγγελματιών της ΕΕΚ» (σελ. 6).

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bordeaux_en.pdf.

¹⁹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf.

Στα εξειδικευμένα εργαλεία για την επίτευξη των κύριων στόχων που τίθενται περιλαμβάνεται η **καταγραφή της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας ή σε περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση με τη χρήση εθνικών συστημάτων καταγραφής** (σελ. 7, III.1.f).

Όσον αφορά την ουσία της κατάρτισης τονίζεται ρητά ότι **«Η εκμάθηση στους χώρους εργασίας που θα πραγματοποιείται σε συνεργασία με επιχειρήσεις ή μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς, θα πρέπει να αποτελεί στοιχείο όλων των προγραμμάτων αρχικής ΕΕΚ»** (σελ. 9, Σχέση με αγορά εργασίας, στοιχείο (ε)). Στο πλαίσιο υλοποίησης του στοιχείου αυτού, στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις των κρατών προβλέπεται ότι **«Οι Κυβερνήσεις, οι κοινωνικοί εταίροι και οι πάροχοι ΕΕΚ θα πρέπει να προθούν στις απαιτούμενες ρυθμίσεις προκειμένου να ενισχύσουν τη μάθηση στους χώρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής άσκησης (και της μαθητείας), έτσι ώστε να συμβάλλουν στην αύξηση του αριθμού των ασκουμένων στην Ευρώπη μέχρι το 2012»** (σελ. 9, Actions at national level, No. 5).

Οι στόχοι και οι προτεραιότητες του Ανακοινωθέντος της Bruges περιλαμβάνονται σε ένα προγενέστερο κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την ονομασία **«ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»**²⁰ που αποτελεί πλέον τη βάση για τις πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα της ΕΕΚ. Το Συμβούλιο Υπουργών υιοθέτησε επίσημα τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» στα συμπεράσματα της Συνάντησης στις 12/5/2009²¹ και εξουσιοδότησε την Επιτροπή να προετοιμάσει το κείμενο στρατηγικής.

Η συνοπτική περιγραφή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές περιγράφονται στα επίσημα κείμενα, πολιτικού ή νομικού χαρακτήρα είναι ενδεικτική της νέας προσέγγισης που έχει η ΕΕ σχετικά με τη λειτουργία της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και βασίζεται σε τρεις κύριους άξονες:

1. Στην σύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της πρακτικής άσκησης στους χώρους εργασίας.
2. Στην αύξηση της κινητικότητας των ασκουμένων και τη διασυννοριακή της διάσταση, μέσω της υλοποίησης σχετικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
3. Στην ανάπτυξη υπηρεσιών συμβουλευτικής και καθοδήγησης για τους σπουδαστές & αποφοίτους.

²⁰ EU Doc. COM (2010) 2020/3.3.2010 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EL:HTML>). Το κείμενο είναι διαθέσιμο σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

²¹ OJ C 119, 28.5.2009.

4. Στην στατιστική καταγραφή της προσβασιμότητας στην αγορά εργασίας των αποφοίτων της αρχικής ΕΕΚ μέσω της ανάπτυξης εθνικών συστημάτων για την καταγραφή τέτοιων στατιστικών δεδομένων.

Β.6. Το Σχέδιο Εθνικού Προγράμματος ΔΒΜ (Ελλάδα)

Μια τελευταία αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο για την ΕΕΚ στην Ελλάδα είναι το πλέον πρόσφατο κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ που τιτλοφορείται «Σχέδιο Εθνικού Προγράμματος Διά Βίου Μάθησης». Η τοποθέτησή του μετά την ανάλυση της Ελληνικής νομοθετικής πραγματικότητας και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη ΔΒΜ αιτιολογείται από το γεγονός ότι, αφ' ενός το Σχέδιο αναλύει τις διατάξεις του Ν. 3879/10 και αφ' ετέρου ενσωματώνει τον κύριο όγκο των πολιτικών της ΕΕ (σελ. 5) σε εθνικό επίπεδο.

Αναλυτικός σχολιασμός του κειμένου δεν κρίνεται σκόπιμο να γίνει, καθώς αποτελεί Σχέδιο και όχι ακόμη επίσημο κείμενο πολιτικής, περιγράφονται όμως τα εργαλεία υλοποίησης των Ευρωπαϊκών και Εθνικών στόχων, καθώς και ποσοτικοί δείκτες για την απορρόφηση των Ευρωπαϊκών πόρων που διατίθενται, μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δ.Β.Μ..

Για την Αρχική ΕΕΚ προβλέπεται κονδύλιο 28,5 εκ. € (πηγή χρηματοδότησης θα είναι εξ'ολοκλήρου το ΕΠ Εκπαίδευση & ΔΒΜ) που, μεταξύ άλλων, θα δαπανηθεί για την **χορήγηση υποτροφιών Αρχικής ΕΚ** και την **υποστήριξη της πρακτικής άσκησης ΙΕΚ** (σελ. 22). Ένα αρχικό σχόλιο που θα πρέπει να γίνει είναι ότι το Σχέδιο προβλέπει ποσό δυσανάλογα μικρό σε σχέση με τη σημασία που αποδίδει η ΕΕ στην ΕΕΚ, αλλά και συγκριτικά με άλλες προβλεπόμενες δράσεις (ιδίως συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης).

Όπως βέβαια σημειώνεται (σελ. 32), οι προϋπολογισμοί είναι ενδεικτικοί και μπορεί να τροποποιηθούν κατά την εξειδίκευση του προγράμματος.

Γ. Η εφαρμογή της πρακτικής άσκησης στην Ελλάδα

Στην παρούσα ενότητα θα υπάρξει συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση των μέχρι σήμερα υλοποιηθέντων προγραμμάτων πρακτικής άσκησης, όπως αυτά προκύπτουν από τη μελέτη του υφιστάμενου συστήματος, επίσημα έγγραφα που αφορούν την πρακτική άσκηση και, εν μέρει, τις απόψεις των ασκηθέντων και των φορέων.

Γ.1. Προβλήματα κατά τη διαδικασία συλλογής των στοιχείων

Γ.1.1. Προβλήματα με την παροχή στοιχείων

Όπως προβλέπεται στο Αρθ. 2 (Β) της σύμβαση που υπογράφηκε με το ΥΠΔΒΜΘ, «Σχετικά, ο Εμπειρογνώμονας θα έχει επικοινωνία με σημαντικό αριθμό συμμετεχόντων στην πρακτική άσκηση έτσι ώστε να περιληφθεί στην αξιολόγηση και η οπτική των ίδιων των ασκουμένων», κάτι άλλωστε που αποτέλεσε και βασική παράμετρο της πρότασης που αρχικά υποβλήθηκε προς την ΕΥΔ ΕΠΕΚΔΙΒΙΜ, καθώς πέρα από τις επίσημες πηγές πληροφόρησης, πολύ μεγάλη σημασία έχει η στατιστική αποτύπωση των απόψεων των ίδιων των ασκηθέντων για το θεσμό, αλλά και το κατά πόσο η άσκηση είχε τελικά ως αποτέλεσμα της βελτίωση της προσβασιμότητάς τους στην αγορά εργασίας.

Το εγχείρημα είχε την εγγενή δυσχέρεια ότι η ομάδα – στόχος δεν ήταν σπουδαστές των ΙΕΚ που εμφανίζονται ως οργανωμένο σύνολο και μπορούν να συμμετάσχουν σε μια τέτοια έρευνα, αλλά απόφοιτοι ΙΕΚ, οι οποίοι δεν έχουν πλέον καμιά θεσμική σχέση με τα ΙΕΚ.

Για την συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων προετοιμάσθηκε ένα αναλυτικό ερωτηματολόγιο που αναρτήθηκε ηλεκτρονικά²² (παρατίθεται ως παράρτημα 1 στην παρούσα έκθεση) έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η πρόσβαση και συμπλήρωσή του.

Κατά τη συλλογή των στοιχείων διαπιστώθηκαν τα εξής:

(α) Ο ΟΕΕΚ, ως εποπτικός φορέας της πρακτικής άσκησης, δεν διέθετε βάση δεδομένων με τα στοιχεία των ασκηθέντων, ούτε καν συνολικό κατάλογο, αφού η υποχρέωση των ΙΕΚ ήταν η παροχή μόνο αριθμητικών στατιστικών δεδομένων που σε καμιά περίπτωση δε θα μπορούσαν να αποτυπώσουν τις εξειδικευμένες παραμέτρους λειτουργίας της πρακτικής άσκησης.

²² Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται αναρτημένο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://spreadsheets.google.com/viewform?formkey=dFdoTnhZT3RLZk9zWjNmbW1VNzhUSUE6MQ>

(β) Μετά από ορισμένες τηλεφωνικές επικοινωνίες με στελέχη επιλεγμένων δημοσίων ΙΕΚ και καθώς δεν υπήρξε καμιά ανταπόκριση, εστάλη ένα αναλυτικό e-mail προς τα μεγαλύτερα δημόσια ΙΕΚ, προκειμένου να ληφθούν τα στοιχεία των ασκηθέντων και να γίνει η απευθείας επικοινωνία με τους ασκηθέντες αποφοίτους των δημοσίων ΙΕΚ. Το μοναδικό ΙΕΚ που απάντησε ήταν το ΙΕΚ Λάρισας που ωστόσο αρνήθηκε να παραδώσει τα αιτηθέντα στοιχεία, επικαλούμενο τη διάταξη του Αρθ. 4 της ΥΑ Ζ'/1802/6.2.96 που προβλέπει ότι τα διαθέσιμα στοιχεία των ασκουμένων κοινοποιούνται μόνο κατά τη διαδικασία ελέγχου. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι η επίκληση του Αρθ. 4 αναφέρεται στα στοιχεία της πρακτικής άσκησης και όχι στα στοιχεία επικοινωνίας των ίδιων των ασκηθέντων. Κανένα άλλο ΙΕΚ δεν απάντησε στο σχετικό e-mail (επισυνάπτεται ως Παράρτημα 2). Εν μέρει, το ΙΕΚ Λάρισας ενήργησε σωστά, υπό την έννοια ότι οι ασκηθέντες δεν έχουν πλέον καμιά υπηρεσιακή σχέση με τα ΙΕΚ και η εκχώρηση προσωπικών τους δεδομένων είναι προβληματική, αν και στη σχετική επικοινωνία αναφέρθηκε αναλυτικά η ΑΔΑ, ο σκοπός της μελέτης, ενώ και η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μπορεί να είναι ανώνυμη.

Το μοναδικό ΙΕΚ που μου παρείχε, στην αρχική φάση της μελέτης, τα αιτηθέντα στοιχεία των ασκηθέντων κατά τα δύο τελευταία έτη ήταν το ΙΕΚ Κομοτηνής, με το οποίο η συνεργασία υπήρξε άψογη σε όλα τα επίπεδα.

Μετά την υποβολή της αρχικής έκθεσης και την διαπίστωση των ανωτέρω προβλημάτων και από πλευράς ΥΠΔΒΜΘ, εστάλη σχετική επιστολή προς επιλεγμένα ΙΕΚ που κάλυπταν γεωγραφικά και πληθυσμιακά το σύνολο της χώρας, ωστόσο μόνο το ΙΕΚ Κοζάνης παρείχε τα αιτηθέντα στοιχεία επικοινωνίας των αποφοίτων / ασκηθέντων του. Μετά τη σχετική επικοινωνία αλλά και τη διεύρυνση του δείγματος από το Ν. Ροδόπης, ο συνολικός αριθμός απαντήσεων που ελήφθησαν ήταν 86. Χωρίς ο αριθμός των απαντήσεων ή το εύρος της συνεργασίας να είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικά, ωστόσο παρέχεται η δυνατότητα για τη συναγωγή αξιοποιήσιμων στατιστικών στοιχείων.

(δ) Επίσης, υπήρξε επικοινωνία με τα επιμελητήρια, ως θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας, με την αποστολή ερωτηματολογίου (επισυνάπτεται ως παράρτημα). Από τα 54 επιμελητήρια απάντησαν 14, συμπεριλαμβανομένων όμως των μεγάλων επιμελητηρίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πειραιώς. Εκτιμάται λοιπόν ότι το δείγμα προσφέρεται για την εξαγωγή ικανοποιητικών συμπερασμάτων σχετικά με την θέση των φορέων της αγοράς εργασίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Γ.1.2. Προβλήματα θεσμικού χαρακτήρα

Κατά την προσπάθεια συλλογής στατιστικών δεδομένων προέκυψαν τα ακόλουθα ευρήματα που εκτιμάται ότι αποτελούν και δομικά προβλήματα στη συνολική αξιολόγηση του θεσμού.

(α) Κανένα ΙΕΚ (από αυτά που απάντησαν) δεν είχε διαθέσιμα τα e-mail των ασκηθέντων, παρά το γεγονός ότι ζητήθηκαν στοιχεία μόνο για την τελευταία 2ετία όπου υλοποιήθηκε το πιο πρόσφατο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης. Από μόνο του αυτό το γεγονός καθιστά εξαιρετικά προβληματική την επικοινωνία με τους ασκηθέντες, όχι μόνο για τον υπογράφο, αλλά και για τα ίδια τα ΙΕΚ, ή ακόμη και τις επιχειρήσεις στις οποίες πραγματοποίησαν πρακτική άσκηση, καθώς σήμερα ο βασικός, πιο μόνιμος και πλέον λειτουργικός τρόπος επικοινωνίας είναι μέσω των δυνατοτήτων που παρέχει το διαδίκτυο.

(β) Η ανυπαρξία μιας κεντρικής βάσης δεδομένων που καθιστά αδύνατη την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης από την καθιέρωσή της (1996) μέχρι σήμερα, ειδικά ως προς την πρόσβαση των ασκηθέντων στην αγορά εργασίας, τη συμβολή της πρακτικής άσκησης και την πιθανή απασχόληση των ασκηθέντων με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις στις οποίες πραγματοποίησαν την άσκηση.

(γ) Επιπλέον, σημαντικός αριθμός ασκουμένων πραγματοποίησε την άσκησή του σε φορείς του δημοσίου. Χωρίς να ακυρώνεται η αξία αυτής της κατηγορίας πρακτικής άσκησης, η χρησιμότητά της σε σχέση με την προοπτική αξιοποίησής της από τους ασκηθέντες για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς οι προσλήψεις στο δημόσιο τομέα γίνονται με εντελώς διαφορετικό τρόπο και η πρακτική άσκηση δεν αξιολογείται ως τυπικό προσόν, παρά μόνο για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως του συγκεκριμένου επαγγέλματος, εφόσον απαιτείται..

Γ.2. Η λειτουργία της πρακτικής άσκησης

Κατά την προετοιμασία της μελέτης εξετάστηκε ο τρόπος εφαρμογής της πρακτικής άσκησης μέσα από επίσημα έγγραφα του ΟΕΕΚ, εσωτερικά έγγραφα των ΙΕΚ και μέσω της προσωπικής επαφής με ασκηθέντες και φορείς στους οποίους πραγματοποιήθηκε πρακτική άσκηση.

Επειδή η πιο οργανωμένη και πλέον πρόσφατη φάση της πρακτικής άσκησης πραγματοποιήθηκε τη διετία 2009-2010, όπου και μέρος της χρηματοδοτήθηκε από το Ε.Π. «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2007-2013 θα αναλυθεί κυρίως αυτή η περίοδος, με αναφορές σε προηγούμενες περιόδους, όπου οι πρακτικές είχαν πάγιο χαρακτήρα.

Γ.2.1. Η επιλογή και τοποθέτηση ασκουμένων

Η αρχική Υπουργική Απόφαση που καθιέρωσε την πρακτική άσκηση των αποφοίτων ΙΕΚ (ΥΑ Ζ/1802/06.12.1996) δεν εμπεριείχε κανένα ειδικότερο κριτήριο επιλογής των ασκουμένων. Αντίθετα, **οι ρυθμίσεις της επέτρεπαν ένα είδος «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» όπου η συμφωνία γινόταν μεταξύ επιχείρησης / φορέα και ασκουμένου**. Συγκεκριμένα, το Αρθ. 3 § 1 προέβλεπε ότι «*Κάθε καταρτιζόμενος που επιθυμεί να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση στο επάγγελμα υποβάλλει αίτηση ... με την οποία δηλώνει την Υπηρεσία ή την Επιχείρηση που τον έχει δεχθεί για πρακτική άσκηση. Ταυτόχρονα υποβάλλει βεβαίωση με την οποία ο εργοδότης βεβαιώνει ότι αποδέχεται τον καταρτιζόμενο για πρακτική άσκηση διάρκειας ενός εξαμήνου ...*» Πρέπει να σημειωθεί ότι η διατύπωση είναι λανθασμένη, αφού δεν επρόκειτο περί «καταρτιζόμενων» αλλά περί αποφοίτων.

Η εμπλοκή του ΙΕΚ αφορούσε την τυπική έγκριση της διεξαγωγής της άσκησης, την τήρηση ορισμένων διατυπώσεων και του Φακέλλου του ασκουμένου με όλα τα έγγραφα που αφορούσαν την πρακτική άσκηση.

Σε σχέση με την επιλογή των ασκουμένων από επιχειρήσεις ή φορείς, η πρόσφατη απόφαση του ΟΕΕΚ (βλ. παρακάτω) δεν αναφέρεται στο ζήτημα αυτό και η διαδικασία εξακολουθεί να λειτουργεί με τη «διμερή» συμφωνία επιχείρησης και ασκουμένου. Τα ΙΕΚ, διαθέτουν μια λίστα φορέων και επιχειρήσεων όπου μπορεί να διεξάγεται η πρακτική άσκηση, που όμως δε βασίζεται σε κάποια έρευνα ή θεσμική σχέση με τους φορείς της αγοράς εργασίας ή και τις επιχειρήσεις, αλλά περισσότερο στην καλή θέληση των εκάστοτε Διευθυντών να τηρούν και να ανανεώνουν, μέσω προσωπικών επαφών τέτοιους καταλόγους.²³

Από το 2005 επιχειρήθηκε να δημιουργηθούν στα δημόσια ΙΕΚ Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (Γ.Ε.Α.Σ.) η λειτουργία των οποίων θα είχε ως στόχο να αποτελέσουν το συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των αποφοίτων των ΙΕΚ και της αγοράς εργασίας και πιο εξειδικευμένα η λειτουργία τους περιείχε και τις ακόλουθες δράσεις:

«Τη δημιουργία και παρακολούθηση βάσεων δεδομένων:

- Πιστοποιηθέντων καταρτισθέντων αποφοίτων
- Αποφοίτων ενδιαφερομένων για Πρακτική Άσκηση
- Επαγγελματικής αποκατάστασης των πιστοποιηθέντων καταρτισθέντων αποφοίτων».

Πέραν της απουσίας ολοκληρωμένης εφαρμογής του προγράμματος πρέπει να σημειωθεί η αδυναμία των Γ.Ε.Α.Σ. να καταγράψουν και να κωδικοποιήσουν στοιχεία που αφορούσαν

²³ Χαρακτηριστική είναι η «Ανοικτή επιστολή προς τις επιχειρήσεις» που ανάρτησε ο Δ/ντής του ΙΕΚ Νίκαιας στην ιστοσελίδα του ΙΕΚ (<http://www.ieknikaia.gr/main/content/view/24/51>).

την λειτουργία της πρακτικής άσκησης και την πραγματική της σύνδεση με την αγορά εργασίας, ο κύκλος ζωής τους έκλεισε με τη λήξη των προγραμμάτων ΕΠΕΑΕΚ στα οποία είχαν ενταχθεί (2008) με αποτέλεσμα αυτή η υποδομή να μην υφίσταται πλέον.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, υπηρεσίες του Δημοσίου, εκδίδουν ανακοινώσεις για επιδοτούμενες θέσεις πρακτικής άσκησης (πχ. Υπουργείο Οικονομικών, ΥΠΑΔ), οι οποίες αναρτώνται στους πίνακες ανακοινώσεων των ΙΕΚ, με πολύ περιορισμένη όμως αναγνωσιμότητα από τους ενδιαφερομένους, εφόσον αυτές δεν αναρτώνται στις ιστοσελίδες των ΙΕΚ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πρόσφατης, καλής πρακτικής είναι η ανάρτηση σχετικής ανακοίνωσης της Περιφερειακής Δ/σης ΕΛΤΑ Αν. Μακεδονίας-Θράκης²⁴ στην ιστοσελίδα του ΙΕΚ Κομοτηνής, ενώ αντίθετα η ίδια ανακοίνωση δεν αναρτήθηκε στο site του ΙΕΚ Καβάλας όπου και εδρεύει η Περ/κή Δ/ση των ΕΛΤΑ (η τελευταία ανακοίνωση για πρακτική άσκηση γενικώς είναι του 2008) ούτε στο site κάποιου άλλου ΙΕΚ της περιφέρειας Αν. Μακεδονίας – Θράκης, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι το επίπεδο ανανέωσης και ενημέρωσης των ιστοσελίδων σχετικά με την πρακτική άσκηση διαφέρει σημαντικά από ΙΕΚ σε ΙΕΚ.

Γ.2.2. Διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων ασκουμένων

Η μοναδική περίπτωση αξιολόγησης των υποψηφίων ασκουμένων αφορούσε την πιθανότητα επιδότησής τους από τον ΟΕΕΚ και τα κριτήρια που τέθηκαν από το Αρθ. 6 εδ. γ της ΥΑ ήταν η συνεκτίμηση (α) της οικονομικής κατάστασης του ασκουμένου, (β) της οικογενειακής κατάστασης και (γ) της επίδοσης κατά τη διάρκεια της κατάρτισης, το δε ύψος της επιδότησης καθοριζόταν κατ' ανώτατο όριο στο ισόποσο της συνεισφοράς του ασκουμένου στο ταμείο μέριμνας κατά τη διάρκεια της κατάρτισής του (Αρθ. 7).

Η πιο πρόσφατη φάση της πρακτικής άσκησης, καθιερώθηκε με την υπ' αρ. **Δ/31648 Απόφαση του Δ.Σ. του ΟΕΕΚ**²⁵ και εξακολουθεί να ισχύει, καθώς δεν έχει καταργηθεί ή αντικατασταθεί από άλλη ρύθμιση. Η Απόφαση, που τιτλοφορείται «*Κριτήρια Επιλογής με μοριοδότηση των Πρακτικά Ασκουμένων Αποφοίτων Δημοσίων ΙΕΚ αρμοδιότητας ΟΕΕΚ και Ιδιωτικών ΙΕΚ που εποπτεύονται από τον ΟΕΕΚ για την επιδότησή τους μέσω του ΕΠ «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2007-2013*» και περιλαμβάνει ένα αναλυτικό σύστημα μοριοδότησης με μονάδες όπου λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

- Ειδικές κατηγορίες: Άτομα με αναπηρία μοριοδοτούνται με το σύνολο των διαθέσιμων μονάδων (100) και επιδοτούνται κατά προτεραιότητα.

²⁴ Έγγραφο του Περιφερειακού Δ/ντή ΕΛΤΑ ΑΜΘ υπ' αρ. 001/3898/5.11.2010. (http://iek-komot.rod.sch.gr/images/stories/diafora/PRAKTIKH_ELTA_001.jpg).

²⁵ Απόφαση Δ' /31648/22.12.2008, ΦΕΚ 72/Β/22.1.2009, σελ. 769-771.

- Επίδοση: 2 μονάδες / μονάδα βαθμού με την εξαγωγή του μέσου όρου των εξαμήνων φοίτησης.
- Οικονομική κατάσταση: Αξιολογείται αντιστρόφως ανάλογα προς το ύψος του εισοδήματος σε τέσσερις κλίμακες και ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση
- Οικογενειακή κατάσταση: Μοριοδοτούνται συγκεκριμένες καταστάσεις (ορφανός, μέλος πολύτεκνης οικογένειας, αναπηρία γονέα, τέκνου ή συζύγου) με διαφορετικά μόρια.
- Τόπος διαμονής: Μοριοδοτούνται οι διαμένοντες σε μικρούς δήμους (κάτω των 5000 κατοίκων και δήμων που έχουν τεθεί σε κατάσταση ανάγκης).
- Ειδικότητα: Μοριοδοτούνται συγκεκριμένες ειδικότητες που έχουν κατά τεκμήριο πιο πρακτικό αντικείμενο.

Η Απόφαση αναφέρει ρητά ότι από την έναρξη ισχύος της «... καταργεί κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη σχετικά με την πρακτική άσκηση αποφοίτων Δημοσίων ΙΕΚ ...» (Αρθ. Γ.3). Η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι προβληματική νομικά καθώς απόφαση του ΔΣ του ΟΕΕΚ έρχεται στην ουσία να καταργήσει την Υπουργική Απόφαση Ζ/1802/6.2.1996 που και η ίδια μνημονεύει, χωρίς να έχει υπάρξει ρητή μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στον ΟΕΕΚ προς το σκοπό αυτό, δεδομένου μάλιστα του ότι η ΥΑ Ζ/1802/6.2.96 είναι μεταγενέστερη χρονικά από τον κανονισμό λειτουργίας του ΟΕΕΚ, ο οποίος προσδιόρισε και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού και, συνεπώς, προκύπτει ζήτημα ακυρότητας των ρυθμίσεων που έρχονται σε αντίθεση με την υπουργική απόφαση.

Σε κάθε περίπτωση όμως, σχολιάζοντας την ουσία της διαδικασίας μοριοδότησης, μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι αυτή έχει το χαρακτήρα κοινωνικής παροχής ή άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε ένα ζήτημα που δεν προσφέρεται για κάτι τέτοιο. Είναι απόλυτα κατανοητή η πριμοδότηση των ατόμων με αναπηρία αλλά η αξιολόγηση των λοιπών δικαιούχων επιδότησης της πρακτικής τους άσκησης με σχεδόν εξ ολοκλήρου κοινωνικά κριτήρια (μοριοδότηση που στην ουσία αποκλείει την επιδότηση κάποιου αρίστου αποφοίτου ΙΕΚ χωρίς άλλα «προσόντα» έναντι οποιουδήποτε άλλου πληροί κάποια κοινωνικά κριτήρια) είναι τουλάχιστον άδικο και παράλληλα αποτρεπτικό για την προσέλκυση των καλύτερων στην πρακτική άσκηση, στο βαθμό που αυτή δεν είναι υποχρεωτική.

Δεδομένου ότι, βάσει του Σχεδίου Εθνικού Προγράμματος Διά Βίου Μάθησης, θα χρηματοδοτηθεί η πρακτική άσκηση των ΙΕΚ, η επιλογή των δικαιούχων χρηματοδότησης αποκτά ιδιόζουσα σημασία και εκτιμάται ότι θα αποτελέσει κρίσιμο στοιχείο για την αναβάθμιση της λειτουργίας της πρακτικής άσκησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ.3. Καταγραφή απόψεων των εμπλεκομένων

Οι δύο ομάδες – στόχοι της έρευνας, των οποίων οι απόψεις θεωρήθηκε ότι έχουν πολύ μεγάλη σημασία για την αξιολόγηση των διαφόρων παραμέτρων του θεσμού ήταν οι ασκηθέντες και τα επιμελητήρια, ως θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας, δεδομένου ότι η καταγραφή των απόψεων των επιχειρήσεων σε ατομική βάση είναι πρακτικά ανέφικτη.

Γ.3.1. Οι απόψεις των Επιμελητηρίων

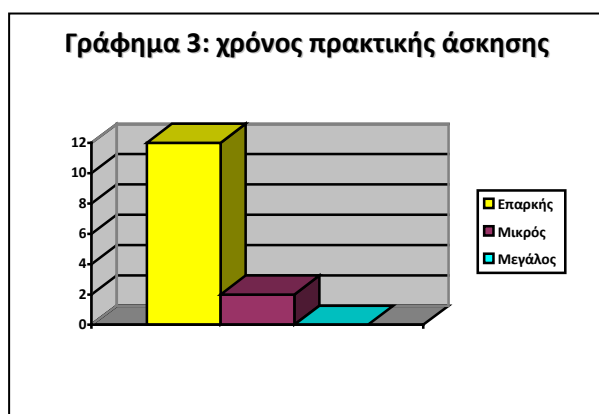
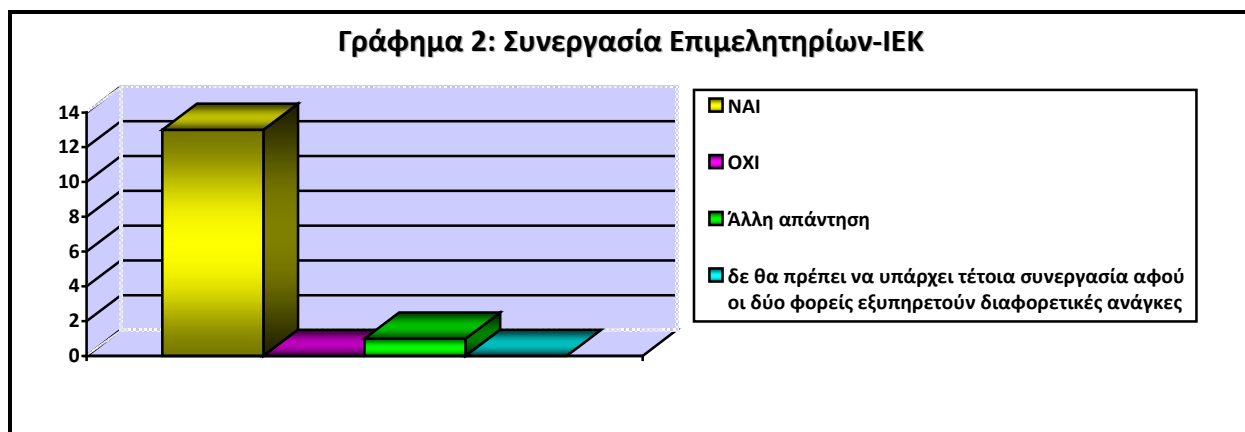
Για την καταγραφή των απόψεων των επιμελητηρίων υποβλήθηκε ένα ερωτηματολόγιο στο οποίο, παρ'ότι απάντησε μόνο το 25% του συνόλου, εκτιμάται ότι είναι αξιοποιήσιμο, καθώς μεταξύ των επιμελητηρίων που απάντησαν συμπεριλαμβάνονται αυτά των Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, ενώ η γεωγραφική διασπορά των υπολοίπων καλύπτει όλες τις περιφέρειες.

Το πρώτο συμπέρασμα που συνάγεται από την ανάλυση των απαντήσεων είναι ότι το σύνολο των επιμελητηρίων θεωρεί την πρακτική άσκηση χρήσιμη (ερώτημα 1), όπως φαίνεται από το παρακάτω γράφημα (με τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών ανάμεσα στις προτεινόμενες απαντήσεις), ενώ εμφανίζονται διατεθειμένα, σχεδόν στο σύνολό τους,

να συνεργαστούν με τα ΙΕΚ στους τομείς οργάνωσης και υλοποίησης της πρακτικής άσκησης (ερώτημα 2).

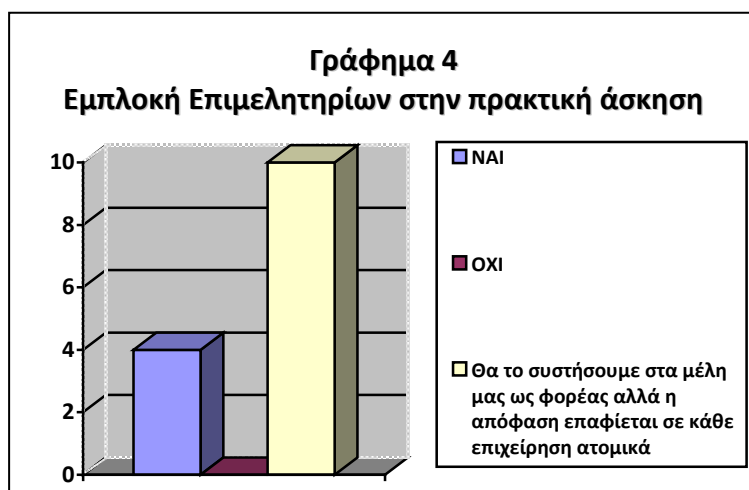

Στο ζήτημα της **διάρκειας της πρακτικής άσκησης**, η μεγάλη πλειοψηφία των επιμελητηρίων θεωρεί ότι οι 6 μήνες αποτελούν επαρκή χρόνο για την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης, με την υποσημείωση που έθεσαν ορισμένα Επιμελητήρια ότι αυτή πρέπει να είναι ουσιαστική και οι ασκούμενοι να μην έχουν απλώς το καθεστώς του παρατηρητή.

Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι κανένα Επιμελητήριο δε θεώρησε το 6μηνο της πρακτικής άσκησης ως μεγάλο χρόνο, αντίθετα επισημάνθηκε ότι αποτελεί τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.

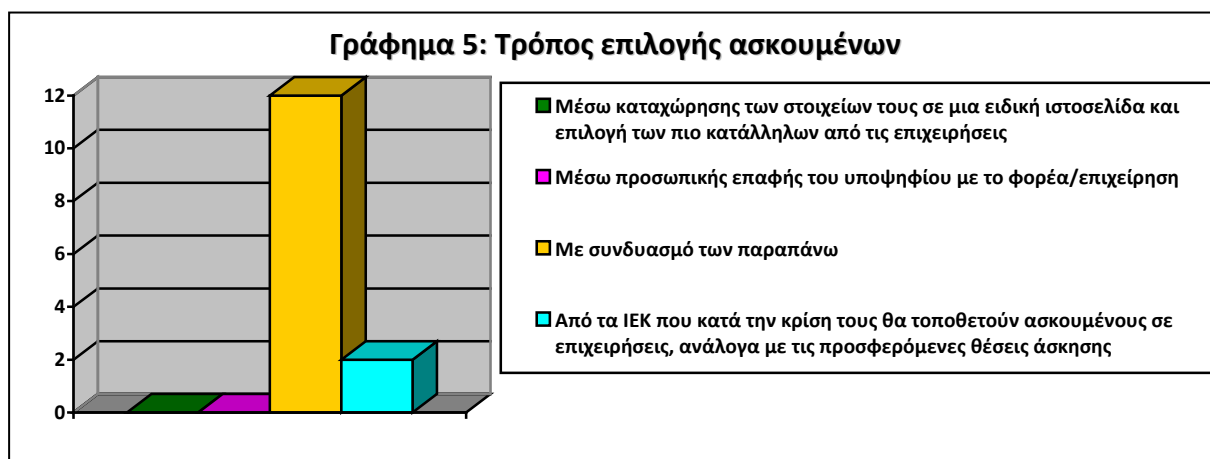
Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι

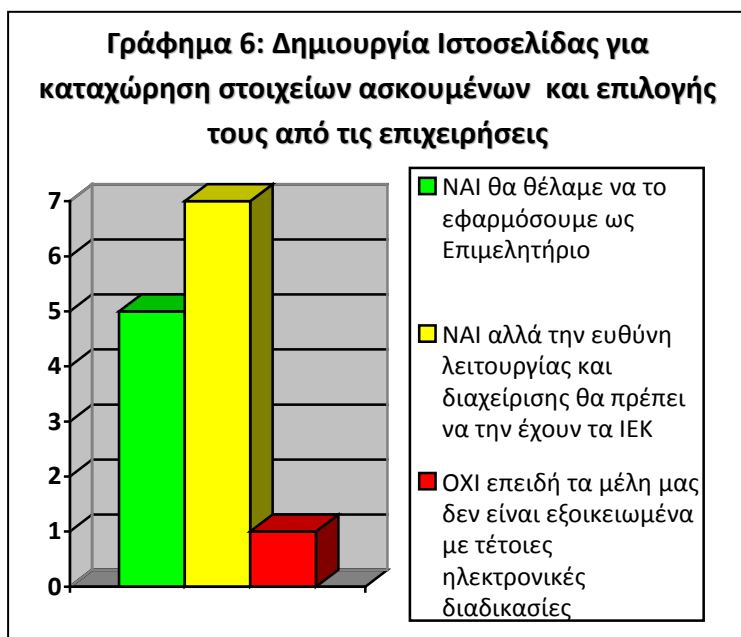
Οι απαντήσεις είναι πολύ πιο προσεκτικές στα ερωτήματα που σχετίζονται με την **πιθανή εμπλοκή των Επιμελητηρίων στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης**. Αυτό είναι, εν μέρει, κατανοητό, αφού ο βαθμός εμπλοκής των μελών των Επιμελητηρίων είναι κάτι που δεν μπορεί αυθαίρετα να αποφασιστεί από το συλλογικό φορέα, αλλά πρέπει να υπάρξει

προηγούμενη διαβούλευση και σχετικές αποφάσεις.

Στο ερώτημα σχετικά με την **συνεργασία των επιμελητηρίων για την προώθηση των ασκουμένων στα μέλη τους**, διακρίνεται μια επιφυλακτικότητα στην ανάληψη ενεργού ρόλου, όπως φαίνεται στο σχετικό γράφημα, καθώς η πλειοψηφία τους δεν επιθυμεί να αναλάβει ενεργότερο ρόλο, πέραν της σχετικής σύστασης προς τα μέλη τους. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι η υπόθεση που τέθηκε στο ερώτημα ήταν η καθιέρωση υποχρεωτικής πρακτικής άσκησης από το ΥΠΔΒΜΘ, ωστόσο τα επιμελητήρια που αιτιολόγησαν τις απαντήσεις τους δεν έθιξαν αυτό το ζήτημα, συνεπώς εκτιμάται ότι η

υποχρεωτικότητα ή μη της πρακτικής άσκησης δεν επηρέασε την τοποθέτησή τους.

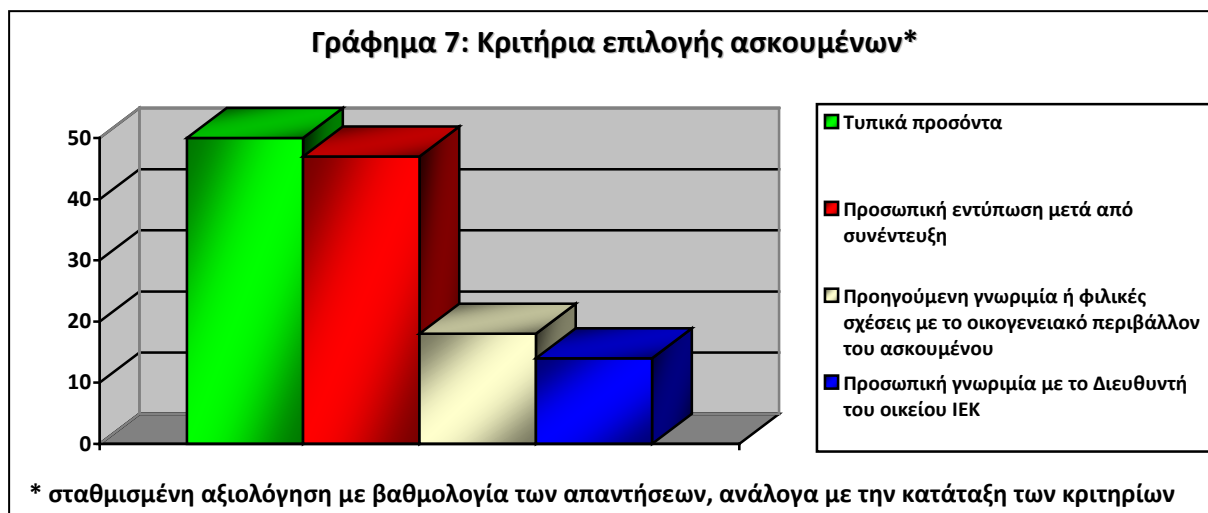

Ιδιαίτερα σημαντικά κρίνονται τα ευρήματα που αφορούν τον τρόπο επιλογής των υποψηφίων ασκουμένων. Κατ'αρχήν, **τα Επιμελητήρια εμφανίζονται θετικά στη χρήση των νέων τεχνολογιών κατά τη διαδικασία αναζήτησης ή και επιλογής ασκουμένων** στη συντριπτική τους πλειοψηφία, όπως προκύπτει από τη συνδυαστική ανάλυση των απαντήσεων στα σχετικά ερωτήματα, και εμφανίζεται στα παρακάτω γραφήματα. Έτσι, 12 Επιμελητήρια θεωρούν ότι η

επιλογή των ασκουμένων πρέπει να γίνεται μέσω καταχώρησης των στοιχείων τους σε μια ειδική ιστοσελίδα (βλ. γραφήματα 5 & 6).

Ως προς τη διαχείριση μιας τέτοιας ιστοσελίδας, αν και η πλειοψηφία των Επιμελητηρίων προτείνει τη διαχείρισή της από τα ΙΕΚ, εμφανίζεται ωστόσο μια περίπου ισοδύναμη τάση για τη διαχείρισή τους από τα ίδια τα Επιμελητήρια, εύρημα το οποίο μπορεί να ερμηνευθεί ως πρόθεση απευθείας εμπλοκής των Επιμελητηρίων στην πρακτική άσκηση των

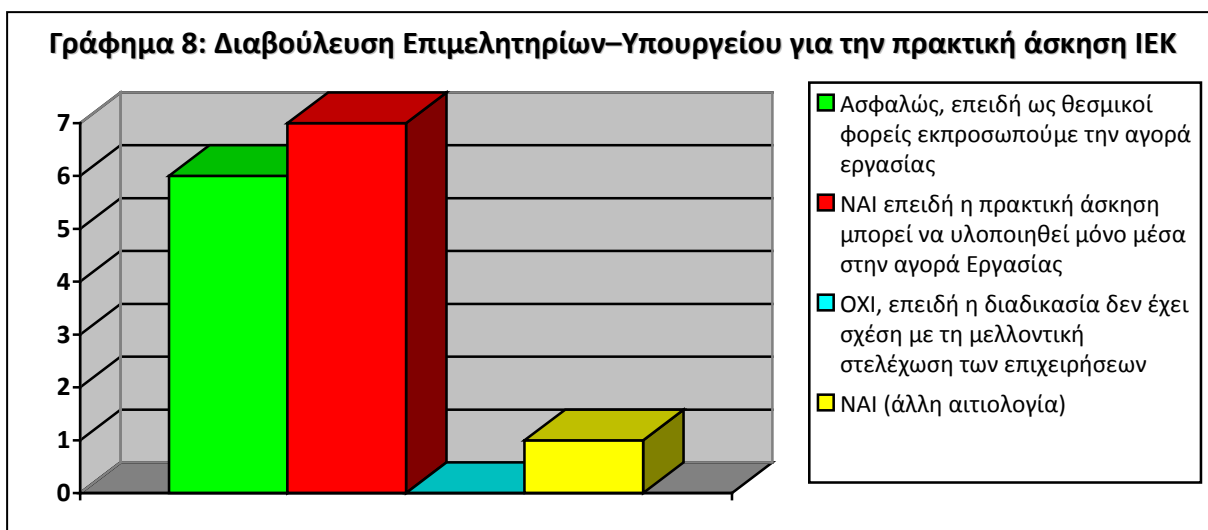

αποφοίτων ΙΕΚ, προκειμένου όμως να αξιολογηθεί θα πρέπει το δείγμα να είναι μεγαλύτερο και πιθανόν να προκύψει μετά από άμεση επαφή της ΓΓ ΔΒΜ του Υπουργείου με τα Επιμελητήρια στο πλαίσιο μιας δομημένης, θεσμικής προσέγγισης.

Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι τα Επιμελητήρια κατέστησαν σαφές ότι **θεωρούν απολύτως απαραίτητη την προσωπική επαφή** του υποψηφίου ασκουμένου με την επιχείρηση όπου πρόκειται να ασκηθεί, κάτι το οποίο προκύπτει ως συμπέρασμα από τις απαντήσεις σε δύο, διαφορετικά ερωτήματα. Έτσι, η προσωπική επαφή κατά την επιλογή των ασκουμένων θεωρείται το ίδιο σημαντική με την καταχώρηση των στοιχείων τους σε ιστοσελίδα (Γράφημα 5), ενώ από τη σταθμισμένη αξιολόγηση 4 κριτηρίων για την επιλογή των ασκουμένων η προσωπική εντύπωση μετά από συνέντευξη έχει σχεδόν την ίδια βαρύτητα με τα τυπικά προσόντα του υποψηφίου (βλ. παρακάτω γράφημα 7).

Τέλος, όσον αφορά τη συνεργασία Επιμελητηρίων – ΥΠΔΒΜΘ σχετικά με την πρακτική άσκηση, αν και οι παρασχεθείσες αιτιολογίες διαφέρουν, **είναι καθολική η απαίτηση διαβούλευσης με το Υπουργείο** για τα ζητήματα αυτά.

Η τελευταία αυτή διαπίστωση, σε συνδυασμό με την εκπεφρασμένη βούληση των Επιμελητηρίων αποκαλύπτει την - μέχρι σήμερα - παντελή απουσία συνεργασίας με τα ΙΕΚ ή το Υπουργείο προς την κατεύθυνση διευθέτησης ζητημάτων που κατ'αρχήν αφορούν την

πρακτική άσκηση αλλά και γενικότερα την οργάνωση των ειδικοτήτων και των προγραμμάτων σπουδών στα ΙΕΚ. Σύμφωνα με την άποψη ενός Επιμελητηρίου:

«Τα επιμελητήρια γνωρίζουν από πρώτο χέρι τις ανάγκες σε εργατικό δυναμικό των επιχειρήσεων και μπορούν, στο πλαίσιο μιας δημιουργικής συνεργασίας τους με τα ΙΕΚ, να επισημαίνουν ελλείψεις ειδικοτήτων στην αγορά εργασίας, να βελτιώνουν τα σχετικά προγράμματα σπουδών και να υπογραμμίζουν την ανάγκη ενός νέου πνεύματος συνεργασίας ανάμεσα στην εργασία και την εργοδοσία, που τα κοινά συμφέροντα των δύο πλευρών απαιτούν σήμερα».

Γ.3.2. Οι απόψεις των ασκηθέντων

Γ.3.2.1. Γενικά

Η σημαντικότερη παράμετρος στο πλαίσιο καταγραφής των απόψεων των εμπλεκόμενων στην πρακτική άσκηση θεωρείται ότι είναι οι απόψεις των ασκηθέντων, καθώς, αφ' ενός αποτελούν την ομάδα - στόχο της άσκησης και, αφ' ετέρου, είναι αυτοί που, έχοντας πραγματοποιήσει την άσκηση, μπορούν να καταγράψουν τις αδυναμίες και τα προβληματικά σημεία του συστήματος. Επιπλέον, η συγκεκριμένη ομάδα έχει το πλεονέκτημα της ουδετερότητας, υπό την έννοια ότι δεν εξαρτά πλέον κανενός είδους συμφέρον, οικονομικό ή άλλο από την άσκηση και, συνεπώς, οι απόψεις της έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

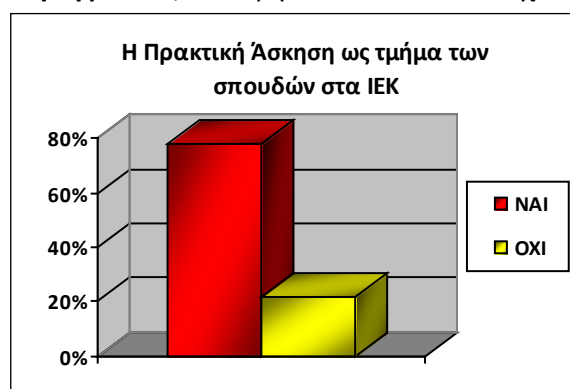

Δυστυχώς, το δείγμα απαντήσεων υπήρξε περιορισμένο, λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίστηκαν στη συνεργασία με τα ΙΕΚ για την επικοινωνία με τους ασκηθέντες (βλ. ανωτέρω Γ.1.1.) και περιορίζεται σε 86 απαντήσεις. Αναμφίβολα, ο αριθμός αυτός είναι μικρός, ωστόσο κρίνεται επαρκής για την εξαγωγή ορισμένων βασικών συμπερασμάτων σχετικά με την πρακτική άσκηση, τα οποία εκτίθενται παρακάτω.

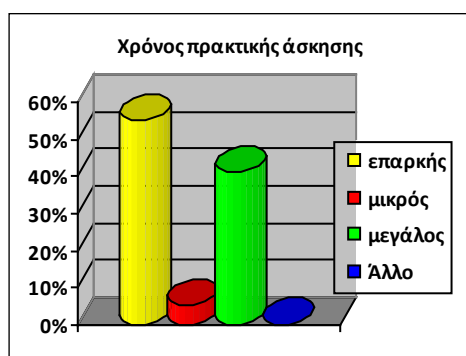
Η ολοκληρωμένη καταγραφή των στοιχείων επικοινωνίας των ασκηθέντων και η πιθανή μελλοντική προώθηση του παρόντος ή κάποιου ανάλογου ερωτηματολογίου ασφαλώς θα συμβάλλει αποφασιστικά στην διαμόρφωση μιας πλήρους εικόνας για την πρόσφατη λειτουργία της πρακτικής άσκησης στην Ελλάδα και θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για μελλοντικές νομοθετικές ή πολιτικές πρωτοβουλίες στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Γ.3.2.2. Καταγραφή απόψεων των ασκηθέντων

Το καίριο ερώτημα που αποτελεί και ένα από τα κύρια ζητούμενα της μελέτης, είναι ο **χρόνος πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης** όπου, όπως φαίνεται και στο σχετικό

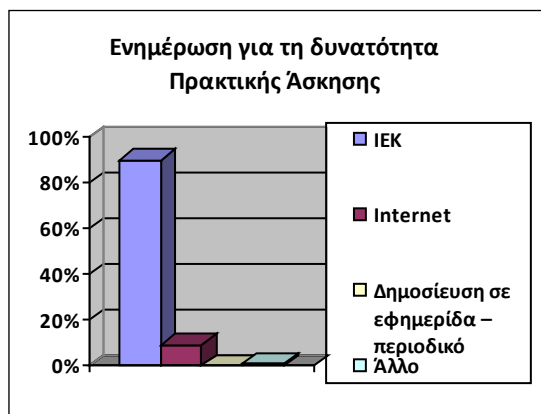
γράφημα, οι ασκηθέντες, σε αναλογία 2/1 προτιμούν αυτή να πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια των σπουδών και όχι μετά την περάτωσή τους, ενώ στο γενικότερο ερώτημα αν η πρακτική άσκηση θα πρέπει να αποτελεί τμήμα των σπουδών στα ΙΕΚ το ποσοστό καταφατικών απαντήσεων είναι ακόμη μεγαλύτερο (78% – 22%).

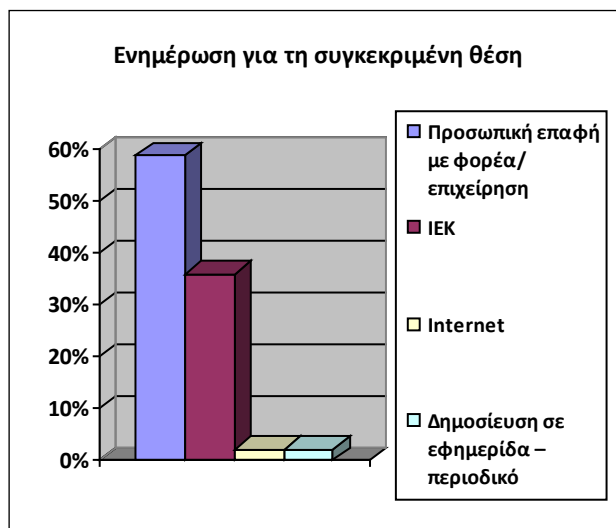
Ως προς το **χρόνο της άσκησης**, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (55%) θεωρεί ότι το βμηνο που ισχύει σήμερα είναι επαρκές, ενώ μια σημαντική μειοψηφία (41%) εκτιμά ότι είναι μεγάλος. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι δεν κατέστη δυνατή η συναγωγή ποιοτικών χαρακτηριστικών για όσους απάντησαν ότι ο χρόνος είναι μεγάλος (καθώς δεν

υπήρξε αιτιολογία των απαντήσεων) και αυτό θα πρέπει να αποτελέσει τη στόχευση μιας μελλοντικής έρευνας για τη λειτουργία της πρακτικής άσκησης.

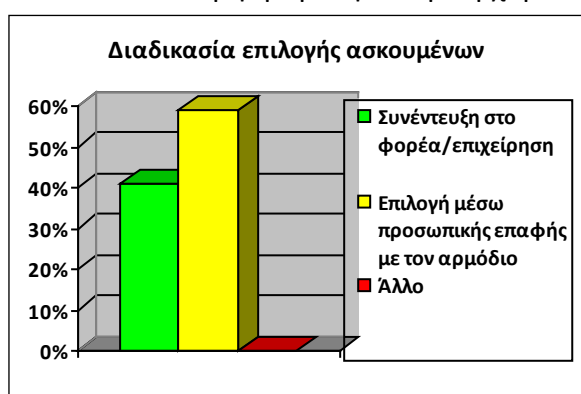
Σχετικά με την **ενημέρωση των αποφοίτων για τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης**, αυτή γίνεται σε πολύ μεγάλο ποσοστό (90%) από τα ΙΕΚ, στο ερώτημα όμως για το πώς οι απόφοιτοι πληροφορήθηκαν για τις **συγκεκριμένες θέσεις** όπου ασκήθηκαν, εκεί η εικόνα είναι πολύ διαφορετική, με την πλειοψηφία (59%) να δηλώνει ότι η πληροφόρηση προέκυψε μέσω δικής τους επαφής με την επιχείρηση. Το τελευταίο συμπέρασμα, σε συνδυασμό με την απαίτηση των επιμελητηρίων για συνεργασία με τα ΙΕΚ στον τομέα της

πρακτικής άσκησης είναι ενδεικτικό της απουσίας μιας τέτοιας συνεργασίας, με αποτέλεσμα την προβληματική λειτουργία του θεσμού σε επίπεδο υλοποίησης.

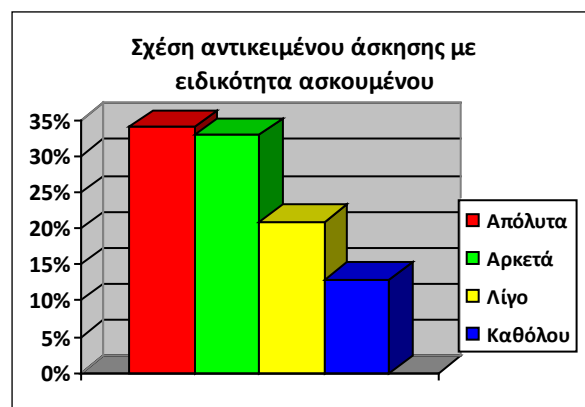
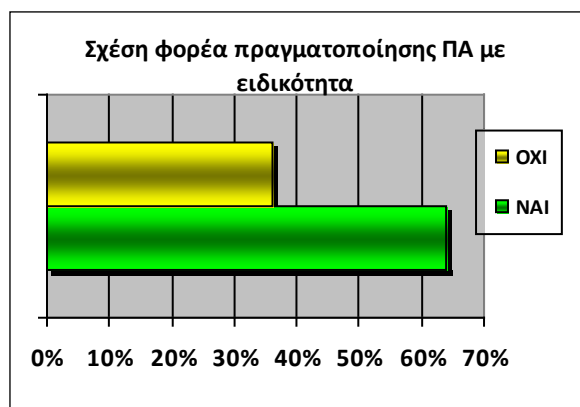

Όσον αφορά τη **διαδικασία επιλογής των ασκηθέντων**, υπερέχει το στοιχείο της προσωπικής επαφής (59%) και όχι μιας οργανωμένης διαδικασίας επιλογής υπό τη μορφή συνέντευξης (41%), κάτι που συμβαδίζει και με τις θέσεις των επιμελητηρίων σχετικά με τα κριτήρια επιλογής των ασκουμένων (βλ. Γ.3.1., γράφημα 5). Το συγκεκριμένο συμπέρασμα αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα προερχόμενο και από τις δύο πλευρές, δηλαδή από την επίσημη θέση των φορέων της αγοράς εργασίας, αλλά και από την εμπειρία των ίδιων των ασκηθέντων.

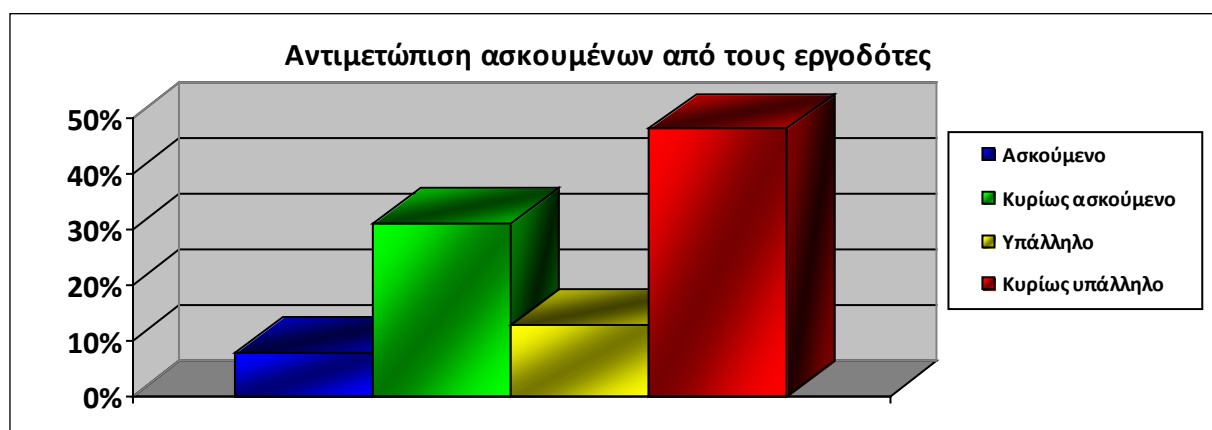
Καθίσταται λοιπόν σαφές ότι οποιαδήποτε διαδικασία επιλογής ασκουμένων δεν εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής επαφής της επιχείρησης με τον υποψήφιο ασκούμενο δεν πρόκειται να είναι αποδεκτή από την αγορά εργασίας.

Ένα άλλο κρίσιμο μέγεθος είναι η **σχέση της άσκησης με το αντικείμενο των σπουδών του αποφοίτου**. Περίπου τα 2/3 των ασκηθέντων πραγματοποίησαν την άσκησή τους σε φορέα / επιχείρηση σχετική με το αντικείμενο των σπουδών τους. Στο ερώτημα αφορά το περιεχόμενο της άσκησης ένα αντίστοιχο ποσοστό απάντησε ότι αυτό ήταν

απόλυτα (34%) ή αρκετά σχετικό (33%) με την ειδικότητά τους.²⁶

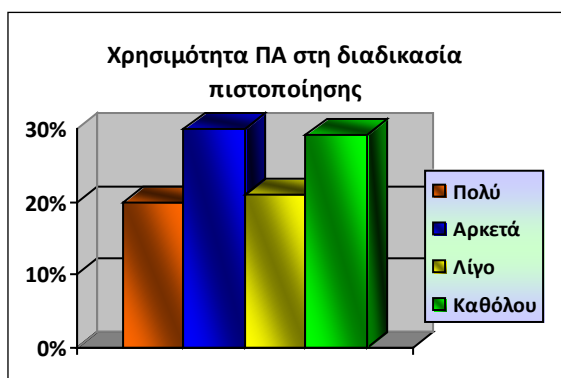
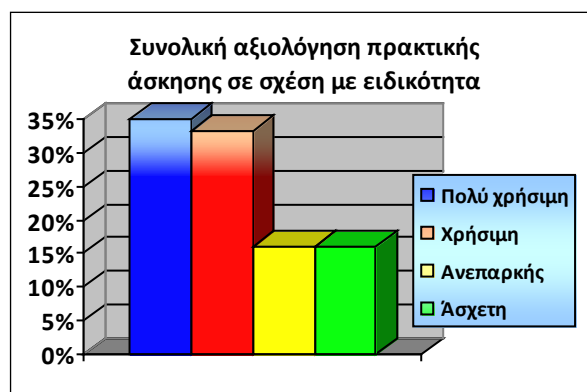
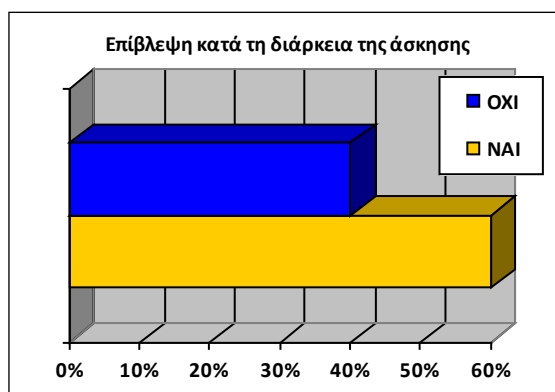
Σε σχέση με τη «χρησιμοποίηση» των ασκουμένων από τον εργοδότη κατά τη διάρκεια της άσκησης, ένα πολύ σημαντικό ποιοτικό στοιχείο είναι ο τρόπος με τον οποίον

²⁶ Εδώ ωστόσο πρέπει να γίνει μια διευκρίνιση σε σχέση με τον φορέα πραγματοποίησης της άσκησης. Πλήρη στοιχεία υπάρχουν μόνο για τους ασκηθέντες στο ΙΕΚ Κομοτηνής απ'όπου, με την ανάλυση των επιμέρους στοιχείων, προκύπτει ότι το σύνολο σχεδόν των απαντήσεων λίγο ή καθόλου (στο ερώτημα σχετικά με το περιεχόμενο της άσκησης αλλά και το φορέα πραγματοποίησης) αφορούσε υπηρεσίες του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Τα παραπάνω στοιχεία κρίθηκε σκόπιμο να μη δημοσιοποιηθούν, τόσο επειδή το δείγμα είναι αποσπασματικό, όσο και επειδή η συσχέτιση αυτή εμπεριέχει ζητήματα προσωπικών δεδομένων των ασκηθέντων που δεν αποτελούσαν μέρος του ερωτηματολογίου αλλά η διασταύρωσή τους έγινε δυνατή μέσω χρήσης των συνολικών στοιχείων που παρασχέθηκαν. Καταγράφεται ωστόσο αυτή η τάση ως ενισχυτική της σχετικότητας των ειδικοτήτων των αποφοίτων με την άσκησή τους μέσα στην αγορά εργασίας.

αντιμετωπίστηκαν. Έτσι, στο σχετικό ερώτημα η σημαντική πλειοψηφία των ασκηθέντων (61%) απάντησε ότι τους αντιμετώπισαν ως υπαλλήλους ή κυρίως υπαλλήλους με μόλις το 39% να θεωρεί ότι αντιμετωπίστηκαν κυρίως ή εξ'ολοκλήρου ως ασκούμενοι. Ωστόσο, το συγκεκριμένο εύρημα θα πρέπει να συνδυαστεί με τις απαντήσεις που αφορούν την επίβλεψη αλλά και τη συνολική αξιολόγηση της άσκησης, απ'όπου προκύπτει ότι η αντιμετώπιση των ασκούμενων ως υπαλλήλων δεν αξιολογήθηκε αρνητικά. Έτσι, στο ερώτημα περί της ύπαρξης επίβλεψης κατά τη διάρκεια της άσκησης το 60% απάντησε καταφατικά, ενώ το 68% αξιολόγησε συνολικά την πρακτική άσκηση ως πολύ χρήσιμη ή χρήσιμη σε σχέση με την ειδικότητά τους.

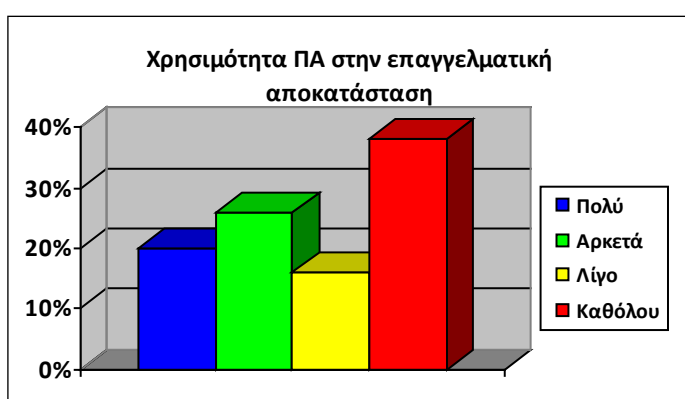
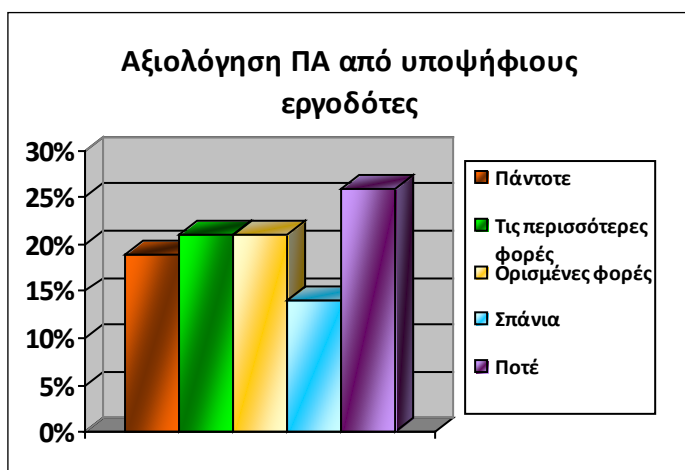

Δεν προέκυψαν σαφή συμπεράσματα για τη **σχέση πρακτικής άσκησης – πιστοποίησης**, καθώς στο σχετικό ερώτημα οι θετικές και αρνητικές απαντήσεις ήταν ισοδύναμες. Ένα συμπέρασμα που, έμμεσα, θα μπορούσε να εξαχθεί είναι ότι εφόσον, κατά την αρχική θεσμοθέτηση της πρακτικής άσκησης, η κεντρική ιδέα τοποθέτησης της πρακτικής άσκησης πριν από τη διαδικασία πιστοποίησης ως μια μορφή υποβοήθησης

του ενδιαφερομένου, δεν προκύπτει ότι κάτι τέτοιο όντως ισχύει.

Μάλλον αποθαρρυντικά είναι τα ευρήματα της **συσχέτισης της πρακτικής άσκησης με την επαγγελματική αποκατάσταση** των ασκηθέντων, που είναι και το τελικό ζητούμενο, αλλά και ο καθοριστικός δείκτης για την επιτυχία του θεσμού. Η πλειοψηφία (54%) των ερωτηθέντων εκτιμά ότι η πρακτική άσκηση τους βοήθησε λίγο ή καθόλου στην επαγγελματική τους αποκατάσταση, ενώ μόλις το 40% των υποψηφίων εργοδοτών έλαβαν υπόψη πάντοτε ή τις περισσότερες φορές την πραγματοποιηθείσα άσκηση ως ουσιαστικό

προσόν του υποψηφίου, με την επιλογή «ποτέ» να συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό (26%) από τις προταθείσες απαντήσεις.

Τα ανωτέρω αποτελέσματα δείχνουν την απουσία συνεργασίας μεταξύ ΙΕΚ και αγοράς εργασίας, αλλά και την αναγκαιότητα θεσμοθέτησης μιας τέτοιας συνεργασίας, προς όφελος και των δύο πλευρών, τόσο για να γίνει ελκυστικότερη η πρακτική άσκηση, όσο και για να παράξει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ειδικά το εύρημα στο ερώτημα περί χρησιμότητας της πρακτικής άσκησης στην επαγγελματική αποκατάσταση καταδεικνύει την αναγκαιότητα αλλαγής του καθεστώτος και των παραμέτρων της πρακτικής άσκησης, έτσι ώστε αυτή να επιτελέσει το στόχο της, την απόκτηση εμπειρίας σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον που θα αποτελέσει

επιπλέον εφόδιο για την καλύτερη πρόσβαση των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.

Το γεγονός ότι, κατά την αναζήτηση εργασίας οι υποψήφιοι εργοδότες έλαβαν υπόψη την πραγματοποιηθείσα πρακτική άσκηση σε ποσοστό μικρότερο του 50%, αναμφίβολα δημιουργεί ερωτήματα ως προς την αποδοτικότητα του θεσμού σε επίπεδο αγοράς εργασίας και καθιστά αναγκαία τη θεσμοθετημένη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων (ΙΕΚ, επιμελητήρια, επιχειρήσεις).

Γ.4. Καλές πρακτικές στην ΕΕ και σε τρίτες χώρες

Αρχικά πρέπει να σημειωθεί ότι τα συστήματα ΕΕΚ στα κράτη της Ευρωπαϊκής ένωσης δεν ταυτίζονται και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν όλα να χρησιμεύσουν για την εξαγωγή συμπερασμάτων ή παραδειγμάτων καλών πρακτικών. Έτσι, για παράδειγμα, η Φινλανδία που για πολλούς θεωρείται χώρα-μοντέλο σε ζητήματα εκπαίδευσης, δεν υπάρχει επαγγελματική κατάρτιση σε μεταλυκειακό επίπεδο (ISCED 4) και η εξαγωγή αξιοποιήσιμων συμπερασμάτων για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης είναι σημαντικά

περιορισμένη.²⁷ Έτσι, επιλέχθηκε η παράθεση παραδειγμάτων και καλών πρακτικών που είναι ευθέως συγκρίσιμα με το νέο σύστημα λειτουργίας της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα, για να είναι δυνατή η υιοθέτηση ορισμένων εξ'αυτών ως μοντέλο για τη λειτουργία των επιμέρους παραμέτρων του Ελληνικού συστήματος.

Στην **Αυστρία**, που κατά πολλούς αποτελεί μοντέλο για την σύνδεση της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, λειτουργεί ένα διπλό σύστημα θεωρητικής κατάρτισης και απόκτησης πραγματικής εργασιακής εμπειρίας που υλοποιείται είτε σε σχολές μαθητείας (τύπου ΟΑΕΔ, μεταξύ 15-19 ετών), είτε στα Κολλέγια Επαγγελματικής Κατάρτισης (αντίστοιχα των ΙΕΚ). Στην πρώτη περίπτωση δίνεται βάση στο πρακτικό αντικείμενο (20% θεωρητική κατάρτιση, 80% πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις), ενώ στην περίπτωση των ΙΕΚ η αναλογία είναι 90% θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση μέσα στο ΙΕΚ και 10% πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις).²⁸ Υπολογίζεται, με βάση αυτό το σύστημα ότι 40% των νέων επιλέγουν κάποια μορφή επαγγελματικής κατάρτισης. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι το σύστημα αυτό λειτουργεί σε μακροχρόνια βάση και υποστηρίζεται από αντίστοιχη διοικητική υποδομή σύνδεσης της κατάρτισης με τις επιχειρήσεις σε επίπεδο περιφερειών.

Στην **Μεγ. Βρετανία**, το σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης Αγγλίας και Ουαλίας (η Σκωτία έχει αυτοτελές) που προσομοιάζει με το Ελληνικό ως προς τη δομή του, το 2006 υιοθετήθηκε το πρόγραμμα «Train to Gain», με το οποίο η Κυβέρνηση χρηματοδοτεί μορφές πρακτικής άσκησης που παρέχονται από τους εργοδότες ή σε συνεργασία μ'αυτούς και βασικό χαρακτηριστικό του οποίου είναι η ευελιξία έτσι ώστε σε προγράμματα πρακτικής άσκησης που δημιουργούνται και υλοποιούνται για την κάλυψη των αναγκών συγκεκριμένων επιχειρήσεων, τα αποκτηθέντα προσόντα αναγνωρίζονται σε εθνικό επίπεδο.²⁹ Βασική επιλογή της κυβέρνησης για την περίοδο 2009-2011 ήταν η μεγαλύτερη εμπλοκή των εργοδοτών στην παροχή πρακτικής άσκησης, με την πιθανότητα υποχρεωτικών μέτρων, αν η συμμετοχή είναι περιορισμένη.³⁰ Πολύ πρόσφατα, το πρόγραμμα «Train to Gain» καταργήθηκε ως αυτοτελής δράση και ενσωματώθηκε στη νέα

²⁷ ReferNet Finland: *Finland. VET in Europe – Country Report 2010*, Πηγή: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2010_CR_FI.pdf, σελ. 11-12. Η μορφή μεταλυκειακής ΕΕΚ που παρέχεται είναι μόνο πρακτική κατάρτιση, σε ατομική βάση εντός των επιχειρήσεων, και δεν υπάρχουν φορείς αντίστοιχοι με τα ΙΕΚ (σελ. 41-42).

²⁸ Βλ. Federal Ministry of Economy, Family and Youth: *Apprenticeship: Dual Vocational Education and Training in Austria* (Vienna, 2009), σελ. 4-6, 27-28.

²⁹ Hoeckel K., Cully M., Field S., Halasz G., Kis V.: *Learning for Jobs. OECD Reviews of Vocational Education and Training: England and Wales* (OECD, 2009), σελ. 12-13.

³⁰ *Ibid.*, σελ. 26-27.

κυβερνητική πολιτική για την πρακτική άσκηση, η οποία θα εξακολουθήσει να χρηματοδοτεί τις θέσεις πρακτικής άσκησης που δημιουργούνται.³¹

Στην **Ιταλία**, τη διαχείριση των αντιστοιχών με τα ΙΕΚ φορέων την έχουν οι περιφέρειες, κατ' αντιστοιχία με τις ρυθμίσεις του Ν. 3879/10, ενώ το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση ο χρόνος της οποίας διαφέρει, ανάλογα με την ειδικότητα.³² Το νέο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζεται στην Ιταλία παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, επειδή η δομή του προσομοιάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό με το Ελληνικό σύστημα των ΙΕΚ.

Η κατάρτιση παρέχεται από φορείς αντίστοιχους με τα ΙΕΚ (Istituti Tecnici Superiori),³³ και προβλέπεται διδασκαλία 4 εξαμήνων (1800/2000 ώρες) στο πλαίσιο της οποίας τουλάχιστον το 30% του συνολικού χρόνου αναλώνεται σε πρακτική άσκηση.³⁴ Η εμπλοκή των Περιφερειών είναι αποφασιστική, καθώς οι σχετικές άδειες παρέχονται από αυτές, ενώ σε κάθε Περιφέρεια, στο πλαίσιο της κρατικής νομοθεσίας, έχει δημιουργήσει το δικό της νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία του συστήματος.³⁵ Οι περισσότερες από τις Περιφέρειες φιλοξενούν στις επίσημες ιστοσελίδες τους ή σε ειδικές ιστοσελίδες για την παιδεία το νομικό πλαίσιο, τις προσφερόμενες ειδικότητες και τους φορείς που τις παρέχουν, έτσι ώστε ο ενδιαφερόμενος να έχει μια πλήρη εικόνα για τη λειτουργία του συστήματος ενώ όλες έχουν ιδρύσει Γραφεία Εκπαίδευσης (Ufficio Scolastico).³⁶

³¹ <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1087490624&type=ONEOFFPAGE>.

³² Βλ. Refernet Italy: Italy. VET in Europe – Country Report 2010 (http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2010_CR_IT.pdf).

³³ Το νέο νομικό πλαίσιο διαμορφώθηκε το 2008 (http://archivio.pubblica.istruzione.it/dg_post_secondaria/ifts_org.shtml).

³⁴ <http://www.indire.it/its>

³⁵ http://www.indire.it/its/content/index.php?action=letturaSemplice&id_cnt=11767

³⁶ Ενδεικτικά αναφέρονται: Περιφέρεια Emilia Romagna (http://www.emiliaromagnasapere.it/opportunita/menu_poli/percorsi-ifts-2013-istruzione-e-formazione-tecnica-superiore-2009), Λιγουρίας (http://www.istruzioneeliguria.it/index.php?option=com_content&task=view&id=263&Itemid=391), Lazio (<http://www.usrlazioistruzione.it/page.php?module=loadContenuto&Padre=307&idNav=460>), Umbria (<http://www.istruzione.regione.umbria.it/Mediacenter/FE/CategoriaMedia.aspx?idc=25&explicit=SI>).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ένα νέο σύστημα (Istruzione e Formazione Tecnica Superiore) που υλοποιείται σε

συνεργασία των Περιφερειών με τα ΑΕΙ δίνει τη δυνατότητα στον ασκούμενο μέσα σε μια επιχείρηση να αποκτήσει δίπλωμα 3βάθμιας εκπαίδευσης μέσω μιας σύμβασης εργασίας, αυτό όμως υλοποιείται προς το παρόν σε καθαρά πειραματικό στάδιο.³⁷ Πρέπει ωστόσο

να σημειωθεί ότι ήδη αρκετά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα έχουν δημιουργήσει τέτοιου τύπου φορείς, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Περιφέρειες.³⁸

Ένα μοντέλο που κρίνεται επιβεβλημένο να διερευνηθεί είναι το **Ελβετικό** σύστημα ΕΕΚ για τους εξής λόγους: Πρώτον, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ,³⁹ το επίπεδο της ΕΕΚ στην Ελβετία θεωρείται υποδειγματικό, δεύτερον, η Ελβετία, ως κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου εφαρμόζει τα προγράμματα και τις προτεραιότητες της ΕΕ για την παιδεία και, τρίτον, η δομή του Ελβετικού κράτους με τον καταμερισμό του σε καντόνια, προσομοιάζει με τη νέα διοικητική διάρθρωση της χώρας μας μετά τον «Καλλικράτη». προσφέρει.

Η μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση (Professional Education and Training – PET) παρέχεται από Κέντρα ΕΕΚ σε συνεργασία με τα Καντόνια, υπό την επίβλεψη του Ομοσπονδιακού Οργανισμού Επαγγελματικής Κατάρτισης (Bundesamt f Berufsbildung und Technologie - BBT) που, χωρίς να παρεμβαίνει στην κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών, επιβλέπει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και διεξάγει τις εξετάσεις πιστοποίησης. Το σύστημα είναι δομημένο πάνω στο συνδυασμό της θεωρητικής κατάρτισης με την πρακτική άσκηση στους χώρους εργασίας και κύριο στόχο έχει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται στην αγορά εργασίας.⁴⁰

Ως προς την οργανωτική δομή του συστήματος, σε κάθε ένα από τα 26 Καντόνια υπάρχει ένα γραφείο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET/PET Office) με κύριες αρμοδιότητες την επίβλεψη της πρακτικής άσκησης, την κατάρτιση του πυρήνα των προγραμμάτων σπουδών σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά και την προώθηση της πρακτικής

³⁷ *Ibid.*, σελ. 44.

³⁸ Ενδεικτικά αναφέρονται το Πανεπιστήμιο της Catania, σε συνεργασία με την Περιφέρεια της Σικελίας (http://www.unict.it/Pagina/Portale/Didattica/IFTS_Istruzione_e_Formazione_Tecnica_Superiore.aspx), το Πανεπιστήμιο της Siena σε συνεργασία με την Περιφέρεια της Τοσκάνης (<http://www.unisi.it/v0/minisito.html?fld=2745>),

³⁹ Hoeckel K., Field S. & Grubb W.N.: *Learning for Jobs. OECD Reviews of Vocational Education and Training: Switzerland* (OECD, April 2009), σελ. 27-28.

⁴⁰ <http://www.bbt.admin.ch/themen/hoehere/index.html?lang=en>, tabs. 3-4.

άσκησης.⁴¹ Η προώθηση της πρακτικής άσκησης από τα γραφεία αυτά αιτιολογείται ως εξής: «Τα Γραφεία VET/PET γνωρίζουν τις συνθήκες που επικρατούν στις περιφέρειές τους. Επίσης, δημιουργούν και διατηρούν επαφές με τις τοπικές επιχειρήσεις. Συνεπώς, βρίσκονται στην καλύτερη θέση για να εκτιμήσουν τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων πρακτικής άσκησης και να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα στον κατάλληλο χρόνο».⁴²

Αυτό το μοντέλο θα μπορούσε να μεταφερθεί στην Ελλάδα, ως επιτυχημένη καλή πρακτική, καθώς η νέα διοικητική δομή της χώρας και η υπαγωγή των ζητημάτων ΕΕΚ και της λειτουργίας των ΙΕΚ στις Περιφέρειες καθιστά το οργανωτικό μοντέλο παρεμφερές με αυτό της Ελβετίας.

Σε πρακτικό επίπεδο, παρατίθενται παραδείγματα από τη διάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών ορισμένων από τα μεγαλύτερα Ινστιτούτα που παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση στην Ελβετία. Αν και τα προγράμματα σπουδών δεν είναι ταυτόσημα, καθώς δεν υπάρχει κρατική παρέμβαση προς την κατεύθυνση αυτή, είναι κοινή η παροχή, στο πλαίσιο της κατάρτισης, σημαντικού χρόνου πρακτικής άσκησης για τους σπουδαστές.

Σε έναν από τους μεγαλύτερους φορείς παροχής PET, στο *MPA Berufs- und Handelsschule*, στην πόλη Buchs το πρόγραμμα κατάρτισης της ειδικότητας πωλητών και υπαλλήλων που διαρκεί 3 χρόνια (6 εξάμηνα), παρέχει στους σπουδαστές πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του κλάδου που επιλέγονται από το Ινστιτούτο στο 4^ο και 5^ο εξάμηνο, παράλληλα με ορισμένα θεωρητικά μαθήματα που εξακολουθούν να διδάσκονται κατά τις απογευματινές ώρες.⁴³

Αντίστοιχα είναι και τα προγράμματα σπουδών διαφόρων ειδικοτήτων στον εκπαιδευτικό Οργανισμό *Bénédict* με παραρτήματα σε Ζυρίχη, Βέρνη, Βασιλεία, Λουκέρνη & Σαιν Γκάλεν και δυναμικό άνω των 6.000 σπουδαστών. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ειδικότητες πωλητών / υπαλλήλων,⁴⁴ και βοηθού λογιστή.⁴⁵

⁴¹ Federal Office for Professional Education and Technology OPET: *Vocational and Professional Education and Training in Switzerland 2011 - Facts and Figures*, σελ. 8. πηγή (http://www.bbt.admin.ch/themen/berufsbildung/index.html?lang=en&download=NHZLpZeg7t,lnp6l0NTU042l2Z6ln1ad1lZn4Z2qZpnO2Yuaq2Z6gpJC DdH96e2ym162epYbg2c_JjKbNoKSn6A--)

⁴² *Vocational and Professional Education and Training in Switzerland 2011 - Facts and Figures*, *ibid.*, σελ. 11.

⁴³ http://www.mpa-schule.ch/pdf/TH_VollzeitausbildungE-Profil_004.pdf.

⁴⁴ <http://www.benedict.ch/zh,ha,3>.

Στο Ινστιτούτο *HMZ Academy*, με 1000 σπουδαστές, οι ειδικότητες περιλαμβάνουν πρακτική άσκηση στο 3^ο & 4^ο εξάμηνο για 4 ημέρες την εβδομάδα, και μαθήματα την 5^η ημέρα.⁴⁶ Το ίδιο ισχύει και για τη Σχολή *Seitz* στη Λουκέρνη που παρέχει πρακτική άσκηση των σπουδαστών του σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις κατά

το 4^ο & 5^ο εξάμηνο των σπουδών για όλες τις ειδικότητες που έχουν ζετείς σπουδές (6 εξάμηνα).⁴⁷

Καθίσταται σαφές ότι η συνδυασμένη εφαρμογή της θεωρητικής κατάρτισης και της πρακτικής άσκησης είναι θεμελιώδες στοιχείο του συστήματος ΕΕΚ (PET) που εφαρμόζεται στην Ελβετία και, παράλληλα, αποτελεί ποιοτικό χαρακτηριστικό για την αξιολόγηση των φορέων που την παρέχουν.

Γ.5. Προτάσεις για τη βελτίωση – αναβάθμιση του θεσμού

Με βάση τα όσα εκτέθηκαν ανωτέρω και συμπληρωματικές παρατηρήσεις που θα αναφερθούν κατά τη διατύπωση των προτάσεων, προτείνεται μια νέα αντίληψη για την πρακτική άσκηση των ΙΕΚ, με βάση και καλές πρακτικές από κράτη της ΕΕ, που θα κινείται στους ακόλουθους άξονες:

Γ.5.1. Χρόνος και διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η μέχρι σήμερα ακολουθούμενη πρακτική προβλέπει προαιρετική, εξάμηνη πρακτική άσκηση των αποφοίτων ΙΕΚ, πριν τις εξετάσεις πιστοποίησης.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην λαμβάνουν πρακτική άσκηση όλοι οι απόφοιτοι μιας ειδικότητας και, κατά συνέπεια, να μην μπαίνουν με τα αντίστοιχα πρακτικά εφόδια και γνώσεις στην αγορά εργασίας. Το γεγονός ότι η άσκηση έχει προαιρετικό χαρακτήρα και συνεπώς όποιος απόφοιτος θέλει μπορεί να την πραγματοποιήσει είναι εν μέρει αληθές, καθώς (α) οι διαθέσιμες θέσεις είναι περιορισμένες, (β) απαιτείται προηγούμενη συνεννόηση του υποψηφίου ασκουμένου με κάποιον εργοδότη, κάτι που δεν έχουν τη δυνατότητα όλοι οι ενδιαφερόμενοι να κάνουν (ή και να το κάνουν, δεν είναι βέβαιο ότι θα βρουν θέση άσκησης γι' αυτούς) και (γ) προβλέπεται επιδότηση ορισμένων μόνο θέσεων,

⁴⁵ <http://www.benedict.ch/zh,ka,158>.

⁴⁶ http://www.hmz-academy.ch/resources/Bueroassistent_mit_eidg_Berufsattest3.pdf.

⁴⁷ http://www.seitz-schulen.ch/docs/PDF/Broschuere_Handelsschule_Vollzeit_KVBusinessCollege_090511_AGB.pdf.

με συγκεκριμένα κριτήρια κοινωνικού χαρακτήρα, κάτι που λειτουργεί αποτρεπτικά για αρκετούς ενδιαφερόμενους.

Συνεπώς, προκύπτει μια σειρά διακρίσεων που ευνοεί συγκεκριμένους αποφοίτους και επιδρά αρνητικά σε άλλους πιθανούς ενδιαφερομένους και δεν μπορεί να καλύπτεται με το πρόσχημα της προαιρετικότητας. Αυτό μπορεί να αποτελεί επαρκή δικαιολογία μόνο για αποφοίτους ΙΕΚ που δεν ενδιαφέρονται για την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης. Εφόσον όμως η πρακτική άσκηση λειτουργεί ως θεσμός, θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να μπορεί να την πραγματοποιήσει.

Ένα δεύτερο στοιχείο που πρέπει να επισημανθεί αφορά την δυνατότητα που παρέχεται σε αποφοίτους των ΙΕΚ. Εδώ, προκύπτει κατ' αρχήν μια αντίφαση προς ορισμένες ειδικότητες των ΙΕΚ (εκπαιδευτής οδηγών, νοσηλευτικής, βρεφονηπιοκομίας κ.α.) όπου η πρακτική άσκηση κατά τη διάρκεια των σπουδών είναι υποχρεωτική. Με το ίδιο σκεπτικό, γιατί ο σπουδαστής πχ. μηχανογραφημένου λογιστηρίου ή γραμματέων νομικών επαγγελμάτων δεν χρειάζεται πρακτική άσκηση κατά τη διάρκεια των σπουδών του; Δεν μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι κάποιες ειδικότητες είναι θεωρητικές και κάποιες πρακτικές, καθώς αναφερόμαστε στην επαγγελματική κατάρτιση που φιλοδοξεί να δημιουργήσει εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό που θα καλύπτει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Έτσι, αν η πρακτική άσκηση θεωρείται απαραίτητο στοιχείο του προγράμματος κατάρτισης ορισμένων ειδικοτήτων, θα πρέπει το ίδιο να συμβαίνει και με τις υπόλοιπες.

Επίσης, η μεγάλη πλειοψηφία των ασκηθέντων (78%) εκτιμά ότι η πρακτική άσκηση πρέπει να αποτελεί τμήμα των σπουδών στα ΙΕΚ, κάτι που αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς οι απόφοιτοι των ΙΕΚ έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το σύνολο των παραμέτρων των σπουδών τους, αλλά και τη μεταγενέστερη εμπειρία της πρακτικής άσκησης.

Ως προς το χρόνο που επιλέχθηκε (6 μήνες), θεωρείται κατ' αρχήν επαρκής για την επαφή και την αποτελεσματική εξάσκηση στο αντικείμενο, αυτό όμως εξαρτάται από την ποιότητα και την ποσότητα της άσκησης και όχι απαραίτητα από το χρονικό διάστημα που διαρκεί. Το συγκεκριμένο συμπέρασμα αποτελεί και την κοινή συνισταμένη της πλειοψηφίας των απόψεων Επιμελητηρίων και ασκηθέντων.

Η ένταξη της πρακτικής άσκησης στα προγράμματα σπουδών των ΙΕΚ προϋποθέτει την οργανωτική ικανότητα των ΙΕΚ να συνεργαστούν με την αγορά εργασίας και να παράσχουν τη δυνατότητα σε κάθε σπουδαστή να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση. Αυτό είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη λειτουργία των συντονιστών πρακτικής άσκησης, θεσμός ο οποίος αναλύεται παρακάτω (Δ).

Γ.5.2. Επιχειρήσεις και πρακτική άσκηση

Εφόσον γίνεται δεκτό ότι η πρακτική άσκηση θα πρέπει να αποτελεί τμήμα των σπουδών στα ΙΕΚ, προκύπτει το ζήτημα εξεύρεσης των απαιτούμενων θέσεων άσκησης στις επιχειρήσεις (κατά βάση) ή σε φορείς του δημοσίου. Επειδή δεν μπορούν οι εμπλεκόμενοι να υποχρεωθούν να αναλάβουν ασκουμένους, τίθεται το ζήτημα προσέλκυσης των επιχειρήσεων. Ήδη, από τις απαντήσεις των επιμελητηρίων, προκύπτει μια θετική προδιάθεση, των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας. Θεωρείται όμως απαραίτητο να δοθούν κίνητρα για την, όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των επιχειρήσεων, προκειμένου να υπάρξουν οι απαιτούμενες θέσεις και να έχει η άσκηση ουσιαστικό χαρακτήρα, πέρα από τα ζητήματα συνεργασιών που έθεσαν τα επιμελητήρια και αναλύονται παραπάνω (Γ.3.1) και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Μια πολύ καλή και αποτελεσματική πρακτική εφαρμόζεται στη Μεγάλη Βρετανία. Η Εθνική Υπηρεσία Μαθητείας (National Apprenticeship Service - NAS) έχει δημιουργήσει μια ειδική ιστοσελίδα,⁴⁸ η μορφή της οποίας εμφανίζεται παρακάτω, που απαντά σε όλα τα πιθανά ερωτήματα επιχειρήσεων, ασκουμένων και γονέων για τα θέματα λειτουργίας της

⁴⁸ <http://www.apprenticeships.org.uk>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρακτικής άσκησης αλλά, κυρίως, προωθεί τη χρησιμότητα και τα πρακτικά οφέλη της άσκησης στις υποψήφιες επιχειρήσεις.

Έτσι, οι επιχειρήσεις που παρέχουν θέσεις άσκησης μπορούν να χρησιμοποιούν και να επιδεικνύουν το επίσημο λογότυπο σε όλες τις δραστηριότητες, διαφημίσεις και εγκαταστάσεις τους, ενώ η Υπηρεσία εκδίδει και πιστοποιητικό για την αφοσίωση των επιχειρήσεων στην υποστήριξη του θεσμού.⁴⁹

Τα στοιχεία και λογότυπα των επιχειρήσεων και φορέων που προσλαμβάνουν ασκούμενους δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα. Παράλληλα, παρέχεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να καταχωρούν on-line θέσεις άσκησης, μειώνοντας έτσι στο ελάχιστο τη γραφειοκρατία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα συμμετέχουν μερικές από τις μεγαλύτερες Βρετανικές και πολυεθνικές εταιρείες, όπως Mercedes, British Gas, Bentley, British Telecom, McDonalds, Landrover, Alstom Power, Citroen, DHL, ExxonMobil, E-on, Kraft foods, KLM engineering UK, Peugeot, Royal Mail, Ramada Hotels, Siemens, Sainsbury's, Tesco, Shell, TUI, Toyota, Vidal Sassoon, Vodafone, Volvo, πολλοί μεγάλοι δήμοι της Βρετανίας όπως και πολλά εμπορικά επιμελητήρια.⁵⁰

Σε έρευνα που πραγματοποίησε το 2008 η NAS διαπιστώθηκε ότι το 80% των καταναλωτών έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να χρησιμοποιήσουν μια επιχείρηση που προσφέρει θέσεις άσκησης σε νέους ανθρώπους, ενώ η μεγάλη πλειοψηφία των εργοδοτών εκτιμά ότι η ύπαρξη ασκούμενων προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις τους.⁵¹

Αντίστοιχη πρακτική με τη χορήγηση ετικέτας ποιότητας (εικονίδιο αριστερά, που χορηγείται και στις 4 επίσημες γλώσσες) σε επιχειρήσεις που προσφέρουν θέσεις άσκησης εφαρμόζεται και στην Ελβετία, με τη διαφορά ότι αυτή χορηγείται από το εκάστοτε Περιφερειακό γραφείο πρακτικής άσκησης (Cantonal VET/PET Office) και ανανεώνεται κάθε χρόνο.⁵²

Προτείνεται η μεταφορά της συγκεκριμένης πρακτικής στο Ελληνικό περιβάλλον, αφού τα εγγενή οφέλη των επιχειρήσεων από την λειτουργία της

⁴⁹ <http://www.apprenticeships.org.uk/Employers/Promoting-Apprenticeships.aspx>

⁵⁰ <http://www.apprenticeships.org.uk/Employers/Roll-of-Honour.aspx>

⁵¹ <http://www.apprenticeships.org.uk/Employers/The-Benefits.aspx>

⁵² <http://www.vignette.berufsbildung.ch/dyn/6601.aspx>

πρακτικής άσκησης είτε δεν έχουν αποτυπωθεί σε αντίστοιχες έρευνες στην Ελλάδα, είτε δεν είναι τόσο προφανή για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Άλλωστε, η συμμετοχή και προβολή επιχειρηματικών κολοσσών και μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων μέσω του προγράμματος αυτού, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημασίας που προσδίδεται στο θεσμό αυτό, καθώς οι Mercedes, McDonalds ή Siemens, προφανώς δεν αναμένουν διαφημιστική προβολή από τη συμμετοχή τους.

Δεδομένης της βούλησης των Επιμελητηρίων να συνεργαστούν για την οργάνωση και βελτίωση της πρακτικής άσκησης, μια τέτοια πρωτοβουλία θα μπορούσε να προωθηθεί προς τις επιχειρήσεις μέσω αυτών. Πρέπει να σημειωθεί ότι, δεδομένης της τρέχουσας οικονομικής κρίσης και της –προφανούς– αδυναμίας του κράτους να παράσχει οικονομικά κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για την προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης και την αποδοχή ασκουμένων, η παροχή προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ενός είδους άυλου βραβείου και η ευχέρεια προβολής και διαφήμισης αυτού του βραβείου, ως ποιοτικού χαρακτηριστικού των επιχειρήσεων, συνοδευόμενη και από μια αντίστοιχη ενημερωτική εκστρατεία διά των ΜΜΕ, θα αποτελούσε ένα σημαντικό κίνητρο για τη συμμετοχή τους, θα τους παρείχε δωρεάν διαφήμιση μέσω της ιστοσελίδας, ενώ το κόστος για το δημόσιο μπορεί να είναι μηδενικό, καθώς η ιστοσελίδα μπορεί να αναπτυχθεί από τους ίδιους τους σπουδαστές των ΙΕΚ με τη χρήση ελεύθερου λογισμικού.

Μπορεί επίσης να εξετασθεί η **δυνατότητα καταχώρησης από τις επιχειρήσεις θέσεων πρακτικής άσκησης μέσω της συγκεκριμένης ιστοσελίδας**, έτσι ώστε η προτεινόμενη πρακτική να λειτουργήσει ως μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του θεσμού της πρακτικής άσκησης.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Με βάση τις ανωτέρω παρατηρήσεις, τις απόψεις των εμπλεκομένων και την μελέτη πρακτικών άλλων κρατών της ΕΕ, **προτείνεται η καθιέρωση υποχρεωτικής πρακτικής άσκησης κατά το τελευταίο εξάμηνο σπουδών στο ΙΕΚ (επέκταση του χρόνου σπουδών ώστε να καλυφθεί και ο χρόνος πρακτικής άσκησης)**. Κατά το χρόνο αυτό ο σπουδαστής δε θα πληρώνει δίδακτρα, ενώ θα ασφαλίζεται με βάση το ισχύον καθεστώς για την πρακτική άσκηση.

Αυτός ο χρόνος δεν είναι απαραίτητο να είναι 6 μήνες αλλά, δεδομένου του μεγαλύτερου όγκου πρακτικά ασκουμένων, μπορεί να περιοριστεί σε 4 μήνες για το υποχρεωτικό κομμάτι, ενώ μπορεί να παραμείνει η προαιρετική πρακτική άσκηση μετά την αποφοίτηση, χωρίς όμως να συνδέεται με το χρόνο των εξετάσεων πιστοποίησης.

Όσον αφορά την επιδότηση των ασκουμένων, πρέπει να επανεξετασθεί πλήρως το σύστημα και αυτή να γίνεται όχι με κοινωνικά ή άλλα κριτήρια (που θα πρέπει να αποτελούν την εξαίρεση) αλλά **με κριτήρια αριστείας**, έτσι ώστε να προσελκύνονται στην πρακτική άσκηση οι καλύτεροι των σπουδαστών, κάτι που είναι και λογική απαίτηση των ίδιων των επιχειρήσεων ή φορέων του δημοσίου. Επιπλέον, κάτι τέτοιο μπορεί να λειτουργήσει και ως κίνητρο για την επίτευξη καλύτερων επιδόσεων από τους σπουδαστές.

Σε σχέση με την προσέλκυση και συμμετοχή των επιχειρήσεων, **προτείνεται η δημιουργία μιας ειδικής ιστοσελίδας όπου οι εργοδότες θα μπορούν να καταχωρούν online θέσεις πρακτικής άσκησης και, παράλληλα, θα επιβραβεύονται για αυτό με τη χορήγηση ειδικού σήματος / βραβείου και τη διαφήμιση των επιχειρήσεών τους.** Παράλληλα, στην ίδια ιστοσελίδα ή σε άλλη που θα λειτουργεί με ευθύνη των ΙΕΚ, θα καταχωρούνται τα στοιχεία των σπουδαστών από όπου οι ενδιαφερόμενοι εργοδότες θα μπορούν να κάνουν μια αρχική επιλογή υποψηφίων ασκουμένων. Δεδομένου ότι από τις απαντήσεις των επιμελητηρίων προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις θεωρούν απολύτως απαραίτητη την προσωπική επαφή του υποψηφίου ασκουμένου με τον εργοδότη, προτείνεται να αναλάβουν τα ΙΕΚ ή ο συντονιστής πρακτικής άσκησης την οργάνωση αυτών των επαφών.

Γ.5.3. Η υλοποίηση προγραμμάτων από τα ΙΕΚ

Ένα ιδιαίτερο ζήτημα που αναφέρεται στο σύνολο της ΕΕΚ και όχι μόνο στην πρακτική άσκηση αφορά την δυνατότητα διεκδίκησης και αξιοποίησης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων από τα ΙΕΚ. Με βάση το προηγούμενο καθεστώς, κάθε ΙΕΚ μπορούσε να υποβάλει προγράμματα, όμως το πόσα και ποια απ'αυτά θα εγκρινόταν ήταν ζήτημα που αποφάσιζε ο ΟΕΕΚ. Επιπλέον, επειδή τα ίδια τα ΙΕΚ δεν διαθέτουν ΑΦΜ (παρ'ότι έχουν οικονομική υπηρεσία) όλες τις διαδικασίες οικονομικού χαρακτήρα τις διαχειριζόταν ο ΟΕΕΚ, με αποτέλεσμα (α) την ιδιαίτερα δυσλειτουργική γραφειοκρατία που αναπτυσσόταν, (β) την ανάπτυξη πελατειακών σχέσεων μεταξύ στελεχών του ΟΕΕΚ και ΙΕΚ προκειμένου να εγκρίνουν προγράμματα (γ) την άδικη αντιμετώπιση πολλών, κυρίως περιφερειακών ΙΕΚ και (δ) την αδυναμία των ΙΕΚ να διεκδικήσουν πόρους κατά την υλοποίηση αμοιβαίων προγραμμάτων επισκέψεων (πχ. τα προγράμματα επίσκεψης Leonardo da Vinci προβλέπουν την καταβολή ενός σημαντικού ποσού από τους επισκέπτες στο φορέα υποδοχής, το οποίο καταβαλλόταν από τα Ελληνικά ΙΕΚ κατά την επίσκεψή τους, αλλά δεν μπορούσε να αναζητηθεί κατά την επίσκεψη του φορέα στο Ελληνικό ΙΕΚ, επειδή δεν μπορούσε να εισπραχθεί απ'αυτό).

Όπως προαναφέρθηκε, η νέα προσέγγιση της ΕΕ δίνει μεγάλη βαρύτητα στην διασυνοριακή κινητικότητα των ασκουμένων (αλλά και των υπολοίπων σπουδαστών των

IEK). Δεδομένης της μεταφοράς αρμοδιοτήτων διαχείρισης των ΙΕΚ στις περιφέρειες, πρέπει να εξευρεθεί ένας αποτελεσματικός τρόπος που θα διευκολύνει την υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων, που δεν εμπεριέχουν και καμιά οικονομική επιβάρυνση για το Δημόσιο. Το αν κάθε ΙΕΚ θα έχει αυτοτελή δυνατότητα διαχείρισης των οικονομικών του (απόδοση ΑΦΜ) είναι θέμα πολιτικής επιλογής, στο οποίο η παρούσα μελέτη δεν μπορεί να υπεισέλθει.

Προτείνεται όμως, στο πλαίσιο των περιφερειών, η λειτουργία ενός συστήματος «Ειδικού Λογαριασμού» κατά το αντίστοιχο σύστημα που λειτουργεί στα ΑΕΙ που θα δίνει τη δυνατότητα στα ΙΕΚ να εκπονούν και να υλοποιούν προγράμματα χρησιμοποιώντας τον, αλλά και αξιοποιώντας τις δικές τους οικονομικές υπηρεσίες για τη διαχείριση των προγραμμάτων.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΙΕΚ

Υφιστάμενη ρύθμιση	Πρόταση	Αιτιολογία	Παρατηρήσεις
Άσκηση <u>αποφοίτων</u>	<u>Υποχρεωτική άσκηση σπουδαστών</u> κατά το τελευταίο εξάμηνο σπουδών τους	<ul style="list-style-type: none"> • Άρση αδικιών στο ισχύον σύστημα • Καλύτερη κατάρτιση και σύνδεση με αγορά εργασίας 	Πρόταση για παράταση των σπουδών κατά το χρόνο της πρακτικής άσκησης χωρίς καταβολή διδάκτρων
6 μήνες	<u>1^η εναλλακτική πρόταση</u> 6 μήνες	Θεωρείται κατάλληλος χρόνος για την υλοποίηση των σκοπών της άσκησης	Διατήρηση της δυνατότητας πρακτικής άσκησης αποφοίτων ως ανεξάρτητης επιλογής, χωρίς σύνδεση με τη διαδικασία πιστοποίησης
	<u>2^η εναλλακτική πρόταση</u> 4 μήνες	Μείωση λόγω μεγαλύτερου όγκου των ασκουμένων	
Ασφάλιση ασκουμένων	Ως έχει με βάση τις κείμενες διατάξεις		
<u>Επιδότηση</u> ασκουμένων με βάση <u>κοινωνικά κριτήρια</u>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Επιδότηση με βάση την αριστεία</u> • Χρήση κοινωνικών 	<ul style="list-style-type: none"> • Το υφιστάμενο σύστημα είναι άδικο για τους άριστους 	Απαιτήση αγοράς εργασίας για

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

	κριτηρίων μόνο κατ' εξαίρεση	<ul style="list-style-type: none"> Χρήση επιδότησης ως κίνητρο – επιβράβευση αριστείας 	αξιοποίηση των καλύτερων Η προβολή των αρίστων θα αναδείξει και την ΕΕΚ αλλά και τα ΙΕΚ ως φορείς της
Εργοδότες και πρακτική άσκηση			
—	<ul style="list-style-type: none"> Καθιέρωση ειδικού σήματος (βραβείου) για τους εργοδότες που προσφέρουν θέσεις ΠΑ Δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας & καταχώρηση των ονομάτων των επιχ/σεων Δυνατότητα on-line καταχώρισης θέσεων ΠΑ 	<ul style="list-style-type: none"> Προσέλκυση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού επιχ/σεων που θα προσφέρουν θέσεις ΠΑ 	
Γενική πρόταση			
Καμιά μετά την κατάργηση του ΟΕΕΚ	<ul style="list-style-type: none"> Αυτοτέλεια στα ΙΕΚ για τη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων Αποκέντρωση στο σύστημα οικονομικής διαχείρισης των ΙΕΚ 	Προβλήματα του προηγούμενου συστήματος με τη απόλυτη συγκέντρωση εξουσιών στον ΟΕΕΚ και την αποφασιστική αρμοδιότητα για έγκριση υποβληθέντων προγραμμάτων	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ. Οι Συντονιστές Πρακτικής Άσκησης

Δ.1. Η δημιουργία του θεσμού

Ο θεσμός των συντονιστών της πρακτικής άσκησης καθιερώθηκε παράλληλα με την καθιέρωση της πρακτικής άσκησης, με την ΥΑ Ζ'/1802/6.2.96, το Αρθ. 5 της οποίας προβλέπει τα εξής:

1. Για την εποπτεία της πρακτικής άσκησης ορίζονται οι συντονιστές πρακτικής άσκησης του αντίστοιχου ΙΕΚ των οποίων η πρόσληψη και αποζημίωση γίνονται σύμφωνα με τα εδάφια Β' και Γ' της παραγράφου 8 [είναι λάθος εννοεί 9] του Αρθ. 19 της Υπουργικής Απόφασης 121/25.5.92 (ΦΕΚ 371 τ. Β') όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει⁵³, μετά από έγκριση του Προέδρου του ΟΕΕΚ.

Με απόφαση του Προέδρου του ΟΕΕΚ καθορίζεται ο αριθμός των συντονιστών ανά ΙΕΚ, ανάλογα με το πλήθος των ασκουμένων που αυτά εποπτεύουν και με το πλήθος των φορέων που έχουν αναλάβει την διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης.

2. Έργο των συντονιστών πρακτικής άσκησης είναι η πραγματοποίηση επισκέψεων στους χώρους Πρακτικής Άσκησης χωρίς να έχει προηγηθεί ειδοποίηση και ελέγχουν την παρουσία του καταρτιζομένου, το αντικείμενο της Πρακτικής Άσκησης εάν είναι

⁵³ Με τη συγκεκριμένη Υπουργική Απόφαση εγκρίθηκε ο Κανονισμός λειτουργίας του ΟΕΕΚ. Το αναφερόμενο στην ΥΑ άρθρο 19 § 8 εδ. β', γ' δεν υπήρχε στο βασικό κανονισμό λειτουργίας. Το Άρθρο αυτό **αναριθμήθηκε από Αρθ. 22 που ήταν στον αρχικό κανονισμό σε Αρθ. 19** με την ΥΑ Φ1/Ε/6527 (ΦΕΚ 580/Β'/3.8.1993), Αρθ. 1 § 24. **Η § 8 [το σωστό § 9]** επίσης δεν υπήρχε στο βασικό κανονισμό και την παραπάνω τροποποίηση αλλά **προστέθηκε αργότερα** με την ΥΑ Φ1/Ε 5816 (ΦΕΚ 360/Β'/17.5.1994) όπου αναφέρονται τα εξής:

«α. Για την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης των καταρτιζομένων σε εργαστήρια, υπηρεσίες, καθώς και παραγωγικές μονάδες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι δυνατόν να προσλαμβάνονται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των παραγράφων 1,2,3,4,5,6,7 και 8 του Κεφαλαίου Α' του παρόντος άρθρου και για κάθε εξάμηνο κατάρτισης εκπαιδευτές από τους εργαζομένους στο χώρο της πρακτικής άσκησης.

β. Για το συντονισμό και την εποπτεία της κατά την προηγούμενη παράγραφο πρακτικής άσκησης ο Δ/ντής του ΙΕΚ με αιτιολογημένη απόφασή του, η οποία κοινοποιείται στη Δ/νση κατάρτισης του ΟΕΕΚ προσλαμβάνει συντονιστή πρακτικής άσκησης.

γ. Η πρόσληψη του συντονιστή και των εκπαιδευτών πρακτικής άσκησης γίνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου με ωριαία αντιμισθία, η οποία υπογράφεται από το Δ/ντή του ΙΕΚ και τους προσλαμβανόμενους».

σύμφωνο με τα δηλωθέντα, το περιβάλλον εργασίας, τον Ατομικό Φάκελλο Πρακτικής Άσκησης κλπ.

3. Η άσκηση της εποπτείας και του συντονισμού θεωρείται ως κανονική διδακτική απασχόληση και αντιστοιχεί με τέσσερις ώρες διδακτικής απασχόλησης για κάθε επίσκεψη, επιπλέον του τυχόν λοιπού διδακτικού έργου τους.
4. Ο αριθμός των επισκέψεων ανά τμήμα και συντονιστή καθορίζονται με απόφαση του Προέδρου του ΟΕΕΚ. Οι συντονιστές οφείλουν να εκθέτουν εγγράφως στη διεύθυνση κατάρτισης του ΟΕΕΚ τα όσα διαπιστώνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
5. Για την ενδεχόμενη μετακίνηση εκτός έδρας συντονιστών, για να ασκήσουν την εποπτεία, ισχύουν οι σχετικές κείμενες διατάξεις.

Δ.2. Η διαχείριση του θέματος από τον ΟΕΕΚ

Το 2003, με την υπ'αρ. **ΔΚ2/13991/1.8.2003** Απόφαση του Προέδρου του ΟΕΕΚ αποφασίστηκε η πρακτική άσκηση να διεξάγεται χωρίς την πρόσληψη συντονιστών, στο πλαίσιο «... εξορθολογισμού των δαπανών του ΟΕΕΚ» και ως συντονιστής για όλους τους ασκουμένους ενός ΙΕΚ οριζόταν ο Δ/ντής ή ο Υποδ/ντής του οικείου ΙΕΚ. Ο έλεγχος των ασκουμένων θα γινόταν πλέον από τους Δ/ντές προσωπικού ή τμημάτων των φορέων ή επιχειρήσεων και από τους Δ/ντές ή Υποδ/ντές των ΙΕΚ για επιχειρήσεις με προσωπικό κάτω των 50 ατόμων, είτε με επισκέψεις, είτε τηλεφωνικά.

Από την παραπάνω απόφαση θα μπορούσε βάσιμα να συναχθεί το συμπέρασμα ότι στην πραγματικότητα δεν γινόταν κανενός είδους συντονισμός ή επίβλεψη της πρακτικής άσκησης και, συνεπώς, τα δαπανούμενα κονδύλια ήταν άνευ ουσίας.

Δύο μεταγενέστερες εγκύκλιοι του ΟΕΕΚ οι **Δ/17972/17.10.2004** και **Δ/18883/27.9.2005** επιβεβαίωναν τη δυνατότητα πρόσληψης συντονιστών πρακτικής άσκησης και παρείχαν στα δημόσια ΙΕΚ οδηγίες για την επιλογή των συντονιστών. Με νέα εγκύκλιο του (**Δ/19305/29.9.2005**), ο ΟΕΕΚ, επανέφερε ρητά το θεσμό των συντονιστών πρακτικής άσκησης μνημονεύοντας τις προαναφερθείσες Υπουργικές Αποφάσεις, ενώ η εγκύκλιος **Δ/23162/9.11.2005** παρείχε εκ νέου διευκρινίσεις προς του Δ/ντές των ΙΕΚ για την πρόσληψη των συντονιστών πρακτικής άσκησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις σχετικές ΥΑ. Η διαδικασία εμπεριείχε την υποχρέωση των Δ/ντών για τη σύνταξη πρακτικού στο οποίο θα προσδιοριζόταν η αναγκαιότητα πρόσληψης συντονιστή, οι ώρες επισκέψεων στους χώρους εργασίας και τα ονόματα των επιλεγέντων συντονιστών, μαζί με μια αιτιολογία για την πρόσληψη του συγκεκριμένου συντονιστή.

Σύμφωνα με τις εγκυκλίους αυτές, συντονιστές μπορούσαν να επιλέγονται από τον πίνακα Η2 των εκπαιδευτών των ΙΕΚ (πίνακας που περιλαμβάνει όλους τους εκπαιδευτές των ΙΕΚ με αξιολογική σειρά βάσει των τυπικών τους προσόντων) ή, εναλλακτικά, από υπαλλήλους στους χώρους που πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση, εφόσον είχαν ειδικότητα αντίστοιχη με τον τομέα αντικειμένων των ασκουμένων (εγκύκλιος Δ/18883/27.9.2005). Οι μοναδικοί περιορισμοί που ετίθεντο ήταν (α) οι συντονιστές να μην είναι δημόσιοι υπάλληλοι, λόγω του καθορισμένου ωραρίου εργασίας τους, και (β) συγγενικά πρόσωπα των Δ/ντών και Υποδ/ντών των δημοσίων ΙΕΚ.

Στην πράξη δεν υπήρχε κανένα ουσιαστικό κριτήριο για την επιλογή των συντονιστών πρακτικής άσκησης. Χωρίς αυτό να μπορεί να θεμελιωθεί με απόλυτο τρόπο, καθώς τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι δημοσιοποιήσιμα αλλά και υπάρχει σημαντική δυσχέρεια ως προς τη συλλογή τους, συνήθως ως συντονιστές πρακτικής άσκησης προσλαμβάνονταν υπάλληλοι (ή αποσπασμένοι εκπ/κοί) του οικείου ΙΕΚ ή κάποιιοι εκπαιδευτές, χωρίς κανένα κριτήριο επιλογής, αφού άλλωστε δεν υπήρχε ποτέ ανοικτή διαδικασία υποβολής σχετικών υποψηφιοτήτων. Επίσης, δεν είναι σαφές αν όντως γινόταν επίβλεψη της πρακτικής άσκησης στους χώρους πραγματοποίησής της ή η διαδικασία διεκπεραιωνόταν με την συμπλήρωση και υπογραφή των σχετικών εντύπων.

Τέλος, με την υπ' αρ. **Α,Β,Δ/1638/25.1.2010 Απόφαση** του Προέδρου του ΟΕΕΚ αποφασίστηκε να μην προσληφθούν συντονιστές πρακτικής άσκησης για τα χειμερινό εξάμηνο 2009 και το εαρινό εξάμηνο 2010, και πάλι επικαλούμενη «*την ανάγκη εξοικονόμησης πόρων εν όψει της γενικότερης οικονομικής πολιτικής και της ειδικότερης οικονομικής κατάστασης του ΟΕΕΚ*».

Έκτοτε και μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει καμιά περαιτέρω εξέλιξη, δεδομένης και της διάλυσης του ΟΕΕΚ, χωρίς όμως να έχει καταργηθεί το νομικό καθεστώς της ΥΑ Ζ'/1802/6.2.96 που καθιέρωσε τη θέση συντονιστών πρακτικής άσκησης.

Δ.3. Ο ρόλος των συντονιστών πρακτικής άσκησης

Δ.3.1. Η λειτουργία του θεσμού στην Ελλάδα

Οι θέσεις συντονιστών πρακτικής άσκησης δημιουργήθηκαν προγενέστερα⁵⁴ της ΥΑ που την καθιέρωσε για τους αποφοίτους των ΙΕΚ, για τις ειδικότητες των ΙΕΚ που η πρακτική

⁵⁴ ΥΑ 121/25.5.92 (ΦΕΚ 371/Β'), όπως τροποποιήθηκε από την ΥΑ Φ1/Ε 5816 (ΦΕΚ 360/Β'/17.5.1994)

άσκηση αποτελούσε υποχρεωτικό τμήμα των σπουδών (πχ. νοσηλευτών, βρεφονηπιοκόμων κλπ.), χωρίς ωστόσο να έχει προσδιοριστεί κάπου ο ακριβής τους ρόλος.

Οι αρμοδιότητες των συντονιστών πρακτικής άσκησης προσδιορίστηκαν αναλυτικά με την ΥΑ Ζ'/1802/6.2.96 που καθιέρωσε την πρακτική άσκηση των αποφοίτων ΙΕΚ, σύμφωνα με το Αρθ. 5 § 2 ήταν «... η πραγματοποίηση επισκέψεων στους χώρους Πρακτικής Άσκησης χωρίς να έχει προηγηθεί ειδοποίηση και ελέγχουν την παρουσία του καταρτιζομένου, το αντικείμενο της Πρακτικής Άσκησης εάν είναι σύμφωνο με τα δηλωθέντα, το περιβάλλον εργασίας, τον Ατομικό Φάκελλο Πρακτικής Άσκησης κλπ.». Ακόμη και αν δεχθούμε ότι για κάποιο χρονικό διάστημα οι αρμοδιότητες ασκήθηκαν σύμφωνα με την περιγραφή της Υπουργικής Απόφασης, το σύστημα όμως αυτό εκτιμάται ότι είχε μια εγγενή αδυναμία: Η έννοια του συντονισμού εμπεριέχει μια ευρύτερη θεώρηση του συστήματος που αναφέρεται και στις σχέσεις με τους φορείς της αγοράς εργασίας, τις επιχειρήσεις πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης, την προσέλκυση και επιλογή τέτοιων επιχειρήσεων, κάτι που δεν αποτέλεσε τμήμα του σκεπτικού δημιουργίας αυτού του θεσμού.

Στο σύνολο της εξετασθείσας νομοθεσίας που αφορά τη λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ, από τον ιδρυτικό τους νόμο (Ν. 2009/92) μέχρι το Ν.3879/10 για τη Διά Βίου Μάθηση είναι σταθερή η αναφορά για την αναγκαιότητα σύνδεσης της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, χωρίς όμως να δημιουργούνται τα πρακτικά «εργαλεία» για την υλοποίηση της σύνδεσης αυτής.

Η προσέγγιση όλων των νομοθετημάτων μέχρι σήμερα ήταν η δημιουργία διαφόρων συμβουλευτικών επιτροπών για την υλοποίηση της σύνδεσης των ΙΕΚ με την αγορά εργασίας. Έτσι, στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΟΕΕΚ προβλέπεται η δημιουργία Συμβουλευτικής επιτροπής με τη συμμετοχή 3 εκπροσώπων των εργοδοτών και 3 των εργαζομένων, τον Δ/ντή & Υποδ/ντή του ΙΕΚ και εκπρόσωπο του ΟΕΕΚ (Αρθ. 2 § 3α ΥΑ 121/25.5.92) και το έργο της, σύμφωνα με το Αρθ. 2 § 3ζ είναι «... η διερεύνηση και εκτίμηση των δεδομένων της αγοράς εργασίας της περιφέρειας του ΙΕΚ ή των ΙΕΚ, η ιεράρχηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων που πρέπει να λειτουργήσουν στο οικείο ΙΕΚ για την εξυπηρέτηση των αναγκών σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό της περιφέρειας και η σχετική εισήγηση προς τον οικείο διευθυντή ΙΕΚ. Επίσης έργο της Επιτροπής είναι και η προώθηση σε περιφερειακό επίπεδο της κοινωνικής συνείδησης ότι η επαγγελματική εκπαίδευση είναι μια συνεχής και διά βίου λειτουργία που συμπληρώνει τα ζωτικά ενδιαφέροντα του ατόμου σ'όλη την παραγωγική και εξελικτική του πορεία» [η σύνταξη είναι του πρωτοτύπου κειμένου].

Ο νέος νόμος για τη Διά Βίου Μάθηση (Ν. 3879/10) προβλέπει τη δημιουργία αντίστοιχης Συμβουλευτικής Επιτροπής Επαγγελματικής Κατάρτισης σε επίπεδο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

περιφέρειας με αρμοδιότητα «... τη διατύπωση εισηγήσεων στο Περιφερειακό Συμβούλιο για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης και σύνδεσής της με την αγορά εργασίας και ιδίως για τη διερεύνηση και εκτίμηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας και την ιεράρχηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων που πρέπει να λειτουργήσουν στα Ι.Ε.Κ» (Αρθ. 7 § 3 εδ. α), με τη συμμετοχή εκπροσώπων «... των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών και των λοιπών κοινωνικών φορέων που αντιστοιχούν στους αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, εκπρόσωπος της αντίστοιχης Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και εκπρόσωπος των Κέντρων Προώθησης στην Απασχόληση της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Ο.Α.Ε.Δ.», ενώ και σε επίπεδο Νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων προβλεπόταν η λειτουργία τέτοιων επιτροπών.

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι, ακόμη και αν αυτές οι επιτροπές ασκούσαν στο ακέραιο τα καθήκοντά τους το προσδοκώμενο αποτέλεσμα δεν μπορεί να είναι η σύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας, καθώς η σύνθεση τέτοιων φορέων έχει γενικό, συμβουλευτικό χαρακτήρα και δεν μπορεί να έχει ούτε ως στόχο, ούτε ως αποτέλεσμα την διασύνδεση της κατάρτισης με την αγορά εργασίας στην πράξη, υπό την έννοια της διευκόλυνσης της προσβασιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις.

Αντίθετα, εκτιμάται ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό, αφ' ενός με τη συστηματική λειτουργία του θεσμού της πρακτικής άσκησης, όπως προτάθηκε παραπάνω, αλλά και με την ενίσχυση και διεύρυνση του ρόλου των συντονιστών πρακτικής άσκησης ως ενδιάμεσου κρίκου μεταξύ του συστήματος κατάρτισης και της διασύνδεσης αυτού με την αγορά εργασίας.

Δ.3.2. Παραδείγματα από το διεθνή χώρο

Σε άλλα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης, η θέση του συντονιστή πρακτικής άσκησης είναι υψηλού προφίλ και πλήρους απασχόλησης, ενώ ο συντονιστής εμπλέκεται σε όλα τα στάδια διασύνδεσης της κατάρτισης με την αγορά εργασίας και την άσκηση.

Στο Maryland των ΗΠΑ, το **CASA de Maryland**, ένας οργανισμός που παρέχει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, προκήρυξε θέση συντονιστή πρακτικής άσκησης με τις ακόλουθες –μεταξύ άλλων– αρμοδιότητες:

- Καταγραφή των τύπων άσκησης που απαιτούνται από εργοδότες και σπουδαστές.
- Ανάλυση και δημιουργία προγραμμάτων άσκησης βασισμένων σε εποχιακές ευκαιρίες απασχόλησης και στις απαιτήσεις τα αγοράς εργασίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

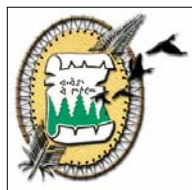

- Παροχή υποστήριξης πριν την άσκηση για τη διασφάλιση της συμμετοχής και της επιτυχούς ολοκλήρωσης.
- Πρόσληψη, έλεγχος και αξιολόγηση των εκπαιδευτών.
- Επίβλεψη της άσκησης για τη διασφάλιση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας σε όλους τους χώρους.
- Διευθέτηση των λεπτομερειών εφαρμογής της άσκησης.
- Συντονισμός της άσκησης με τα συνδικάτα και τα εμπορικά επιμελητήρια.⁵⁵

Σε ένα άλλο παράδειγμα από τις ΗΠΑ, η Πολιτεία της Nebraska προκηρύσσει, ως διοικητικές θέσεις της Πολιτείας, μια σειρά διαβαθμισμένων θέσεων συντονιστών πρακτικής άσκησης 5 επιπέδων

(Training Instructor, Training Specialist I, Training Specialist II, Training Coordinator, Training and Development Manager), δείχνοντας έτσι τη σημασία που προσδίδεται στο θεσμό αυτό.⁵⁶ Μεταξύ των δραστηριοτήτων του συντονιστή πρακτικής άσκησης (training coordinator) στην περιγραφή της θέσης περιλαμβάνονται και τα εξής «Συντονίζει την άσκηση και το πρόγραμμα εξέλιξης εργαζομένων για μια υπηρεσία ή επιχείρηση, αξιολογεί προγράμματα άσκησης, συνεργάζεται με τη διοίκηση για την ανάπτυξη των στόχων της διά βίου μάθησης, προγραμματίζει και προωθεί τις υπηρεσίες πρακτικής άσκησης».⁵⁷

Στον Καναδά, στην επαρχία του Quebec, αντίστοιχη προκήρυξη συντονιστή εκπαίδευσης ενηλίκων – πρακτικής άσκησης του Cree School Board (οργανισμός των Ινδιάνων του Quebec) περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις εξής αρμοδιότητες: «συντονισμός προγραμμάτων πρακτικής άσκησης ... συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού δραστηριοτήτων σχετικών με τις εκπαιδευτικές μεθόδους, την μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των σπουδαστών».⁵⁸

⁵⁵ <http://www.casademaryland.org/about-mainmenu-26/job-opportunities/1549-vocational-education-training-coordinator>. Πρέπει να σημειωθεί ότι η σημασία της θέσης φαίνεται από το βασικό μισθό που, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση, μαζί με τα bonus, φθάνει τις 44.000 \$ (30.712 €).

⁵⁶ http://www.das.state.ne.us/personnel/classncomp/jobspecs/job_specs-TUVWXYZ.htm.

⁵⁷ <http://www.das.state.ne.us/personnel/classncomp/jobspecs/A/pdf/A11124.pdf>.

⁵⁸ <http://www.cscree.qc.ca/index.php/component/jobboard/job/45>.

Στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο συντονισμός και η οργάνωση εν γένει της πρακτικής άσκησης στο χώρο της επαγγελματικής κατάρτισης είναι επίσης από τα κύρια μελήματα των εμπλεκόμενων φορέων.

Σε ένα παράδειγμα καλής πρακτικής, στην **Πορτογαλία**, το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης **CENFIM**,⁵⁹ με παραρτήματα σε πολλές πόλεις της Πορτογαλίας, μεταξύ των δραστηριοτήτων του είναι και η παροχή «Υποστήριξης στη διαχείριση της άσκησης – training management support» που περιλαμβάνει όλο το φάσμα δραστηριοτήτων σχετικών με το συντονισμό της άσκησης, συμπεριλαμβανομένου και του συντονισμού εντός του φορέα όπου πραγματοποιείται.⁶⁰

Την ίδια υπηρεσία προσφέρει και το **Γερμανικό Forschungsinstitut Betriebliche Bildung (Research Institute for Vocational Education and Training)** με την υλοποίηση πολυάριθμων προγραμμάτων που μεταξύ άλλων στοχεύουν «στην ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης των αναγκών των επιχειρήσεων για την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης και τη εξέλιξη των απαιτούμενων στρατηγικών για την καλύτερη προσαρμογή του συστήματος ΕΕΚ στις ανάγκες της άσκησης».⁶¹

Μια ειδικότερη εφαρμογή του συντονιστικού ρόλου του Ινστιτούτου έχει αναπτυχθεί στη Βαυαρία, σε συνεργασία με τις ενώσεις της μεταλλουργικής και ηλεκτρονικής βιομηχανίας⁶² όπου δημιουργήθηκε το **Κέντρο Διαχείρισης Πρακτικής (επαγγελματικής) Άσκησης** (Zentrum für Ausbildungsmanagement Bayern) με σκοπό τη διαχείριση όλων των παραμέτρων οργάνωσης και λειτουργίας της πρακτικής άσκησης.⁶³ Η βασική αιτιολογία για την ανάθεση του συστήματος πρακτικής άσκησης σε έναν εξωτερικό φορέα είναι ότι «Οι εταιρίες που είναι μέλη των BayME και VBM εκτιμούν ότι η άσκηση θα είναι ευκολότερη λόγω της ύπαρξης εξωτερικής διαχείρισης της πρακτικής άσκησης».⁶⁴

⁵⁹ http://www.cenfim.pt/cenfim_v0/default_en.htm.

⁶⁰ http://www.cenfim.pt/cenfim_v0/apoio_main_en.htm.

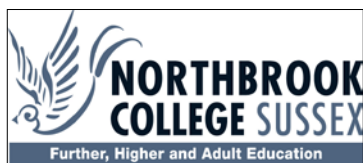
⁶¹ <http://www.f-bb.eu/nc/projects/training-and-educational-planning.html>.

⁶² Bayerischer Unternehmensverband Metall und Elektro e. V. (BayME) & Verband der Bayerischen Metall- und Elektro-Industrie e. V. (VBM).

⁶³ http://www.bayme.de/agv/bayme-ServiceCenter-Aus_und_Weiterbildung--40798.htm.

⁶⁴ <http://www.f-bb.eu/projects/training-and-educational-planning/training-and-educational-planning-detail/proinfo/zab-bavarian-occupational-training-management-centre.html>.

Πολύ πρόσφατη προκήρυξη θέσης συντονιστή άσκησης (framework training coordinator) στο Κολλέγιο Northbrook στο Sussex της Μεγ. Βρετανίας, που παρέχει ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης,⁶⁵ περιγράφει ως βασικό αντικείμενο της θέσης την υποστήριξη των ασκουμένων στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης και μεταξύ των αρμοδιοτήτων περιλαμβάνει και τις εξής:

- *Ατομική υποστήριξη των ασκουμένων στο κολλέγιο και στο χώρο εργασίας.*
- *Επαφή με τους εργοδότες, σε τακτική βάση, και πραγματοποίηση επισκέψεων στους χώρους εργασίας.*

Μια **καλή πρακτική** που θα πρέπει να καταγραφεί και συντείνει προς το περιεχόμενο της παρούσας πρότασης είναι η περίπτωση της **Αυστρίας**. Σε επίπεδο περιφερειών λειτουργούν τα γραφεία πρακτικής άσκησης (*Lehrlingsstellen*),⁶⁶ που εδρεύουν στο οικονομικό επιμελητήριο και είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση της πρακτικής άσκησης με αρμοδιότητα την εξεύρεση και εξέταση της καταλληλότητας των επιχειρήσεων στις οποίες πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση από κοινού με εκπροσώπους των εργατικών κέντρων, η καταγραφή των συμβάσεων πρακτικής άσκησης, η διοργάνωση των εξετάσεων κατά τη λήξη της πρακτικής άσκησης κλπ. Η δομή αυτή αφορά τόσο τη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, όσο και την μεταδευτεροβάθμια (IEK).

Στη χώρα μας δεν υπάρχει αυτή η υποδομή, η οποία άλλωστε στην περίπτωση της Αυστρίας λειτουργεί για πάνω από 30 χρόνια, προτείνεται ωστόσο να μεταφερθούν στοιχεία αυτής στο θεσμό των συντονιστών πρακτικής άσκησης.

Δ.4. Πρόταση για την αναβάθμιση του θεσμού

Βάσει των ανωτέρω, προτείνεται η αναβάθμιση του θεσμού των συντονιστών πρακτικής άσκησης σε έναν επιτελικό ρόλο, ώστε να λειτουργήσουν ως σύνδεσμοι του συστήματος κατάρτισης των δημοσίων ΙΕΚ με τους φορείς της αγοράς εργασίας αλλά και τις επιχειρήσεις προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, αλλά και να υπάρχει μια μόνιμη θεσμική σχέση μεταξύ των δημοσίων ΙΕΚ και των

⁶⁵ <http://www.northbrook.ac.uk/vacancies/frametc>. Η ανωτέρω θέση αφορά πλήρη απασχόληση (37 ώρες/εβδομάδα) με μισθό 21.672 £ (24.490 €) ετησίως.

⁶⁶ Βλ την περιοδική έκθεση της Αυστρίας για την ΕΕΚ του 2010 που υποβλήθηκε στο CEDEFOP. Tritscher-Archan S. & Nowak S. (eds.): *VET in Europe. Country Report Austria*. Report within the Framework of ReferNet Austria (Vienna, 2010), p. 27 (http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2010_CR_AT.pdf).

επιχειρήσεων, κάτι που θα βελτιώσει και την προσβασιμότητα των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.

Η δημιουργία γραφείων πρακτικής άσκησης σε επίπεδο περιφερειών ή ΙΕΚ, αν και θα αποτελούσε την πλέον ολοκληρωμένη λύση, με βάση και τις καλές πρακτικές που εξετάστηκαν, αξιολογείται ως ανεδαφική στην παρούσα οικονομική κατάσταση και, κατά συνέπεια, δεν προτείνεται η επιλογή της. Ωστόσο, ο συντονισμός της πρακτικής άσκησης αποτελεί κεντρικό στοιχείο της επαγγελματικής κατάρτισης και, όπως καταγράφεται και στα παραδείγματα από το διεθνή χώρο, είναι θέση πλήρους απασχόλησης και υψηλού προφίλ.

Στο πλαίσιο της πρότασης αυτής, ακολουθώντας και τη διεθνή εμπειρία, οι συντονιστές πρακτικής άσκησης θα είναι επιφορτισμένοι με τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Επικοινωνία με τα επιμελητήρια (ως θεσμικούς φορείς της αγοράς εργασίας) για την καλύτερη επαφή με τα μέλη τους και το συντονισμό κοινών δραστηριοτήτων προς της κατεύθυνση αναβάθμισης της πρακτικής άσκησης.
- Προσέγγιση επιχειρήσεων που έχουν αντικείμενο αντίστοιχο με τις διδασκόμενες ειδικότητες στα ΙΕΚ για την προώθηση της πρακτικής άσκησης και την αποδοχή πρακτικά ασκουμένων.
- Διοργάνωση ημερίδων (σε συνεργασία με τους φορείς της αγοράς εργασίας και τα δημόσια ΙΕΚ) για την προώθηση της σύνδεσης μεταξύ θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης, καθώς και της από κοινού αξιοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- Συμμετοχή στη Συμβουλευτική Επιτροπή Επαγγελματικής Κατάρτισης της περιφέρειας με σκοπό την καλύτερη ανάλυση των ζητημάτων – προβλημάτων – προοπτικών της πρακτικής άσκησης στα ΙΕΚ (αναφέρεται στο συντονιστή το ΙΕΚ του οποίου βρίσκεται στην έδρα της περιφέρειας).
- Ενασχόληση με τις προοπτικές κινητικότητας των πρακτικώς ασκουμένων σε κράτη της ΕΕ και προώθηση υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων.
- Επισκέψεις στο CEDEFOP για την καλύτερη ενημέρωση, συντονισμό και δικτύωση. Έχουμε την τύχη στην Ελλάδα να εδρεύει το CEDEFOP που αποτελεί την «αιχμή του δόρατος» στην διαμόρφωση των εξελίξεων στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης εν γένει.
- Συστηματική ενημέρωση των σπουδαστών των δημοσίων ΙΕΚ για τη χρησιμότητα και τις δυνατότητες πρακτικής άσκησης.
- Επίβλεψη της πρακτικής άσκησης με βάση τις υφιστάμενες ρυθμίσεις για το θέμα αυτό.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι προφανές ότι τα κριτήρια που είχαν τεθεί παλαιότερα για την επιλογή των συντονιστών και, στην ουσία, επέτρεπαν την πρόσληψη οποιουδήποτε σύμφωνα με την κρίση του Δ/ντή του ΙΕΚ δεν έχουν εφαρμογή και ότι θα πρέπει, για την αναβάθμιση του θεσμού των συντονιστών πρακτικής άσκησης να αξιοποιηθούν άτομα με υψηλά τυπικά προσόντα που θα είναι κατάλληλα για την εξυπηρέτηση των στόχων που προαναφέρθηκαν.

Με βάση αυτή την οπτική για το ρόλο των συντονιστών πρακτικής άσκησης προτείνονται τα ακόλουθα κριτήρια επιλογής:

- Κατοχή πτυχίου ΑΕΙ και μεταπτυχιακού διπλώματος. Από τη στιγμή που γίνεται δεκτό ότι πρέπει να αναβαθμιστεί ο θεσμός, πρέπει να αναβαθμιστούν και τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα ώστε οι συντονιστές να διαθέτουν μεγαλύτερο κύρος και να έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στην νέα οπτική του συστήματος. Εξάλλου, ειδικά τα τελευταία χρόνια, οι εκπαιδευτές στα δημόσια ΙΕΚ διαθέτουν υψηλά τυπικά προσόντα έτσι ώστε να μπορεί να υπάρξει ένας ικανός αριθμός υποψηφίων για τη στελέχωση των θέσεων αυτών που θα καλύπτει τα προαναφερθέντα προσόντα.
- Αξιολόγηση της κατοχής διδακτορικού τίτλου ως επιπρόσθετου προσόντος. Από τη στιγμή που απαιτείται ένα υψηλό επίπεδο τυπικών προσόντων θα πρέπει να προνοηθεί επιπλέον η περίπτωση κατά την οποία υποψήφιος θα διαθέτει και διδακτορικό, ως το ανώτατο ακαδημαϊκό προσόν που μπορεί να υπάρξει.
- Άριστη γνώση (επίπεδο C2 – Proficiency) της αγγλικής ή γαλλικής γλώσσας. Προτείνεται η ενασχόληση του συντονιστή με την κινητικότητα των ασκουμένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και τα ευρωπαϊκά προγράμματα. Συνεπώς, είναι απαραίτητη η άριστη γνώση μιας εκ των δύο βασικών δυτικοευρωπαϊκών γλωσσών έτσι ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει στο καθήκον αυτό.
- Απαραίτητη σχέση με την επαγγελματική κατάρτιση είτε ως εκπαιδευτής ΙΕΚ με εμπειρία τουλάχιστον 3 ετών, είτε σε διοικητική θέση σε ΙΕΚ ή τον ΟΕΕΚ για αντίστοιχο χρονικό διάστημα. Όχι μόνο στη συγκεκριμένη θέση, αλλά και σε οποιαδήποτε θέση αφορά την επαγγελματική κατάρτιση, είναι απαραίτητο οι υποψήφιοι να έχουν προηγούμενη επαφή με τη λειτουργία της επαγγελματικής κατάρτισης, είτε ως εκπαιδευτές, είτε σε διοικητική θέση, προκειμένου να μπορούν να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν τις παραμέτρους και τα προβλήματα του συστήματος. Ασφαλώς, σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό αυτό θα πρέπει να ισχύει για μια επιτελική θέση όπως αυτή των συντονιστών πρακτικής άσκησης.
- Επιθυμητό προσόν να έχει προηγούμενη εμπειρία σε εκπόνηση ή διαχείριση ευρωπαϊκών ή εθνικών προγραμμάτων.

Περαιτέρω προαπαιτούμενα / διευκρινίσεις για τη θέση συντονιστών πρακτικής άσκησης:

- Προτείνεται η πρόσληψη ενός Συντονιστή Πρακτικής Άσκησης σε κάθε ΙΕΚ με σύμβαση έργου διάρκειας 1 διδακτικού έτους (Σεπτέμβριος – Μάιος).
- Ανάλογα με το μέγεθος του ΙΕΚ και τον αριθμό των ασκουμένων μπορεί να δικαιολογείται η πρόσληψη 1-2 βοηθών εποπτών πρακτικής άσκησης που θα ασχολούνται μόνο με τα πρακτικά αντικείμενα της εποπτείας και θα επικουρούν το συντονιστή πρακτικής άσκησης στο έργο αυτό και φυσικά θα απαιτούνται μειωμένα τυπικά προσόντα για την πρόσληψή τους. (Προτείνεται ως ενδεικτικός αριθμός ασκουμένων για κάθε εποπτεύοντα τα 50 άτομα και ως τυπικά προσόντα για τους βοηθούς η κατοχή πτυχίου ΑΕΙ και η τουλάχιστον ετήσια εμπειρία στην επαγγελματική κατάρτιση ή σε διοικητική θέση ΙΕΚ).
- Για τους λόγους που ήδη έχουν καταγραφεί στις προηγούμενες σχετικές αποφάσεις του ΟΕΕΚ και αφορούν την πρακτική δυνατότητα επίβλεψης, θα πρέπει από τους υποψηφίους να εξαιρούνται οι δημόσιοι υπάλληλοι, λόγω του ωραρίου που είναι απαγορευτικό για την επίβλεψη του μεγαλύτερου τμήματος της πρακτικής άσκησης αλλά και λόγω πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων ή άλλων ειδικών σχέσεων (πχ. δημόσιος υπάλληλος να «ελέγχει» άλλες δημόσιες υπηρεσίες και, ενδεχομένως, και ιεραρχικά προϊσταμένους του. Ωστόσο, δε θα πρέπει να αποκλείονται στελέχη του δημοσίου τομέα ή ΝΠΔΔ με ειδικές συνθήκες εργασίας (πχ. Μέλη ΔΕΠ πανεπιστημίων, σχολικοί σύμβουλοι που εκ της θέσεώς τους δεν δεσμεύονται από την κάλυψη συγκεκριμένου ωραρίου). Στην περίπτωση αυτή όμως θα πρέπει να διασφαλίζεται η υποχρέωση παροχής των υπηρεσιών τους και σε συγκεκριμένο αριθμό εργασίμων ωρών (ρητά αναγραφόμενο στη σύμβαση) έτσι ώστε να ασκούνται απρόσκοπτα τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί.
- Θα πρέπει από τις θέσεις συντονιστών πρακτικής άσκησης να αποκλείονται υπάλληλοι των ΙΕΚ, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας (μόνιμοι, αποσπασμένοι ή άλλοι), όπως άλλωστε προβλεπόταν και στις σχετικές οδηγίες του ΟΕΕΚ προκειμένου να μη συγχέονται ή συνδυάζονται τα διοικητικά καθήκοντα με τη λειτουργία των συντονιστών πρακτικής άσκησης.
- Θα πρέπει να προβλέπεται στη σύμβαση και τακτική επαφή με Δ/νση ΙΕΚ (προγραμματισμένες συναντήσεις / μήνα) για τον καλύτερο συντονισμό των δράσεων, την οργάνωση των πρακτικών ζητημάτων της άσκησης και την ενημέρωση των σπουδαστών ή και των αποφοίτων των δημοσίων ΙΕΚ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

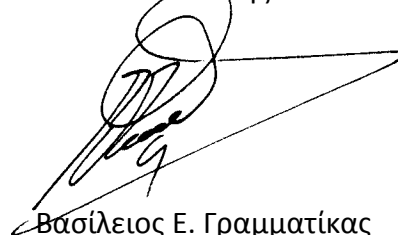
Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση αποτελεί κορυφαίο στόχο της ΕΕ για τα επόμενα χρόνια και θα λάβει αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις. Η παρούσα μελέτη επιχείρησε να αναδείξει αυτή τη διάσταση, να καταγράψει με απόλυτα ρεαλιστικό τρόπο τα υφιστάμενα προβλήματα της ΕΕΚ γενικά αλλά και των εξειδικευμένων αντικειμένων της έρευνας και να προτείνει αποτελεσματικούς και χωρίς σημαντική οικονομική επιβάρυνση τρόπους για την βελτίωση της πρακτικής άσκησης και του θεσμού των συντονιστών αυτής.

Παρά την ιδιότητά μου ως ακαδημαϊκού, υπηρέτησα επί πολλά χρόνια της επαγγελματική κατάρτιση και θεωρώ ότι είναι ένας αναγκαίος κρίκος στην αλυσίδα της Διά Βίου Μάθησης ποτ πρέπει να ενισχυθεί και να αξιοποιηθεί για την καλύτερη σύνδεση της παρεχόμενης εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Τέλος, είμαι στη διάθεση του Υπουργείου Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση επί των ευρημάτων της μελέτης και για παρουσίαση αυτής σε όποιο επίπεδο απαιτηθεί.

Με τιμή

Ο Συντάκτης

Βασίλειος Ε. Γραμματίκας

Επικ. Καθηγητής ΔΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΙΕΚ (ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Ο.Ε.Ε.Κ.)

1. Θεωρείτε ότι η πρακτική άσκηση:

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	31	36%
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΕΞΑΜΗΝΟ ;)	55	64%
Άλλο	0	0%

2. Ο χρόνος της πρακτικής άσκησης (6 μήνες) είναι

επαρκής	47	55%
μικρός	4	5%
μεγάλος	35	41%
Άλλο	0	0%

3. Πιστεύετε ότι η πρακτική άσκηση πρέπει να αποτελεί κομμάτι των σπουδών στα ΙΕΚ;

ΝΑΙ	67	78%
ΟΧΙ	19	22%

4. Πως πληροφορηθήκατε για την δυνατότητα πρακτικής άσκησης γενικά;

ΙΕΚ	77	90%
Internet	8	9%
Δημοσίευση σε εφημερίδα – περιοδικό	0	0%
Άλλο	1	1%

5. Πως πληροφορηθήκατε για τη συγκεκριμένη θέση όπου ασκηθήκατε;

Προσωπική επαφή με φορέα/επιχείρηση	51	59%
ΙΕΚ	31	36%
Internet	2	2%
Δημοσίευση σε εφημερίδα – περιοδικό	2	2%
Άλλο	0	0%

6. Με ποια διαδικασία επιλεγήκατε;

Συνέντευξη στο φορέα/επιχείρηση	35	41%
Επιλογή μέσω προσωπικής επαφής με τον αρμόδιο	51	59%
Άλλο	0	0%

7. Ο φορέας/επιχείρηση είχε σχέση με το κύριο αντικείμενο των σπουδών σας;

ΝΑΙ	55	64%
ΟΧΙ	31	36%

8. Το περιεχόμενο της απασχόλησής σας ήταν σχετικό με τις σπουδές σας;

Απόλυτα	29	34%
Αρκετά	28	33%
Λίγο	18	21%
Καθόλου	11	13%

9. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, σας συμπεριφέρθηκαν ως ασκούμενο/-η ή ως κανονικό υπάλληλο;

Ασκούμενο	7	8%
Κυρίως ασκούμενο	27	31%
Υπάλληλο	11	13%
Κυρίως υπάλληλο	41	48%

10. Κατά τη διάρκεια της άσκησης υπήρχε κάποιος για να ελέγχει την πρόοδό σας, να σας καθοδηγεί και να σας λύνει τις απορίες;

ΝΑΙ	52	60,46%
ΟΧΙ	34	39,54%

11. Σε σχέση με το αντικείμενο σπουδών σας, αξιολογείτε συνολικά την πρακτική άσκηση:

Πολύ χρήσιμη	30	35%
Χρήσιμη	28	33%
Ανεπαρκή	14	16%
Άσχετη	14	16%

12. Η πρακτική άσκηση σας βοήθησε στη διαδικασία πιστοποίησης;

Πολύ	17	20%
Αρκετά	26	30%
Λίγο	18	21%
Καθόλου	25	29%

13. Η πρακτική άσκηση σας βοήθησε στην επαγγελματική σας αποκατάσταση:

Πολύ	17	20%
Αρκετά	22	26%
Λίγο	14	16%
Καθόλου	33	38%

14. Κατά την αναζήτηση εργασίας οι υποψήφιοι εργοδότες έλαβαν υπόψη την πρακτική άσκηση που πραγματοποιήσατε;

Πάντοτε	16	19%
Τις περισσότερες φορές	18	21%
Ορισμένες φορές	18	21%
Σπάνια	12	14%
Ποτέ	22	26%

15. Η εργασία σας σήμερα έχει σχέση με τις σπουδές σας στα ΙΕΚ;

Είναι το αντικείμενο των σπουδών μου	14	16%
Είναι σχετική με το αντικείμενο των σπουδών μου	34	40%
Είναι άσχετη	14	16%
Δεν εργάζομαι	24	28%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΙΕΚ

(Παρατίθενται και εξειδικευμένες αιτιολογίες που παρείχαν ορισμένα επιμελητήρια)

A. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

1. Θεωρείτε ότι η πρακτική άσκηση των αποφοίτων ΙΕΚ: (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Είναι χρήσιμη γιατί συνδέει τη θεωρητική κατάρτιση με την αγορά εργασίας	14
Είναι χρήσιμη επειδή επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εκπαιδεύουν μελλοντικά στελέχη τους	6
Είναι χρήσιμη επειδή παρέχει δωρεάν εργατικό δυναμικό στις επιχειρήσεις	2
Δεν έχει καμιά πρακτική χρησιμότητα για την αγορά εργασίας	0
Μας ενδιαφέρει (το Επιμελητήριο) και ως πιθανό φορέα πραγματοποίησης της άσκησης	2

Αιτιολ.: Με βασική προϋπόθεση, η πρακτική άσκηση να είναι ουσιαστική και οι εκπαιδευόμενοι να μην παραμένουν απλοί παρατηρητές, αλλά να εργάζονται αναλαμβάνοντας ευθύνες και υποχρεώσεις.

Αιτιολ.: Η συνεργασία αυτή δεν οριοθετείται στα στενά πλαίσια μιας δυνατότητας, αντίθετα προβάλλει ως αδήριτη ανάγκη, ιδιαίτερη στις σημερινές συνθήκες που χαρακτηρίζονται από οξύτατο διεθνή ανταγωνισμό και υψηλές απαιτήσεις, σηματοδοτώντας έτσι μια νέα αντίληψη και πρακτική και φυσικά λειτουργώντας στη βάση μιας αμφίδρομης ωφελιμότητας.

Στο άμεσο μέλλον, οι ελληνικές επιχειρήσεις θα βρεθούν μπροστά σε μεγάλες προκλήσεις, με τη μορφή ανταγωνιστικών πιέσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και με τη μορφή ευκαιριών για την παραγωγή νέων προϊόντων και την εισαγωγή καινοτομιών.

Στον αγώνα τους αυτό, η συνεργασία, η οποία παράγει υψηλής στάθμης εκπαίδευση και διαθέτει την αναγκαία υποδομή για έρευνα, μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμη και αποτελεσματική δεδομένου ότι, δυναμική και κερδοφόρος επιχείρηση σημαίνει τόσο σωστός επιχειρηματίας όσο και καταρτισμένα και δυναμικά στελέχη.

Αιτιολ.: Μια ορθολογικά οργανωμένη και ουσιαστική ΠΑ βελτιώνει την παραγωγικότητα του αποφοίτου, περιορίζει την ανεργία και μειώνει το συνολικό εργατικό κόστος της επιχείρησης

2. Πιστεύετε ότι τα Επιμελητήρια, ως θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας πρέπει να συνεργάζονται με τα ΙΕΚ στην οργάνωση και υλοποίηση της άσκησης;

ΝΑΙ	13
ΟΧΙ	0
Άλλη απάντηση (Άλλη απάντηση: Έχουν σχέση, με όσες ειδικότητες συνδέονται με τα επαγγέλματα αρμοδιότητας τους)	1
δε θα πρέπει να υπάρχει τέτοια συνεργασία αφού οι δύο φορείς εξυπηρετούν διαφορετικές ανάγκες	0

Αιτιολόγηση: Τα Επιμελητήρια μπορούν, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας οι οποίες προκύπτουν από τα στοιχεία που διαθέτουν, να συνεργάζονται με τα ΙΕΚ και στην οργάνωση και κατάρτιση των τμημάτων που θα λειτουργήσουν σε κάθε σχολική χρονιά.

Αιτιολ.: Τα επιμελητήρια γνωρίζουν από πρώτο χέρι τις ανάγκες σε εργατικό δυναμικό των επιχειρήσεων και μπορούν, στο πλαίσιο μιας δημιουργικής συνεργασίας τους με τα ΙΕΚ, να επισημαίνουν ελλείψεις ειδικοτήτων στην αγορά εργασίας, να βελτιώνουν τα σχετικά προγράμματα σπουδών και να υπογραμμίζουν την ανάγκη ενός νέου πνεύματος συνεργασίας ανάμεσα στην εργασία και την εργοδοσία, που τα κοινά συμφέροντα των δύο πλευρών απαιτούν σήμερα.

3. Ο χρόνος της πρακτικής άσκησης (6 μήνες) είναι

Επαρκής	12
Μικρός	2
Μεγάλος	0

Αιτιολ.: (μικρός - πρόταση 12 μήνες): Με βασική προϋπόθεση, η πρακτική άσκηση να είναι ουσιαστική και οι εκπαιδευόμενοι να μην παραμένουν απλοί παρατηρητές, αλλά να εργάζονται αναλαμβάνοντας ευθύνες και υποχρεώσεις.

Αιτιολ.: (επαρκής): Ο ελάχιστος χρόνος απόκτησης εμπειρίας είναι τουλάχιστον 6 μήνες

Αιτιολ.: Ο χρόνος ΠΑ συνδέεται άμεσα με το αντικείμενο εξειδίκευσης, αλλά και τις ικανότητες του εκπαιδευόμενου. Γενικότερα, θεωρούμε τους 6 μήνες άσκησης ως μέσο χρόνο ικανοποιητικό για άσκηση.

B. ΠΙΘΑΝΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ

4. Αν επιλεγεί από το Υπουργείο Παιδείας η υποχρεωτική άσκηση όλων των σπουδαστών ή αποφοίτων ΙΕΚ είστε διατεθειμένοι να συνεργαστείτε για την προώθηση των ασκουμένων σε επιχειρήσεις του Επιμελητηρίου σας;

ΝΑΙ	4
ΟΧΙ	0
Θα το συστήσουμε στα μέλη μας ως φορέας αλλά η απόφαση επαφίεται σε κάθε επιχείρηση ατομικά	10

5. Πως θεωρείτε ότι θα πρέπει να επιλέγονται οι ασκούμενοι από τις επιχειρήσεις;

Μέσω καταχώρησης των στοιχείων τους σε μια ειδική ιστοσελίδα και επιλογή των πιο κατάλληλων από τις επιχειρήσεις	0
Μέσω προσωπικής επαφής του υποψηφίου με το φορέα/επιχείρηση	0
Με συνδυασμό των παραπάνω	12
Από τα ΙΕΚ που κατά την κρίση τους θα τοποθετούν ασκούμενους σε επιχειρήσεις, ανάλογα με τις προσφερόμενες θέσεις άσκησης	2

6. Θεωρείτε ότι θα ήταν χρήσιμη η δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας (ή η φιλοξενία εφαρμογής στην υπάρχουσα ιστοσελίδα του Επιμελητηρίου) όπου οι υποψήφιοι ασκούμενοι θα μπορούν να καταχωρούν το αίτημά τους για πρακτική άσκηση και στη συνέχεια να επιλέγονται από τις επιχειρήσεις;

ΝΑΙ θα θέλαμε να το εφαρμόσουμε ως Επιμελητήριο	5
ΝΑΙ αλλά την ευθύνη λειτουργίας και διαχείρισης θα πρέπει να την έχουν τα ΙΕΚ	7
ΟΧΙ επειδή τα μέλη μας δεν είναι εξοικειωμένα με τέτοιες ηλεκτρονικές διαδικασίες	1

7. Ποια κριτήρια θεωρείτε ότι είναι τα σημαντικότερα για την επιλογή ασκουμένων από τις επιχειρήσεις / φορείς; (παρακαλώ βαθμολογήστε από το 1-σημαντικότερο μέχρι το 4 ή 5-λιγότερο σημαντικό)

Τυπικά προσόντα	50
Προσωπική εντύπωση μετά από συνέντευξη	47
Προηγούμενη γνωριμία ή φιλικές σχέσεις με το οικογενειακό περιβάλλον του ασκουμένου	18
Προσωπική γνωριμία με το Διευθυντή του οικείου ΙΕΚ	14

8. Θεωρείτε ότι για ζητήματα πρακτικής άσκησης των σπουδαστών ή αποφοίτων Δημοσίων ΙΕΚ θα πρέπει το Υπουργείο να έρχεται σε διαβούλευση μαζί σας;

Ασφαλώς, επειδή ως θεσμικοί φορείς εκπροσωπούμε την αγορά εργασίας	6
ΝΑΙ επειδή η πρακτική άσκηση μπορεί να υλοποιηθεί μόνο μέσα στην αγορά Εργασίας	7
ΟΧΙ, επειδή η διαδικασία δεν έχει σχέση με τη μελλοντική στελέχωση των επιχειρήσεων	0
ΝΑΙ (άλλη αιτιολογία)	1